

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı

**ROMANTİK İLİŞKİDE PSİKOLOJİK ŞİDDET, ALGILANAN
SOSYAL DESTEK VE ÖZ YETERLİK İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

Rufeyde UTKAN

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2019

ROMANTİK İLİŞKİDE PSİKOLOJİK ŞİDDET, ALGILANAN SOSYAL DESTEK
VE ÖZ YETERLİK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Rufeyde UTKAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Gaye Zeynep ÇENESİZ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2019

KABUL VE ONAY

Rufeyde UTKAN tarafından hazırlanan "Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı bu çalışma, 10.07.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Öznur ÖNCÜL (Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi Gaye Zeynep ÇENESİZ (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Zöhre KAYA

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Doç. Dr. Fuat TANHAN

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Yüzüncü Yıl Üniversitesi yerleşkesinden erişime açılabilir.
- Tezin/Raporumun Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

10.07.2019

Rufeyde UTKAN

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince samimiyetini, güler yüzünü, arkadaşça tavırlarını ve sabrını esirgemeyen, desteğini her zaman yanımda hissettiğim hocam ve yönlendirici fikirleri ve yapıcı eleştirileriyle yoluma ışık tutan değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Gaye Zeynep ÇENESİZ'e,

Tüm eğitim-öğretim hayatım boyunca ve yaşamın diğer tüm alanlarında ilerlemem de emeği olan, ilgisini ve alakasını her zaman yanımda hissettiğim kıymetli babam Prof. Dr. Selahattin SÖNMEZSOY'a, annem Yıldız SÖNMEZSOY'a, kardeşlerime, yengeme ve biricik yeğenim Ömer Asaf'a,

Tüm çalışmam boyunca sabrını, desteğini ve anlayışını her zaman yanımda hissettiğim değerli eşim Ahmet Arif UTKAN'a,

Yüksek lisans eğitimim süresince üzerimde emeği olan ve desteklerini esirgemeyen değerli hocalarıma ve tezin her aşamasında dertleştiğim, sorduğum tüm sorularıma içtenlikle cevap veren ve destek olan meslektaşlarım Uzm. Psk. Dan. Gamze MUKBA, Uzm. Psk. Dan. Engin TURĞUT ve yüksek lisans tez sürecini beraber geçirdiğimiz tez arkadaşlarıma,

Samimi yaklaşımları ile bizden desteklerini esirgemeyen, telefonlarımıza sabırla cevap veren Eğitim Bilimleri Enstitüsü çalışanlarına,

Çalışmam boyunca desteklerini esirgemeyerek sabırla beni dinleyen ve veri toplamamda yardımcı olan Şeyda KARAMAN, Esra SAY ve Aişe UTKAN ve diğer tüm dostlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

UTKAN, Rufeyde. *Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İlişkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Van, 2019.

Yakın ilişkide kadına yönelik psikolojik şiddetin etkisinin birikimli olarak ortaya çıkması ve fiziksel şiddet gibi net bir şekilde dışarıdan gözlemlenememesi nedeniyle kadınlara sağlanacak olan desteğin ve yaşadıkları durumla baş edebilmelerinde öz yeterlik inançlarının önemli bir kaynak olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı; romantik ilişkide psikolojik şiddetin algılanan sosyal destek ve öz yeterlik inancıyla ilişkisini, bu değişkenlerin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını ve fiziksel, cinsel, ekonomik şiddet kontrol altına alınarak algılanan sosyal desteğin ve öz yeterliğin psikolojik şiddeti nasıl yordadığını araştırmaktır. Araştırmanın I. çalışma grubunu, Türkiye’de yaşayan ve ilişkisi olan 396 kadın oluşturmuştur. Araştırmanın II. çalışma grubunu, Türkiye’de yaşayan ve ilişkisi olan 178 kadın oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ‘Demografik Bilgi Formu’, Cankardaş-Nalbantçılar (2018) tarafından geliştirilen ‘Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği’, Eker ve Arkar (1995) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ‘Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği’ ve Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ‘Genel Öz Yeterlik İnanç Ölçeği’, Akpınar (2011) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ‘Aile İçi Şiddetle Başa Çıkma Öz Yeterlik Ölçeği’ uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda; yakın ilişkide psikolojik şiddetin, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik ile negatif ve anlamlı, algılanan sosyal desteğin, öz yeterlik ile pozitif ve anlamlı bir ilişkisi olduğu bulunmuştur. Yakın ilişkide psikolojik şiddet ile yaş, kadının eğitim düzeyi, partnerin bir işte çalışması, çocuk sahibi olma, ilişki durumu, ilişki süresi, aile tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma ve partneri tarafından fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkenleri anlamlı bulunmuştur. Algılanan sosyal destek ile yaş, kadının eğitim düzeyi, partnerin eğitim düzeyi, partnerin bir işte çalışması, çocuk sahibi olma, ilişki durumu, ilişki süresi, aile tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma ve partneri tarafından fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkenleri

anlamli bulunmuştur. Öz yeterlik ile kadının bir işte çalışması, tanışma şekli, aile tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma ve partneri tarafından fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkenleri anlamli bulunmuştur. Yakın ilişkide psikolojik şiddetin yordanmasına ilişkin yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda, 'fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet' ve 'algılanan sosyal destek' anlamli yordayıcılar olarak bulunmuşken, 'öz yeterlik' anlamli yordayıcı olarak bulunmamıştır. Elde edilen bulgular alan yazında tartışılmış, şiddetin önlenmesine ve kadınların rehabilitesine yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler

Şiddet, yakın/romantik ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek, öz yeterlik, kadın.

ABSTRACT

UTKAN, Rufeyde. *Investigating The Relations Between Psychological Violence In Romantic Relationship, Perceived Social Support And Self-Efficacy*. Master Thesis, Van, 2019.

Due to the cumulative effect of psychological violence against women in close relationships and having less visible effects than physical violence, self-efficacy beliefs are thought to be important in providing social support and coping of the women who faced psychological violence in their relationships. The aim of the present study is to investigate the relationship between psychological violence and perceived social support and self-efficacy beliefs in romantic relationship, whether these variables differ according to various demographic variables, and how physical, sexual and economic violence is controlled and how perceived social support and self-efficacy predict psychological violence. The sample of the first study consists of 396, and second study 178 women who is in a romantic relationship and living in Turkey. In order to collect the data, 'Demographic Information Form' that was developed by the researcher, 'Psychological Violence in Close Relationships Scale' that was developed by Cankardaş-Nalbantçılar (2018), 'Multidimensional Scale of Perceived Social Support' that was adapted into Turkish by Eker & Arkar (1995), 'General Self-Efficacy Scale' that was adapted into Turkish by Yıldırım & İlhan (2010), and 'Domestic Violence Coping Self Efficacy Scale' that was adapted into Turkish by Akpınar (2014) were applied. The results indicated that psychological violence in close relationships had significant negative correlations with perceived social support and self-efficacy. Also, perceived social support and self-efficacy had significant positive correlation with self-efficacy. For psychological violence in close relationships, there were significant group differences for age, education level, partners' employment, having children, relationship status and duration, physical and economical violence by the family and physical, economical and sexual violence by the partner. Similarly, for perceived social support, there were significant group differences for age, education level of the participant and partner, partners' employment, having children, relationship status and duration, physical and economic violence by the family and physical, economic and sexual

violence by the partner. For self-efficacy, there were significant group differences for employment of the woman, how the woman met her partner, physical and economical violence by the family and physical, economic and sexual violence by the partner. Finally, multiple regression analyses revealed that while psychological violence in close relationships was significantly predicted by physical, economical and sexual violence and perceived social support; self-efficacy did not have a predictor role. The findings were discussed in light of the relevant literature and suggestions for prevention of violence and rehabilitation of women were presented.

Key Words

Violence, psychological violence, close/romantic relationship, perceived social support, self-efficacy, woman.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç ve Önem	5
1.3. Problem Cümlesi	7
1.3.1. Alt Problemler	8
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar	9
2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Yakın İlişkide Eşe Yönelik Şiddet	10
2.2. Eşin/Partnerin Uyguladığı Şiddet Türleri	11
2.2.1. Fiziksel Şiddet	11
2.2.2. Cinsel Şiddet.....	12
2.2.3. Ekonomik Şiddet	13
2.2.4. Tacizci Takipçiliği (Stalking).....	14
2.3. Psikolojik Şiddetin Tanımı, Doğası ve Yaygınlığı	15
2.4. Kadına Yönelik Eş/Partner Şiddetinin Kadın Sağlığına Etkileri	16
2.5. Eş/Partner Şiddetini Açıklamaya Yönelik Kuramlar	18
2.5.1. Sosyal Öğrenme Kuramı	18
2.5.2. Ekolojik Kuram	19

2.6. Algılanan Sosyal Destek.....	21
2.7. Öz Yeterlik	27
2.8. Öz Yeterlik Kaynakları	31
2.8.1. Temel Yaşantılar.....	31
2.8.2. Dolaylı Yaşantılar.....	32
2.8.3. Sözel İkna (Sosyal İkna).....	33
2.8.4. Fiziksel ve Psikolojik Durumlar	33
2.9. Öz Yeterlik İnancıyla İlişkili Süreçler.....	34
2.9.1. Bilişsel Süreçler	34
2.9.2. Motivasyonel Süreçler	36
2.9.2.1. Nitelik Teorisi.....	37
2.9.2.2. Beklenti-Değer Teorisi	37
2.9.2.3. Hedef Teorisi	38
2.9.3. Duygusal Süreçler	38
2.9.4. Seçim Süreçleri.....	39
2.10. Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İle İlgili Yapılan Bazı Araştırmalar.....	40
2.10.1. Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar	40
2.10.2. Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Bazı Araştırmalar.....	42
3. BÖLÜM: YÖNTEM	46
3.1. Araştırmanın Modeli.....	46
3.2. Evren ve I. Çalışma Grubu.....	46
3.2.1. II. Çalışma Grubu	49
3.3. Veri Toplama Araçları.....	50
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	50
3.3.2. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet Ölçeği	51
3.3.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	51
3.3.4. Genel Öz Yeterlik İnanc Ölçeği	52
3.3.5. Aile İçi Şiddetle Başa Çıkma Öz Yeterlik Ölçeği	53
3.4. Verilerin Toplanması	53

3.5. Verilerin Analizi	54
4. BÖLÜM: BULGULAR.....	55
4.1. I. Çalışma Grubunun Yaş, Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Genel Öz Yeterlik İnancı Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizleri	55
4.2. I. Çalışma Grubunun Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Genel Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri.....	57
4.3. I. Çalışma Grubunun Yakın İlişkilerinde Maruz Kaldıkları Psikolojik Şiddet Sıklığının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi.....	58
4.3.1. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eğitim Düzeyi.....	58
4.3.2. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Bir İşte Çalışma Durumu.....	59
4.3.3. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşin/Partnerin Eğitim Düzeyi.....	60
4.3.4. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşin/Partnerin Bir İşte Çalışma Durumu.....	61
4.3.5. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve İlişki Durumu.....	62
4.3.6. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Çocuk Sahibi Olma Durumu	63
4.3.7. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Aylık Gelir.....	64
4.3.8. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Yaş.....	65
4.3.9. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve İlişki Süresi.....	67
4.3.10. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşinden/Partnerinden Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	68
4.3.11. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşinden/Partnerinden Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	69
4.3.12. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşinden/Partnerinden Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	70
4.3.13. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Aile Tarafından Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	72
4.3.14. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Aile Tarafından Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	73
4.4. I. Çalışma Grubunda Algılanan Sosyal Desteğin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi	74
4.4.1. Algılanan Sosyal Destek ve Eğitim Düzeyi	74

4.4.2. Algılanan Sosyal Destek ve Bir İşte Çalışma Durumu	75
4.4.3. Algılanan Sosyal Destek ve Eşin/Partnerin Eğitim Düzeyi.....	75
4.4.4. Algılanan Sosyal Destek ve Eşin/Partnerin Bir İşte Çalışma Durumu.	76
4.4.5. Algılanan Sosyal Destek ve İlişki Durumu	77
4.4.6. Algılanan Sosyal Destek ve Çocuk Sahibi Olma Durumu	78
4.4.7. Algılanan Sosyal Destek ve Aylık Gelir.....	79
4.4.8. Algılanan Sosyal Destek ve Yaş.....	79
4.4.9. Algılanan Sosyal Destek ve İlişki Süresi.....	80
4.4.10. Algılanan Sosyal Destek ve Tanışma Şekli.....	81
4.4.11. Algılanan Sosyal Destek ve Eşinden/Partnerinden Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu	82
4.4.12. Algılanan Sosyal Destek ve Eşinden/Partnerinden Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu	83
4.4.13. Algılanan Sosyal Destek ve Eşinden/Partnerinden Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumu	84
4.4.14. Algılanan Sosyal Destek ve Ailede Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	85
4.4.15. Algılanan Sosyal Destek ve Ailede Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	85
4.5. I. Çalışma Grubunun Öz Yeterlik İnancının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi.....	86
4.5.1. Öz Yeterlik İnancı ve Eğitim Düzeyi	86
4.5.2. Öz Yeterlik İnancı ve Bir İşte Çalışma Durumu	87
4.5.3. Öz Yeterlik İnancı ve Eşin/Partnerin Eğitim Düzeyi	88
4.5.4. Öz Yeterlik İnancı ve Eşin/Partnerin Bir İşte Çalışma Durumu	88
4.5.5. Öz Yeterlik İnancı ve İlişki Durumu	89
4.5.6. Öz Yeterlik İnancı ve Çocuk Sahibi Olma Durumu.....	90
4.5.7. Öz Yeterlik İnancı ve Aylık Gelir	90
4.5.8. Öz Yeterlik İnancı ve Yaş	91
4.5.9. Öz Yeterlik İnancı ve İlişki Süresi	92
4.5.10. Öz Yeterlik İnancı ve Tanışma Şekli.....	93

4.5.11. Öz Yeterlik İnancı ve Eşinden/Partnerinden Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu	94
4.5.12. Öz Yeterlik İnancı ve Eşinden/Partnerinden Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu	95
4.5.13. Öz Yeterlik İnancı ve Eşinden/Partnerinden Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumu	95
4.5.14. Öz Yeterlik İnancı ve Ailede Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu	96
4.5.15. Öz Yeterlik İnancı ve Ailede Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu	97
4.6. I. Çalışma Grubunda Psikolojik Şiddet Puanlarını Yordayan Değişkenlerin Regresyon Analizi	98
4.7. II. Çalışma Grubu İle İlgili Bulgular	99
4.7.1. II. Çalışma Grubunun Yaş, Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik İnancı ve Genel Öz Yeterlik İnancı Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizleri	99
4.7.2. II. Çalışma Grubunun Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik İnancı ve Genel Öz Yeterlik İnancın Düzeyleri	102
4.7.3. II. Çalışma Grubu İçin Psikolojik Şiddet Puanlarını Yordayan Değişkenlerin Regresyon Analizi	103
4.7.3.1. Psikolojik Şiddeti Yordayan Fiziksel, Ekonomik, Cinsel Şiddet, Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları, Genel Öz Yeterlik Alt Boyutları	103
4.7.3.2. Psikolojik Şiddeti Yordayan Fiziksel, Ekonomik, Cinsel Şiddet, Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik	105
5. BÖLÜM: TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	107
5.1. Çalışma Bulgularının Yorumlanması	108
5.1.1. Kadınların Yakın İlişkilerinde Maruz Kaldığı Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik ve Genel Öz Yeterlik Bulgularının Değerlendirilmesi.....	108

5.1.2. Kadınların Yaş, Yakın İlişkilerinde Maruz Kaldığı Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik ve Genel Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki Bulgularının Değerlendirilmesi.....	109
5.1.3. Yakın İlişkide Maruz Kalınan Psikolojik Şiddet Sıklığının Demografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi Sonucunda Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi	112
5.1.4. Algılanan Sosyal Desteğin Demografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi Sonucunda Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi	119
5.1.5. Genel Öz Yeterliğin Demografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi Sonucunda Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi	123
5.1.6. Regresyon Analizi Sonucunda Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi	125
5.2. Öneriler	128
KAYNAKÇA	131
EKLER	144
EK 1: Demografik Bilgi Formu	144
EK 2: Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet Ölçeği Örneği.....	146
EK 3: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Örneği	150
EK 4: Genel Öz Yeterlik Ölçeği Örneği	152
EK 5: Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik Ölçeği Örneği.....	153

KISALTMALAR

DBF: Demografik Bilgi Formu

YİPŞÖ: Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet Ölçeği

ÇBASDÖ: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

GÖYİÖ: Genel Öz Yeterlik İnanç Ölçeği

PŞBÇÖYÖ: Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik Ölçeği

WHO: World Health Organization

UNICEF: United Nations International Children's Emergency Fund

TSSB: Travma Sonrası Stres Bozukluğu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: I. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri	47
Tablo 2: II. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri	49
Tablo 3: I. Çalışma Grubunun Yaş, Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Genel Öz Yeterlik İnancı Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Testi Sonuçları	56
Tablo 4: I. Çalışma Grubunun Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Genel Öz Yeterlik İnanç Düzeylerini Gösteren Betimsel İstatistik Sonuçları	57
Tablo 5: Kadınların Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	58
Tablo 6: Kadınların Bir İşte Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları.....	59
Tablo 7: Eşlerinin/Partnerlerinin Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	60
Tablo 8: Kadınların Eşlerinin/Partnerlerinin Bir İşte Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	61
Tablo 9: İlişki Durumu Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları.....	62
Tablo 10: Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları	63
Tablo 11: Aylık Gelir Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	65
Tablo 12: Yaş Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin ANOVA Sonuçları	66
Tablo 13: İlişki Süresi Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin ANOVA Sonuçları.....	67
Tablo 14: Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin ANOVA Sonuçları.....	69
Tablo 15: Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin ANOVA Sonuçları.....	70
Tablo 16: Cinsel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin ANOVA Sonuçları.....	71

Tablo 17: Ailede Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin ANOVA Sonuçları	72
Tablo 18: Ailede Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Yakın İlişkilerinde Psikolojik Şiddete İlişkin ANOVA Sonuçları	73
Tablo 19: Kadınların Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	74
Tablo 20: Kadınların Bir İşte Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	75
Tablo 21: Eşlerinin/Partnerlerinin Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	76
Tablo 22: Kadınların Eşlerinin/Partnerlerinin Bir İşte Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	76
Tablo 23: İlişki Durumu Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları	77
Tablo 24: Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	78
Tablo 25: Aylık Gelir Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları	79
Tablo 26: Yaş Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin ANOVA Sonuçları	80
Tablo 27: İlişki Süresi Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin ANOVA Sonuçları	81
Tablo 28: Tanışma Şekli Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin ANOVA Sonuçları	81
Tablo 29: Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin ANOVA Sonuçları	83
Tablo 30: Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin ANOVA Sonuçları	83
Tablo 31: Cinsel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin ANOVA Sonuçları	84
Tablo 32: Ailede Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin ANOVA Sonuçları	85
Tablo 33: Ailede Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Algılanan Sosyal Desteğe İlişkin ANOVA Sonuçları	86
Tablo 34: Kadınların Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İncancına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	86

Tablo 35: Kadınların Bir İşte Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	87
Tablo 36: Kadınların Eşlerinin/Partnerlerinin Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	88
Tablo 37: Kadınların Eşlerinin/Partnerlerinin Bir İşte Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	89
Tablo 38: İlişki Durumu Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	89
Tablo 39: Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları.....	90
Tablo 40: Aylık Gelir Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları	91
Tablo 41: Yaş Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin ANOVA Sonuçları .	91
Tablo 42: İlişki Süresi Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin ANOVA Sonuçları	92
Tablo 43: Tanışma Şekli Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin ANOVA Sonuçları	93
Tablo 44: Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	94
Tablo 45: Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	95
Tablo 46: Cinsel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	96
Tablo 47: Ailede Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin ANOVA Sonuçları	96
Tablo 48: Ailede Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Değişkeni Açısından Öz Yeterlik İnancına İlişkin ANOVA Sonuçları	97
Tablo 49: I. Çalışma Grubunda Psikolojik Şiddeti Yordayan Fiziksel, Ekonomik, Cinsel Şiddet, Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları ve Genel Öz Yeterlik Regresyon Analiz Sonuçları Regresyon Analiz Sonuçları	98
Tablo 50: II. Çalışma Grubunun Yaş, Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik İnancı ve Genel Öz Yeterlik İnancı Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Testi Sonuçları	101

- Tablo 51:** II. Çalışma Grubunun Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik İnancı ve Öz Yeterlik İnanç Düzeylerini Gösteren Betimsel İstatistik Sonuçları 102
- Tablo 52:** II. Çalışma Grubunda Psikolojik Şiddeti Yordayan Fiziksel, Ekonomik, Cinsel Şiddet, Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları ve Genel Öz Yeterlik Regresyon Analiz Sonuçları Regresyon Analiz Sonuçları..... 103
- Tablo 53:** II. Çalışma Grubunda Psikolojik Şiddeti Yordayan Fiziksel, Ekonomik, Cinsel Şiddet, Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları ve Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik Regresyon Analiz Sonuçları 105

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları üzerinde durulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Şiddet konusu günümüzde önemli toplumsal konular arasında yer almaktadır. Yaşanan şiddet olayları neticesinde hem bireyler hem toplumlar etkilenmektedir fakat en büyük zararı çocuklar ve kadınlar almaktadır. Şiddetin tanımı ise zamana ve topluma göre değişim göstermektedir. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, “kişinin kendisine, bir başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı yaralamaya, ölüme, psikolojik zarara, gelişim bozukluğuna ya da mahrumiyete yol açan veya açma ihtimali olan fiziksel güç ya da gücün kasıtlı olarak bir tehdit veya eylem biçiminde kullanımı” olarak tanımlamaktadır (World Health Organization [WHO], 2002, s. 5). Şiddet sadece karşdakine bilinçli ve fiziki olarak zarar vermek demek değildir, aynı zamanda sözel ve psikolojik içerikli de yapılabilmektedir (Ünal, 2005). Yapılan araştırmalara göre şiddete en çok maruz kalanların kadınlar olduğu ve bu şiddeti uygulayan kişilerin ise kadınların eşleri ya da birlikte oldukları erkekler olduğu tespit edilmiştir (Fernandez, Gracia ve Lila, 2018; Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015; WHO, 2002).

Yakın ilişkide eş şiddeti, ilişki devam ederken ya da sonlandığında, bireyin diğer bireye uyguladığı fiziksel şiddet, cinsel şiddet, taciz veya psikolojik şiddet olarak tanımlanmaktadır. Yakın ilişkideki kişiler, ortak duygusal bağılıkları, fiziksel ve cinsel temasları devam eden, birbirlerinin yaşamları hakkında bilgi sahibi olan kişileri kapsamaktadır (Breiding, Basile, Smith, Black ve Mahendra, 2015). Bu şiddet küresel oranda ciddi bir halk sağlığı sorundur (Ali ve Naylor, 2013; WHO, 2002, 2013). Dünyanın birçok ülkesini içeren bir araştırmaya göre kadınların % 10 ile % 69'u yaşamlarının bir döneminde yakın eş/partner şiddetine maruz kalmıştır (WHO, 2002). Yine yüksek gelirli ülkelerde yapılan bir araştırmaya göre yakın ilişkide eş şiddetinin % 23.2 oranında olduğu belirtilmiştir (WHO, 2013).

Yakın ilişkide psikolojik şiddetin nasıl ölçüleceği araştırmacılar tarafından tartışılan bir konu olmakla beraber Cankardaş-Nalbantçılar (2018), psikolojik şiddeti ölçebilmek amacıyla alana önemli ve kapsamlı bir ölçek kazandırmış ve ölçek bu tez çalışmasının temelini oluşturmuştur. Literatür incelemesinde yakın ilişki ve romantik ilişkinin birbirlerinin yerine kullanılan kelimeler olduğu görülmüş, bu nedenle çalışmada her iki kavram da kullanılmıştır. Yapılan çalışmalarda diğer şiddet türlerinin kadının fiziksel ve ruh sağlığına etkileri ve psikolojik şiddetin fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddet ile birlikte çalışıldığı görülmüştür (Dutton, 1992; Gleason, 1993; Kemp, Rawlings ve Green, 1991; Keskin, 2013; Saunders, 1994). Bu çalışmada da; kadına yönelik şiddette fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik istismarın etkilerinin kümülatif olması nedeniyle fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddeti kontrol altına alarak psikolojik şiddeti incelemek ve psikolojik şiddetin algılanan sosyal destek ve öz yeterlik inancıyla ilişkisini araştırmaktır.

Ayrancı, Günay ve Ünlüoğlu (2002), en yaygın şiddet türünün psikolojik şiddet olduğunu, fiziksel ve cinsel şiddet olmadan da psikolojik şiddetin yaşanabileceğini ve fiziksel ve cinsel şiddete genelde psikolojik şiddetin de eşlik ettiğini belirtmişlerdir. Psikolojik şiddet diğer şiddet türlerinden farklıdır. Psikolojik şiddet sürekli ve tekrarlı olarak meydana gelmekte ve etkisi birikimli olarak ortaya çıkmaktadır. Yine yakın ilişkilerde fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalan kişilerde gözle görülebilen fiziksel belirtiler oluşurken, psikolojik şiddete maruz kalan kişilerde gözle görülemeyen psikolojik sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Psikolojik şiddetin gözle görülmemesi nedeniyle şiddete maruz kalan kişilere yapılacak olan destek ve yardım zorlaşmaktadır (Cankardaş-Nalbantçılar, 2018). Bu nedenle şiddete maruz kalan kadına ailesinin, çevresinin ve kamu kuruluşlarının sağlaması gereken sosyal destek önem arz etmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda da kadının şiddetle mücadele etmesinde sosyal desteğin önemli olduğu görülmüştür (Jose ve Novaco, 2016; Karaboğa, 2013). Çünkü sosyal destek, bütün yaşam durumlarında bireyin gereksinime yönelik doyumunun sağlanması, biyopsikososyal iyilik halinin korunması, güçlenmesi ve devamının sağlanmasında önemli bir yere sahiptir (Özbesler, 2001).

Birey dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren etrafında onu kuşatan bir etkileşim çemberi bulunur. Birey bu etkileşim çemberi içine girerek sosyal ilişkilerini

oluşturmaya başlar ve bu sosyal ilişkiler yaşamının temelini oluşturmaktadır. Bireyler için en önemli sosyal destek kaynakları aile, arkadaş ve özel olan diğer kişi ya da kişilerdir (flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) (Clark, 2006; Kocot ve Goodman, 2003). Çevresindeki diğer bireylerden yeterli sosyal destek alan kadınlar, herhangi bir sorunla karşılaştığında sorunun önemli olmadığına ikna edebilecek veya sorununu çözmesinde yardımcı olabilecek, yaşamakta olduğu olaylara farklı bir pencereden bakmasını sağlayacak biri ya da birilerinden destek göreceğinden emin olacaktır (Budak, 1999). Şiddete maruz kalan kadının bu şiddet ile baş edebilmesi için algılanan sosyal destek ve öz yeterlik inancı önemli bir kaynaktır (Benight ve Bandura, 2004; Budak, 1999).

Sosyal desteğin bireylerin hayatındaki benlik saygısı, sevgi, bir gruba ait olma gibi temel sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak, onların hem fiziksel hem de ruh sağlığını doğrudan etkilediği, karşılaştığı zorluklarla baş edebilmesinde bireylerin önemli bir yardımcısı olduğu belirtilmektedir. Sosyal destek, bireylerin tıbbi tedaviye uyumlarını sağlamakta, iyileşme süreçlerini hızlandırmakta, yaşam kalitelerini arttırarak yaşam sürelerini uzatabilmekte ve olumlu sağlık davranışları geliştirmelerini sağlamaktadır (Akın ve Ceyhan, 2005; Ayaz, Yaman-Efe ve Korukluoğlu, 2008).

Şiddete maruz kalan kadının bu şiddetle baş edebilmesinde ailesinden, çevresinden ve kamu kuruluşlarından sosyal destek alması önemlidir. Bu desteği ailesi ve çevresi tarafından karşılamayan kadınlar, maruz kaldıkları bu şiddet içeren ilişkiyi açığa vurmakta zorlanabilir, aile ve çevrelerine yabancılaşarak kendilerini dış dünyaya tamamen kapatabilir ve kendilerine zarar verebilirler (Kocot ve Goodman, 2003). Bu da kişinin çevresinden uzaklaşarak yaşadığı stresli olaylar ile baş edememesine neden olabilmektedir.

Şiddete maruz kalan kadınlar yoğun bir şekilde stres ile karşı karşıya kalırlar, stres karşısında neler yapabileceklerini, sahip oldukları başa çıkma kaynaklarını ve seçeneklerini gözden geçirirler. Kişinin, bu değerlendirme sürecinde içinde bulunduğu stres yaratan durumu kontrol edebileceği, maddi ve manevi kaynaklara sahip olduğunu algıladığında bu stres verici durum ile başa çıkabileceği düşünülmektedir. Bu başa çıkma sürecini ise kadının öz yeterlik inancı etkilemektedir (Benight ve Bandura, 2004).

Öz yeterlik, bireyin günlük hayatta karşılaşabileceği stresli ve zor olaylarla başa çıkabilmek için (Luszczynska, Scholz ve Schwarzer, 2005) gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceğine yönelik öznel algısı (Bandura, 1982) olarak tanımlanmaktadır. Öz yeterlik inancı, insanın kendi hayatında bir takım değişiklikler yaparak ilerleme gösterebileceği ve hayatta karşılaştığı sorun ve zorluklarla daha iyi bir şekilde baş edebileceği konusunda önemli bir rol oynamaktadır (Burger, 2006). Bandura (1982), stres yaratan durumlarla başa çıkmada kendisini yeterli olarak algılayan bireylerin çaresizliğe karşı daha fazla savunmalı olduğu ve daha etkin başa çıkabildiğini belirtmiştir. Yani öz yeterlik stresle başa çıkmada ve stresli yaşam koşullarında kişisel ayarlamalar yapma konusunda güçlü bir kaynaktır (akt. Colodro, Godoy-Izquierdo ve Godoy, 2010).

Kadının öz yeterlik inancı çevresi ile ilişkisel bir haldedir. Bu nedenle kadın çevresinde algıladığı tehdidi kontrol edebileceğine ve bu tehditle baş edebileceğine inanıyorsa bu durum kadın için korkutucu değildir; fakat kadın bu tehdidi kontrol edemeyeceğine inanıyorsa bu durum kadın için korkutucu ve zarar vericidir. Bu nedenle öz yeterlik inancı, var olan tehditleri, onların nasıl algılandığını ve alınan tedbirleri etkilemektedir (Benight ve Bandura, 2004). Türkiye’de aile içi şiddet nedeniyle kadın konukevlerinde kalan kadınların % 41’i çaresizlik, % 30’u ise yaşamları üzerindeki kontrollerini kaybettiklerini hissettiğini belirtmiştir (Şalcıoğlu, Urhan, Pirinççioğlu ve Aydın, 2017). Psikolojik şiddete maruz kalan kadınların güven ve güvenlik duygularını kaybettiği, kendilerine ve yeteneklerine olan inançlarının zarar gördüğü belirtilmiştir. Ayrıca çevrelerinde bulunan diğer insanlarla bağlantılarını kopartarak destek alamamaktadırlar (Abrahams, 2010).

Öz yeterlik ve sosyal destek arasındaki ilişkiyi destekleyen bazı araştırmalar bulunmaktadır (Benight ve Bandura, 2004; Chung, 1995; akt. Albal, 2009; Foa, Cascardi, Zoellner ve Fenny, 2000; Jose ve Novaco, 2016; Tirone, Shorey, Nathanson ve Rhatigan, 2014). Yapılan çalışmalarda sosyal desteğin, öz yeterlik algılamasını doğrudan etkilediği aynı zamanda öz yeterliği ve bireylerin sağlık ve iyilik halini de dolaylı olarak geliştirdiği ileri sürülmüştür (Chung, 1995). Bireylerin destekleyici ilişkiler bulması, bunları geliştirmesi ve sürdürmesi bireyin yaşadığı stresi azaltarak, stresle baş edebilmesinde etkili olan öz yeterlik inancını etkilemektedir (Jose ve

Novaco, 2016). Özellikle şiddete maruz kalan kadınların yaşadıkları stres yaratan durumla baş edebilmelerinde sosyal destek ve öz yeterlik inancının önemli olduğu ifade edilmiştir (Foa ve ark., 2016; Tirone ve ark., 2014). Bununla beraber öz yeterlik inancının da kişinin algıladığı sosyal desteği etkilediği belirtilmiştir (Benight ve Bandura, 2004).

Kadınlar maruz kaldıkları şiddete karşı iyilik hallerini sağlayacak şekilde kendilerini korumaya çalışsalar bile bu şiddetin kontrol sorumluluğu sadece kadınlara ait değildir. Kadınların maruz kaldıkları şiddet sosyo-politik ve sosyo-kültürel olarak köklü değişiklikler gerektiren toplumsal bir sorundur. Sosyal hukuk yolu, toplumsal cinsiyete dayalı uygulamalar konusunda halkın bilinçlendirilmesini ve ihtiyaç duyulan toplumsal değişimlere yönelik kamu desteğini harekete geçirmeyi amaçlayan kolektif etkinliğin kullanılmasını gerektirmektedir (Bandura, 1997; akt. Benight ve Bandura, 2004). Kadınların kişisel gelişimlerini tamamlamaları, öz yeterlik inançlarını yükseltmeleri ve yaşamlarında seslerini duyurabilmeleri için, statülerini yükseltmeleri, sosyal destek sistemlerini kullanmaları ve yaşamları üzerinde kontrol sahibi olmaları gerektiği belirtilmiştir (Benight ve Bandura, 2004).

Konu ile ilgili literatür temel alındığında, Türkiye’de yakın ilişkide psikolojik şiddete maruz kalan kadınlarda, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasındaki ilişkiye bakılmadığı, şiddetin daha çok patoloji boyutuyla ele alındığı ve yapılan birçok çalışmanın sığınma evleri ya da sağlık hizmetlerine başvuran kadınlar ile yapıldığı görülmüştür (Akpınar, 2011; Benight ve Bandura, 2004; Kazancı, 2010; Pirinçcioğlu, 2014; Sezgin, 2007; Şalcıoğlu, ve ark., 2017; Urhan, 2013). Bu çalışmada ise toplumun genelindeki kadınlara ulaşılarak psikolojik şiddetin sıklığı, yaygınlığı ve etkileri, kadınların çevrelerindeki bireylerden algıladıkları sosyal destek ve öz yeterlik inançları incelenecektir.

1.2. Amaç ve Önem

Bu araştırmanın amacı; romantik ilişkilerde psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasındaki ilişkinin demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Yakın ilişkide eşe yönelik şiddet kadınların en çok maruz kaldığı şiddet türüdür (WHO, 2002). Yakın ilişkide kadına yönelik psikolojik şiddet ise kadınların en çok zarar

gördüğü şiddet türüdür. Çünkü yaşanan şiddetin etkisi gözle görülmemekte ve birikimli olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle kadına sağlanacak olan sosyal destek zorlaşmaktadır (Cankardaş-Nalbantçılar, 2018). Şiddete maruz kalan kadına yönelik sağlanan sosyal destek kadının biyopsikososyal iyilik halinin korunması ve güçlenmesi noktasında önemli bir güç kaynağıdır (Özbesler, 2011). Ayrıca sosyal destek yoksunluğu yaşayan kadınların aile ve çevrelerinden uzaklaşarak, kendilerini dış dünyaya kapattıkları ve kendilerine zarar verebildikleri belirtilmiştir (Kocot ve Goodman, 2003). Bu nedenle şiddet gören kadına, aile ve çevresinden sağlanacak sosyal desteğin kadının maruz kaldığı şiddetle baş edebilmesinde önemli bir güç kaynağı olduğu düşünülmektedir. Şiddete maruz kalan kadının bir diğer önemli güç kaynağının da öz yeterlik inancı olduğu belirtilmektedir (Benight ve Bandura, 2004). Öz yeterlik inançları yüksek olup stresli durumlara maruz kalan bireylerin, öz yeterlik inançları düşük olan bireylere göre yaşadığı sorun ile daha iyi başa çıkabildiği belirtilmiştir (Benight ve Bandura, 2004). Bu nedenle eşlerinden psikolojik şiddet gören kadınların yaşadıkları durumla baş edebilmelerinde öz yeterlik inançlarının önemli bir kaynak olduğu düşünülmektedir.

Sosyal desteklerinin farkına varan ve yaşadıkları stresle baş edebilme konusunda olumlu yeterlik inançları geliştiren kadınların değişime ve gelişime daha açık olacakları, maruz kaldıkları şiddetle mücadele edebilecekleri ve yaşamları ile ilgili daha rahat kararlar alarak o kararları sürdürecekleri düşünülmektedir. Böylece yaşamında gelişme yaşayan kadınlar olumlu ve olumsuz değişikliklere karşı kendini desteklenmiş ve yeterli hissederek güçlenecektir. Kadının ihtiyaç duyduğu anda çevresindeki diğer insanlardan aldığı destek kadının hem psikolojik hem de fiziksel sağlığı için önemli olduğu ortaya konulmuştur (Akın ve Ceyhan, 2005; Ayaz, Yaman-Efe ve Korukluoğlu, 2008; Casseli 1974 akt. Kayhan-Yardımcı, 2007). Bu çalışma da Türkiye’de yakın ilişkide psikolojik şiddete maruz kalan kadınlarda, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasındaki ilişkinin incelenmesinin hedeflenmesi bu nedenledir. Yapılacak olan bu çalışmada sadece psikolojik şiddet deneyimleyen kadınlar ile hem psikolojik hem de fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların ruhsal durumları karşılaştırılabilecektir. Yine fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddet kontrol altına alınarak, yakın ilişkide psikolojik şiddete maruz kalan kadınların bu şiddete maruz kalma sıklığı ve psikolojik şiddetle ilişkili olduğu düşünülen algılanan sosyal destek ve öz yeterlik

ilişkisi incelenecektir. Bu araştırmanın konusu olan; ülkemizde yakın ilişkide psikolojik şiddete maruz kalan kadınlarda, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik inancını etkileyen değişkenlerin incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Nitekim bu çalışmayla elde edilen sonuçların, psikolojik şiddete maruz kalan kadınların bu şiddetle başa çıkabilme konusundaki yeterlik inançlarında etkili olduğu düşünülen sosyal destek kaynaklarını da üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerektiği hususunda uyarabileceği düşünülmektedir. Ayrıca maruz kaldığı şiddet nedeniyle psikolojik destek alan kadınların süreç boyunca sosyal desteklerinin farkına varması ve olumlu yeterlik inançları geliştirmesi ve ortaya çıkan değişme ve gelişmeleri kabul etmesinin daha kolay bir hale geleceği düşünülmektedir. Ulaşılabilen literatürde yakın ilişkide psikolojik şiddet kavramını ele alan araştırma sayısının az olduğu ve özellikle psikolojik şiddet ile ilgili yapılan çalışmalarda ise diğer şiddet türlerinin kontrol altına alınmadığı görülmektedir. Son olarak literatürde yakın ilişkide psikolojik şiddet gören kadınların algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir çalışma bulunmaması nedeniyle bu çalışma önemlidir.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırma grubunda yer alan kadınların romantik ilişkilerinde eşleri/partnerleri tarafından maruz kalınan psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlikleri arasında demografik değişkenlere göre nasıl bir ilişki vardır? Bu değişkenler; yaş, ilişki durumu, ilişki süresi, yaşadığı yer, yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği yer, eğitim düzeyi, herhangi bir işte çalışma durumu, eşinin/partnerinin yaşı, eşinin/partnerinin eğitim düzeyi, eşinin/partnerinin herhangi bir işte çalışma durumu, eşi/partneri ile nasıl tanıştığı, aylık geliri, sosyo-ekonomik durumunu nasıl algıladığı, çocuk sahibi olup olmadığı ve eğer varsa çocuk sayısı, eşi/partneri ile birlikte olduğu süre içerisinde herhangi bir fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalıp kalmadığı, anne ve babasının sağ olup olmadığı, kardeş sayısı, kendini iyi hissetmediğinde arayabileceği herhangi bir kişinin varlığı, herhangi bir psikolojik sorunu, bu psikolojik sorun ile ilgili herhangi bir tanısı ve yardım alıp almadığı, büyüdüğü ailenin yapısı ve büyüdüğü ailedeki herhangi biri tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma durumudur. Çalışmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmaktadır.

1.3.1. Alt Problemler

1. Araştırma grubunda yer alan kadınların yakın ilişkilerinde eşleri/partnerleri tarafından maruz kaldıkları psikolojik şiddetin sıklığı ne düzeydedir?
2. Araştırma grubunda yer alan kadınların algıladıkları sosyal destekleri ne düzeydedir?
3. Araştırma grubunda yer alan kadınların öz yeterlikleri ne düzeydedir?
4. Kadınların yaş, yakın ilişkilerinde maruz kaldığı psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek, öz yeterlik inanç düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
5. Araştırma grubunda yer alan kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet katılımcıların bireysel, eşlerinin/partnerlerinin ve ailevi özellikleri ile ilgili demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Araştırma grubunda yer alan kadınların algılanan sosyal destek düzeyleri katılımcıların bireysel, eşlerinin/partnerlerinin ve ailevi özellikleri ile ilgili demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Araştırma grubunda yer alan kadınların öz yeterlik inanç düzeyleri katılımcıların bireysel, eşlerinin/partnerlerinin ve ailevi özellikleri ile ilgili demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Araştırma grubunda yer alan kadınların fiziksel şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet düzeyleri kontrol edildiğinde algılanan sosyal desteğin düzeyleri ile öz yeterlik inancının düzeyleri psikolojik şiddeti yordamakta mıdır?

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmaya katılanların veri toplama aracı olarak kullanılan ‘Demografik Bilgi Formu’ (DBF), ‘Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği’ (YİPŞÖ), ‘Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği’ (ÇBASDÖ), ‘Genel Öz Yeterlik İnanç Ölçeği’ (GÖYİÖ) verdikleri cevapların, gerçek görüşlerini yansıttığı varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Yapılan araştırma 2019 yılında Türkiye’nin farklı il ve ilçelerinde yaşayan ve gönüllü olarak görüşmeye katılan kadınlarla sınırlıdır. Bu araştırma Demografik Bilgi

Formunun (DBF), Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeğinin (YİPŞÖ), Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin (ÇBASDÖ) ve Genel Öz Yeterlik İnanç Ölçeğinin (GÖYİÖ) ölçtüğü nitelikler ve ölçeklerden alınan verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Şiddet: “Kişinin kendisine, bir başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı yaralamaya, ölüme, psikolojik zarara, gelişim bozukluğuna ya da mahrumiyete yol açan veya açma ihtimali olan fiziksel güç ya da gücün kasıtlı olarak bir tehdit veya eylem biçiminde kullanımınıdır” (WHO, 2002, s. 5).

Yakın İlişkide Eş Şiddeti: Ortak duygusal bağılıkları, fiziksel veya cinsel temasları, birbirlerinin yaşamları hakkında bilgi sahibi olacak şekilde ilişkisi devam eden kişinin ya da sonlanan ilişkideki kişinin diğer kişiye uyguladığı fiziksel şiddet, cinsel şiddet, taciz ve psikolojik şiddet (Breiding vd., 2015).

Psikolojik Şiddet: ‘Hakaret/küfür’, ‘korkutma/tehdit’, ‘kadına ve çevresine zarar verme tehdidi’ ve ‘aşağılama/küçük düşürme’ şeklinde gruplandırılarak gerçekleştirilen davranışlar (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015).

Sosyal Destek: Genellikle zor bir durumda olan veya stres altında kalan bireyin, çevresindeki diğer bireylerden ilgi, değer, sevgi ve saygı alması ve bu bireyler tarafından sağlanan maddi ve manevi yardımlar (Chung, 1995; Karademas, 2006; Taylor ve Stanton, 2007).

Algılanan Sosyal Destek: Bireyin çevresinde bulunan diğer insanlardan gelen desteğin var olup olmadığının ve eğer varsa bu desteğin yeterli olup olmadığının bilişsel düzeyde değerlendirilmesi (Park, 2007).

Öz Yeterlik: Bireyin günlük hayatta karşılaşılabileceği olaylarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceğine yönelik öznel algısı (Bandura, 1982).

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde yakın ilişkide eşe yönelik şiddet, psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik kavramları üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda öncelikle şiddetin ve yakın ilişkide eşe yönelik şiddetin tanımları yapılmış; eşe yönelik şiddet türleri, şiddetin kadın sağlığına etkileri, psikolojik şiddetin tanımı, doğası ve yaygınlığı açıklanmış ve eş/partner şiddetinde kuramlar ele alınmıştır. Daha sonra algılanan sosyal desteğe yer verilmiş, son olarak ise öz yeterlik, öz yeterlik kaynakları ve öz yeterlik inançlarına ilişkin süreçler ele alınmıştır.

2.1. Yakın İlişkide Eşe Yönelik Şiddet

Şiddet, zamana göre değişiklik gösterse de insanlık tarihinden itibaren var olan toplumsal bir gerçektir (Kocacık, 2001). Şiddetin, zamana ve topluma göre değişmesi nedeniyle tam bir tanımını yapmak ise zorlaşmaktadır (Cankardaş-Nalbantçılar, 2018). Baskı, korkutma, öldürme, cezalandırma ve başkaldırı tüm toplumlarda günlük ve sürekli olarak yaşanan şiddet türleridir (Kocacık, 2001). Dünya Sağlık Örgütü, şiddeti bir halk sağlığı sorunu olarak kabul etmiş ve ülkelerin şiddetin maliyeti için her yıl milyarlarca dolar harcadığını belirtmiştir. Dünya Sağlık Örgütü, şiddet ve sağlık üzerine ilk kapsamlı raporunu 2002 yılında ‘World report on violence and health’ adıyla yayınlamıştır (WHO, 2002).

Şiddetin birçok farklı tanımı yapılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, “kişinin kendisine, bir başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı yaralamaya, ölüme, psikolojik zarara, gelişim bozukluğuna ya da mahrumiyete yol açan veya açma ihtimali olan fiziksel güç ya da gücün kasıtlı olarak bir tehdit veya eylem biçiminde kullanımı” olarak tanımlamaktadır (WHO, 2002, s. 5). Şiddet sadece karşıdakine bilinçli ve fiziki olarak zarar vermek demek değildir, aynı zamanda sözel ve psikolojik içerikli de yapılabilmektedir. Bu durum ise şiddetin kişinin haklarının ve özgürlüklerinin kısıtlanmasını içeren davranışları kapsadığını göstermektedir (Ünal, 2005). Yapılan araştırmalara göre şiddete en çok maruz kalanların kadınlar olduğu ve şiddeti uygulayan

kişilerin ise bu kadınların eşleri ya da birlikte oldukları erkekler olduğu tespit edilmiştir (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015; WHO, 2002).

Yakın ilişkide eş şiddeti, ilişki devam ederken ya da sonlandığında, bireyin diğer bireye uyguladığı fiziksel şiddet, cinsel şiddet, taciz ve psikolojik şiddet olarak tanımlanmaktadır. Yakın ilişkideki bu kişiler, ortak duygusal bağlılıkları, fiziksel ve cinsel temasları devam eden, birbirlerinin yaşamları hakkında bilgi sahibi olan kişileri kapsamaktadır (Breiding vd., 2015). Dünya Sağlık Örgütü (2002) ise, yakın ilişkide eş/partner şiddetini samimi bir ilişki içinde bulunan kişiye fiziksel, psikolojik ya da cinsel zarara neden olan herhangi bir davranış olarak tanımlamıştır. Bu davranışları ise; fiziksel saldırı eylemleri (tokat atma, vurma, tekmeleme, dayak gibi), psikolojik taciz (sindirme, sürekli küçültme ve küçük düşürme gibi), zorla cinsel ilişki ve diğer cinsel zorlama biçimleri ve kişinin ailesinden ve arkadaşlarından tecrit edilmesi, hareketlerinin izlenmesi ve bilgiye ya da yardımlara erişiminin kısıtlanması olarak tanımlamıştır.

Sosyal, ekonomik, dini ya da kültürel gruptan bağımsız olarak, tüm ülkelerde yakın eş/partner şiddeti görülmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde yapılan araştırmaya göre kadınların % 10 ile % 69'u yaşamlarının bir döneminde yakın eş/partner şiddetine maruz kalmıştır (WHO, 2002). Dünya çapındaki kadın örgütleri kadına karşı şiddete özellikle de yakın ilişkide eş şiddetine dikkatleri çekmektedir. Kadın örgütlerinin çabaları neticesinde kadına yönelik şiddet uluslararası bir sorun olarak gündeme gelmeye başlamıştır. Başlangıçta insan hakları sorunu olarak görülen eş şiddeti zamanla bir halk sağlığı sorunu olarak görülmeye başlandı (WHO, 2002). Yapılan tanımlardan da anlaşıldığı üzere kadına yönelik eş/partner şiddeti birçok farklı şekillerde gerçekleştirilebilmektedir.

2.2. Eşin/Partnerin Uyguladığı Şiddet Türleri

2.2.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, fiziksel gücün kasıtlı olarak kullanılarak diğer bir kişiye karşı ölüm, sakatlık, yaralama veya zarara neden olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Tırmalamak, itmek, boğmak, ısırarak, saç çekmek, tokatlamak, silah kullanmak, vurmak gibi eylemler fiziksel gücün kullanıldığı durumları içermektedir (Breiding vd., 2015).

Fiziksel şiddetin kadınlar için büyük bir risk oluşturduğu ve psikolojik istismar ve cinsel şiddet ile birlikte de görüldüğü belirtilmiştir (Karaboğa, 2013).

Dünya Sağlık Örgütü'nün on farklı ülkede yaptığı çalışmaya göre kadına yönelik fiziksel şiddetin yaşam boyu görülme sıklığının % 13 ile % 61 arasında olduğu belirtilmiştir. Ayrıca fiziksel ve cinsel şiddetin beraber görülme sıklığının ise % 15 ile % 71 arasında olduğu belirtilmiştir (Garcia-Moreno, Jansen, Ellsberg, Heise ve Watts, 2005). Türkiye'de yapılan bir araştırmaya göre yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranının % 36 olduğu, yaşam boyu şiddete maruz kalma oranının ise % 27 ile % 43 arasında olduğu belirtilmiştir. Yani her 10 kadının 4'ü eşi veya birlikte olduğu erkek tarafından fiziksel şiddete maruz kalmıştır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015). Yine Altınay ve Arat'ın (2008) 1850 kadın ile görüşerek hazırlamış oldukları raporda Türkiye'de her 3 kadından birinin fiziksel şiddet gördüğü ve yaşam boyu en az bir kere fiziksel şiddet gören kadınların oranının % 35 olduğu belirtilmiştir.

2.2.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, kişinin rızasının olmadığı veya rıza gösteremeyecek ve reddedemeyecek durumda olmasına rağmen başka bir kişi tarafından işlenen veya teşebbüs edilen cinsel eylemler olarak tanımlanmaktadır. Bu cinsel eylemler kişi evli bile olsa baskı ve tehdit yoluyla kadını istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimlerde cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, kasıtlı cinsel dokunma ya da cinsel içerikli temassız eylemler, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya, üçüncü bir şahısla cinsel eylemde bulunmaya, kürtaja, enseste ve evlenmeye zorlamak gibi eylemlerdir (Breiding vd., 2015; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008a; WHO, 2002). Bununla beraber birçok ülkede kadının evli olduğu ya da birlikte yaşadığı kişi tarafından kendi isteği dışında cinsel ilişki yaşaması tecavüz olarak görülmemekte ve suç olarak değerlendirilmemektedir. Yine birçok ülkede yapılan anketler neticesinde, kadınların yaklaşık % 10 ile % 15'inin kendi istekleri dışında eş ya da partnerleri tarafından cinsel ilişkide bulunmaya zorlandıkları sonucu elde edilmiştir (United Nations International Children's Emergency Fund [UNICEF], 2000).

Cinsel şiddetin, erkek egemenliğinin hüküm sürdüğü, agresif cinselliğin değerlendirildiği ve kadınlara mülk olarak muamelede bulunduğu toplumlarda görülme sıklığı daha fazladır. Saldırgan davranış biçimlerini reddeden, cinsel eşitliği onaylayan ve kadınlara saygılı davranan toplumlarda görülme sıklığı ise nadirdir. Bu nedenle cinsel şiddetin kontrol sorumluluğunun sadece kadınlara değil tüm topluma yüklenmesi gerektiği belirtilmiştir (Benight ve Bandura, 2004).

Dünya Sağlık Örgütü'nün (2005) on farklı ülkede yaptığı çalışmaya göre kadına yönelik cinsel şiddetin yaşam boyu görülme sıklığının % 6 ile % 59 arasında olduğunu belirtmiştir (Garcia-Moreno vd., 2005). Türkiye'de kadınların % 12'sinin cinsel şiddete maruz kaldığı, % 38'inin ise cinsel veya fiziksel şiddetten en az birine maruz kaldığı çoğunlukla ise cinsel şiddete fiziksel şiddet ile beraber maruz kaldığı belirtilmiştir (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015). Yine 1460 kadın ile yapılan başka bir çalışmada kadınların % 40'ının fiziksel şiddete, % 20'sinin cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir (Cinsel Sağlık Enstitüsü ve Derneği, 2006). Yapılan araştırmalarda cinsel şiddetin yaygınlığı hakkında bilgi verilse de bu şiddet türünün daha yaygın olabileceği çünkü kadınların maruz kaldıkları cinsel şiddeti ifade etmekten çekindikleri belirtilmiştir (Akpınar, 2011).

2.2.3. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet kadına yönelik ekonomik kaynakları hedef alan birçok eylemi içermektedir. Bu eylemler kadına para vermemek veya kısıtlı para vermek, kadının kendine ait olan mallarını ve diğer gelirlerini elinden zorla almak, kadının temel ihtiyaçlarını sınırlandırmak veya engellemek, çalışmaya zorlamak veya çalışmasını engellemek, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek durumlarda bırakmak, ailenin tamamını ilgilendiren konularda fikrini almamak, ailenin gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek şeklinde olabilmektedir (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008a; UNICEF, 2000). Yani, ekonomik şiddet ailenin bütün ekonomik kaynaklarının ve paranın aile içinde yaşayan tüm bireylerin üzerinde tehdit ve yaptırım aracı olarak kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Akpınar, 2011). Dişçigil'in (2003), yapmış olduğu araştırmaya göre ekonomik şiddete en çok kadınlar maruz kalmaktadır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün (2009) yapmış olduğu çalışmaya göre Türkiye'de her 10

kadınlardan 4'ünün ekonomik şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Türkiye'de ekonomik şiddet olarak tanımlanan davranışlardan herhangi birine maruz kalan kadınların oranı ise % 30 olarak belirtilmiştir (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015).

Ekonomik şiddet davranışı olarak tanımlanan durumlar toplumumuzda şiddet olarak görülmemektedir. Şiddete maruz kalan kadınların kurumlara fiziksel ve psikolojik şiddet nedeni ile başvurduğu belirtilmiştir. Ekonomik şiddeti kadınların 'kader' olarak nitelendirdikleri ve değiştiremeyeceklerini düşündükleri ifade edilmiştir (Akpınar, 2011).

2.2.4. Tacizci Takipçiliği (Stalking)

Tacizci takipçiliği, kişinin isteği dışında onu rahatsız edecek boyutta telefon, mesaj ya da e-posta yoluyla iletişime geçme, kişi eğer görüşmeyi kabul etmezse ailesi veya etrafındaki kişilere zarar vermekle tehdit etme, habersizce karşısına çıkma ve hediyeler alarak kişiyi rahatsız etme gibi davranışlar olarak tanımlanmıştır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015).

Tacizci takipçiliğinin diğer şiddet türlerine oranla daha az incelendiği görülmüştür. Fakat yapılan çalışmalarda tacizci takipçiliğinin, yakın eş/partner şiddetinde şiddetli ve ölümcül bir risk faktörü olarak tanımlanmaya başlandığı belirtilmiştir (Mechanic, Uhlmansiek, Weaver ve Resick, 2000). Yapılan araştırmalarda takipçi tacizciliğinin genelde diğer şiddet türleri ile beraber görüldüğü ortaya konmuştur. Öldürülmeye çalışılan ya da öldürülen kadınların % 75'inden fazlasının takipçi tacizciliğine maruz kaldığı, ayrıca % 19'unun da herhangi bir şiddet türüne maruz kalmadan sadece tacizci takipçiliğine maruz kaldığı belirtilmiştir (Mechanic vd., 2000). İngiltere'de 35 yaşın altındaki 1013 kişi ile yapılan görüşmede çalışmaya katılanların % 25'i telefonla ya da yüz yüze takipçi tacizciliğine maruz kalmış birini tanıdıklarını, kadınların % 19'u, erkeklerin ise % 8'i kendisinin takipçi tacizciliğine maruz kaldığını belirtmiştir (Sheridan, Davies ve Boon, 2001). Türkiye'de yapılan çalışmaya göre katılımcı kadınların % 27'si herhangi biri (eş, eski eş, akraba vb.) tarafından en az bir kez takipçi tacizciliğine maruz kalmıştır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015).

2.3. Psikolojik Şiddetin Tanımı, Doğası ve Yaygınlığı

Psikolojik şiddet, kadınla iletişimi kesmek, surat asmak, bağırarak küfür etmek, tehdit etmek, eleştirmek, kişiyi eve kapatarak ailesiyle, akrabalarıyla, arkadaş ya da komşularıyla görüştürmeyerek çevresel bağlarını koparmak, duygusal ihtiyaçlarını sömürmek, zorlamak, aşağılamak, zaafı ile alay etmek, cezalandırmak, kadının kendini, düşüncelerini ve görüşlerini ifade etmesini engellemek, başka kadınlarla kıyaslamak, kıskançlık bahanesiyle kadını sürekli kontrol altında tutmak, kadının giyimine karışmak ve korkutmak olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 1998; Dişçigil, 2003;; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008a, 2008b; UNICEF, 2000; Ünal, 2005). Kısaca bu davranışlar “hakaret/küfür”, “korkutma/tehdit”, “kadına ve çevresine zarar verme tehdidi” ve “aşağılama/küçük düşürme” olarak tanımlanmaktadır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015). Şiddete başvuran kişi bu davranışları başbaşa ya da diğer insanların yanında uygulayabilmektedir (Cankardaş-Nalbantçılar, 2018).

Psikolojik şiddet diğer şiddet türlerinden farklıdır. Psikolojik şiddet sürekli ve tekrarlı olarak meydana gelmekte ve etkisi birikimli olarak ortaya çıkmaktadır. Yine yakın ilişkilerde fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalan kişilerde gözle görülebilen fiziksel belirtiler oluşurken, psikolojik şiddete maruz kalan kişilerde gözle görülemeyen psikolojik sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Psikolojik şiddetin gözle görülmemesi nedeniyle şiddete maruz kalan kişilere yapılacak olan destek ve yardım zorlaşmaktadır (Cankardaş-Nalbantçılar, 2018).

Dünya Sağlık Örgütü'nün (2005) raporuna göre şiddet türleri arasından psikolojik şiddetin en fazla zarar veren şiddet türü olduğu tespit edilmiştir (Garcia-Moreno vd., 2005). Şiddete maruz kalan kadınlar arasında psikolojik şiddete maruz kalma oranının yüksek olduğu ve psikolojik şiddetin fiziksel şiddetten önce gelerek fiziksel şiddeti yordadığı belirtilmiştir (Garcia-Moreno vd., 2005). Fiziksel şiddet ile psikolojik şiddet arasında doğrudan ve yüksek bir ilişki vardır, aynı zamanda fiziksel şiddet azalarak ortadan kalksa bile psikolojik şiddetin devam ettiği ortaya konmuştur (Foa vd., 2000). Yapılan araştırmalara göre psikolojik şiddet fiziksel şiddet ile beraber görülmektedir fakat psikolojik şiddetin her zaman fiziksel şiddet ile beraber olduğu

söylemek doğru değildir. 1371 kadın ile yapılan çalışmada kadınların % 30.3'ü fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmadan sadece psikolojik şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Yoshihama, Horrocks ve Kamano, 2009). 1152 kadın ile yapılan çalışmaya göre kadınların % 13.6'sının sadece psikolojik şiddete maruz kaldıkları ve şiddete maruz kalmayanlara oranla fiziksel ve ruhsal sağlıklarının daha kötü olduğu ortaya konulmuştur (Coker, Smith, Bethea, King ve McKeown, 2000).

Yakın ilişkide eşe yönelik şiddeti inceleyen bir çalışmada, psikolojik şiddetin depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu, kendine zarar verme ve uyku bozuklukları gibi hastalıklara neden olduğu belirtilmiştir (Dillon, Hussain, Loxton ve Rahman, 2013). Partneri tarafından görmezden gelinerek psikolojik şiddete maruz bırakılan kişilerin benlik saygılarının düşük olduğu ve depresyon düzeylerinin arttığı belirlenmiştir (Sackett ve Saunders, 1999).

Dünya üzerinde 10 farklı ülkede (Bangladeş, Japonya, Brezilya, Etiyopya, Peru, Samoa, Tanzanya, Sırbistan, Tayland, Namibya) yapılan çalışma sonucunda hazırlanan raporda kadınların % 20 ile % 75'inin yaşamlarının bir döneminde psikolojik şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir (WHO, 2002). Bir başka çalışmada da evli olan kadınlar arasında psikolojik şiddete maruz kalma oranı % 27, İspanya ile İtalya'da yaşayan kadınların eşlerinden psikolojik şiddete maruz kalma oranları ise % 33 ve % 38 olarak belirtilmiştir (Sales, Sansonetti, Tozlu, Güngör ve Öztürk, 2016). Yapılan meta analiz çalışmasına göre kadınların % 40'ının sözel ve psikolojik şiddete maruz kaldıkları belirtilmiştir (Carney ve Barner, 2012). Türkiye genelinde, evli kadınların % 44'ünün, psikolojik şiddet biçimlerinden en az birine hayatlarının bir döneminde maruz kaldıkları görülmektedir (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015). Psikolojik şiddete maruz kalan kadınların yapılan araştırmalarda ortaya koyulan istatistiklerden çok daha fazla olduğu ve fiziksel ve cinsel şiddet deneyimleyenlerin maruz kaldıkları psikolojik şiddetin şiddet ve sıklığının değiştiği belirtilmiştir (Cankardaş-Nalbantçılar, 2018).

2.4. Kadına Yönelik Eş/Partner Şiddetinin Kadın Sağlığına Etkileri

Dünya Sağlık Örgütü (2005) raporuna göre eş/partner şiddeti kadınları hem fiziksel hem de psikolojik olarak olumsuz etkilemektedir. Kadınların sakat kalmalarına,

iş gücü kaybına, ekonomik kayıplara ve ölmelerine yol açan nedenlerin başında kadınların maruz kaldıkları şiddet gelmektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddet birçok ülkede önemli bir halk sağlığı sorunu olarak gündeme gelmektedir (Garcia-Moreno vd., 2005).

Dünya Sağlık Örgütü (2002), şiddete maruz kalan kadınlarda karın/göğüs hasarları, kronik ağrı sendromları, ezilme ve darbeler, lif hastalıkları, sakatlık, kırıklar, kesik ve sıyrıklar, mide ve bağırsak hastalıkları, jinekolojik hastalıklar ve göz hastalıkları gibi fiziksel sağlığı etkileyen hastalıkların ortaya çıktığını belirtmiştir. Aynı zamanda şiddet gören kadınlarda fiziksel sağlığın bozulması ve sağlık sorunları ile şiddetin devam etmesi arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Campbell ve Soeken, 1999).

Şiddet gören kadınlar çeşitli psikolojik zorluklardan muzdariptirler (Follingstad, Hause, Rutledge ve Polek, 1992). Şiddet gören kadınlar arasında travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) oranı son derece yüksek ve önemli ölçüde daha yaygındır (Cankardaş-Nalbantçılar, 2018; Kemp, Rawlings ve Green, 1991; Saunders, 1994). Walker (1993) (akt. Foa vd., 2000), kadına yönelik psikolojik şiddet sonucunda TSSB ve benzeri semptomların ortaya çıktığını, Dutton (1992) ise kadına yönelik psikolojik şiddetin kadınlarda genel anksiyete, depresyon ve madde kötüye kullanımı gibi sonuçlara neden olduğunu belirtmiştir. Şiddet gören kadınların yaklaşık % 60'ının, genel nüfustan çok daha yüksek bir oranda depresyona sahip olduğu belirtilmiştir (Gleason, 1993). Follingstad ve arkadaşları (1992), şiddet gören kadınların yüksek kaygı düzeyine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Şiddete maruz kalan kadınlarda daha fazla alkol ve madde kullanımı olduğu, daha fazla utanç ve suçluluk duygusuna sahip oldukları, uyku ve yeme bozukluklarının olduğu, düşük benlik saygısı, psikosomatik bozukluklara sahip oldukları ve intihar düşüncelerinin olduğu bildirilmektedir (WHO, 2002, 2013).

Şiddet gören fakat bilişsel esnekliği olan kadınlar büyük yaşam stresleri karşısında kendilerini kurtarmak, saklamak ve kendilerini korumak için aktif olarak yardım aramaktadırlar. Bu kadınlarda iyimserliğin, benlik saygısının, özgüvenin, kavramsal olarak esnekliğin yüksek olduğu ve fiziksel ve psikolojik sağlığın korunduğu

belirtilmiştir. Bu durum bilişsel esnekliğin psikolojik zorlukların gelişmesine karşı koruyucu bir faktör olduğunu göstermektedir (Foa vd., 2000).

2.5. Eş/Partner Şiddetini Açıklamaya Yönelik Kuramlar

Eş/partner şiddetini açıklamaya yönelik kuramlar incelendiğinde birçok farklı kuram olduğu ve bu kuramların aslında zaman içerisinde birbiriyle iç içe geçtiği ve birbirinden yararlandığı görülmüştür. Bazı kuramlar eş/partner şiddetinin anlaşılmasında çevresel faktörlere vurgu yaparken, bazı kuramlar ise psikolojik faktörlere vurgu yapmıştır. Bu nedenle kuramların tek başlarına şiddeti açıklamak konusunda yetersiz kaldıkları ve şiddetin tek bir nedene bağlı olarak açıklanamayacağı belirtilmiştir (WHO, 2002). Birçok farklı kuramın eş/partner şiddetini açıklıyor olmasıyla beraber, bu çalışmada eş/partner şiddeti sosyal öğrenme kuramı ve ekolojik kuram bağlamında açıklanmaya çalışılmıştır.

2.5.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Evlilik içi şiddeti ele alan psikolojik kuramlar arasında en öne çıkan perspektiflerden biri sosyal öğrenme kuramıdır. Sosyal öğrenme kuramı ‘model alma’ ve ‘pekiştirme’ olmak üzere iki temel ilkeye dayanır. Diğer davranışlar gibi şiddet de çocuklukta gözlemleyerek ve model alarak öğrenilmiş bir davranıştır ve şiddet davranışı uyaran, ödül ve bilişsel kontrol altında öğrenilmektedir. Şiddet olaylarında şiddete maruz kalmanın izleyici üzerinde dört farklı etki yarattığı belirtilmiştir. Bu etkiler; şiddet davranışının öğrenilmesi, şiddet davranışının üzerindeki kısıtlamaların değiştirilmesi, insanların şiddete alıştırılması ve duyarsızlaştırılması ve insanların temel aldıkları gerçeklik imajlarının davranışlarını şekillendirmesidir (Bandura, 1980).

Sosyal öğrenme kuramı çocuk olarak maruz kaldığımız davranışları model aldığımızı belirtir. Aynı şekilde şiddet, çocuk tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak öğrenilir ve çocuklukta öğrenilen bu davranış yetişkinlikte stres ve çatışma çözüme yöntemi olarak kullanılır. Şiddete tanık olan çocuğun zamanla şiddete karşı tolerans geliştirdiği belirtilmiştir (Mihalic ve Elliott, 1997).

Kuramın şiddet alanına en önemli katkılarında biri şiddetin kuşaklar arası geçişine ilişkin araştırmalarıdır. Bandura (1986) (akt. Baykal, 2008; Urhan, 2013), erkeklerin şiddet uygulamasının nedenlerinden birini çocukluklarında ailelerinden şiddeti direkt yaşama veya tanık olma yoluyla kendi ailelerinden öğrendiklerini ve bu erkeklerin yetişkinlikte hem çocuklarına hem de eşlerine daha fazla şiddet uyguladıklarını, çocukluklarında şiddet deneyimi olan kadınların ise annelerinin istismar edildiğini görmeleri nedeniyle istismarcı erkeklerle beraber olduklarını ve ev içi şiddete daha fazla maruz kaldıklarını belirtmiştir.

Sosyal öğrenme kuramının şiddeti açıklamasına yönelik eleştiriler iki görüş ile açıklanmıştır. İlk görüş, Kaufman ve Zigler'e (1987) (akt. Lengerli, 2009) ait, sosyal öğrenme kuramının tek başına şiddeti açıklamak konusunda yeterli olmadığı ve aile içinde şiddeti deneyimleyen veya tanık olan her çocuğun, yetişkinliğinde stres ve sorun çözümünde şiddet davranışına başvurmadığı görüşüdür. İkinci görüş ise Hines ve Morrison'a (2005) (akt. Lengerli, 2009) ait olan, çocuk şiddeti deneyimlediği veya tanık olduğu bir aile içersinde yetişmemiş olsa bile saldırgan davranışların genler ile aktarılabileninden yetişkinliğinde saldırgan davranışlar gösterebileceği görüşüdür.

2.5.2. Ekolojik Kuram

Ekolojik kuram 1970'li yılların sonlarında ortaya konulmuş ve ilk olarak çocuk istismarı daha sonra ise gençlerde şiddet alanında uygulanmaya başlanmıştır (WHO, 2002). Son yıllarda ise eş/partner şiddetinin ortaya çıkması, devam etmesi ve sonuçlanmasına ilişkin ortaya çıkan kapsamlı kuramlardan biri olarak çalışmalara temel oluşturmaktadır. Bazı kuramlar eş/partner şiddetinde çevresel faktörlere vurgu yapmış ve kadının evden uzaklaştırılması gibi savunucu hizmetlerde kadının genel sıkıntısının azaldığını ve şiddetle başa çıkabilme yeteneğinin güçlendiğini belirtmiştir. Bazı kuramlar ise eş/partner şiddetinde psikolojik faktörlere vurgu yapmış ve kadının bağlanma, çaresizlik, benlik saygısı eksikliği ve güç dengesizliği nedenleriyle şiddet içeren ilişkiyi sürdürmeye devam ettiğini belirtmiştir. Ekolojik kuram ise, eş/partner şiddetinin geniş bir sosyal çevre ile ilişkili olarak değerlendirerek hem psikolojik hem de çevresel faktörlere vurgu yapmaktadır (Foa vd., 2000; WHO, 2002).

En kapsamlı ekolojik modellerden birini ise şiddet gören kadının şiddete karşı gösterdiği yanıtın geniş bir sosyal-politik-ekonomik ve kültürel bir çerçevede ele alınması gerektiğini savunan Dutton tarafından önerilmiştir. Dutton, eş/partner şiddetinde psikolojik etkilerin ve kaçma, sakınma ve hayatta kalma arasındaki ilişkiye kişisel güçlü yönler, ilişkinin olumlu yönleri, öğrenilen faktörler, tarihsel faktörler, tıbbi faktörler gibi çeşitli faktörlerin aracılık ettiğini belirtmiştir. Daha sonraki çalışmasında modeli geliştiren Dutton (1996), ekonomik ve somut kaynakların, kişisel tarihin, kişisel ağların, kişisel ağlar arasındaki bağlantıların, daha geniş bir topluluğun, karmaşık etkileşime odaklanan iç içe bir yaklaşımı önermiştir (Foa vd., 2000). Foa ve arkadaşları (2000) ise bu görüşten hareketle eş/partner şiddetinde tek boyutlu ölçümden ziyade aile içi şiddet üzerinde etkisi olan ve birbirini tamamlayan çeşitli değişkenleri psikolojik ve çevresel olarak iki model şeklinde ayrı ayrı ele almıştır. Hem psikolojik hem de çevresel faktörlerin incelenmesi, kadınların eş şiddetini nasıl etkileyebileceğine dair daha kapsamlı bir anlayış sağlamaya ve her birinin alanın benzersiz katkılarını tanımlamaya ve her birindeki en güçlü unsurları ayırt etmeye yardımcı olacağı düşünülmektedir (Foa vd., 2000).

Foa ve arkadaşlarının (2000) önerdiği psikolojik ve çevresel model; eş/partner şiddetine katkıda bulunan faktörleri içermektedir. Bu faktörler, eş/partner şiddetinin devam etmesine neden olurken aynı zamanda sonlandırılmasına da katkıda bulunabilir. Eş/partner şiddetinin devam etmesine sebep olan psikolojik değişkenler; geçmiş travmalar (şiddete maruz kalma ve psikolojik zorlanma), olumsuz şemalar (öfke, suçluluk, etkisiz başa çıkma -inkar, kaçma- ve çözülme belirtileri), ve ilişkiyi algılama şeklidir (duygusal ve ekonomik olarak şiddet uygulayan kişiye bağlı hissetme, geleneksel cinsiyet rolleri). Eş/partner şiddetini sonlandıran değişkenler ise; olumlu şemalar (dengeli dünya algısı, etkili başa çıkma tarzları, kontrol algısı-içsel denetim odağı-) ve ilişkiyi algılama şeklidir (duygusal ve ekonomik bağımsızlık, geleneksel olmayan cinsiyet rolleri). Eş/partner şiddetinin devam etmesine sebep olan çevresel değişkenler; maddi kaynakların az olması veya hiç olmaması, kişilerarası kaynakların yetersiz kalması, yasal kaynaklara ulaşamama veya ulaşmaktan korkma, kurumsal kaynakların yetersiz kalmasıdır. Eş/partner şiddetini sonlandıran değişkenler ise; maddi ve kişilerarası kaynakların yeterli olması, yasal kaynaklara ulaşabilmenin

kolaylaştırılması ve bu konuda bireyin cesaretlendirilmesi ve kurumsal kaynakların yeterli olmasıdır.

Özetle psikolojik model geçmiş travmalar, olumlu şemalar, olumsuz şemalar ve ilişkiyi algılama şekli olmak üzere dört temel yapıdan oluşmaktadır. Bu değişkenler psikolojik zorluk ve psikolojik sağlamlığa etki ederek eş/partner şiddetini iki yönlü olarak etkilemektedir. Çevresel model ise; maddi, kişilerarası, yasal ve kurumsal kaynaklar olmak üzere dört temel yapıdan oluşmaktadır. Belirtilen kaynakların yeterli olması ve destekleyici bir yönde işlemesi, şiddet gören kadının psikolojik olarak iyi hissetmesine ve güçlenmesine katkıda bulunur.

Yakın eş/partner şiddetine maruz kalan kadının beden ve ruh sağlığı üzerinde algıladığı sosyal desteğin ve bu şiddetle başa çıkma konusunda öz yeterlik düzeyinin etkili olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle aşağıda devam eden kuramsal kısımda bu kavramlar ilgili yazın çerçevesinde incelenecektir.

2.6. Algılanan Sosyal Destek

Alan yazına bakıldığında bireyler arası sosyal ilişkilerin ve kurulan yakın bağların araştırılmasının yıllar önceki dönemlere kadar uzandığı görülmektedir. Durkheim'in 1897'de yapmış olduğu 'İntihar' isimli çalışması, sosyal bilimcilerin bireyler arasında oluşan yakın sosyal bağların ne kadar önemli olduğunu fark etmelerini ve bununla ilgili düşüncelerin oluşarak ortaya konulmasını sağlamıştır (Özbesler, 2001). Sosyal destek ile ilgili birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen sosyal desteğin tanımı hakkında tam bir görüş birliğine varılamadığı ve araştırmacıların farklı tanımlar yaptığı görülmüştür.

Cobb (1976) (akt. Kayhan-Yardımcı, 2007), sosyal desteği, bireyin diğer insanlar tarafından sevildiğini, sayıldığını, ilgilenildiğini, karşılıklı sorumluluklarının olduğu sosyal ilişki ağının bir üyesi olduğunu algılamasını sağlayan bilgi olarak tanımlamıştır. Caplan (1974) (akt. Yadav, 2010), sosyal desteği, bireyin duygusal problemlerini çözebilmek amacı ile bağlanma, sevme ve empati gibi psikolojik kaynaklarını harekete geçirerek, çevre hakkında kendisine bilgiler vererek ve özellikle stresli durumlarda gereken ihtiyacını sağlayarak yardımcı olan kişi olarak tanımlamıştır.

House (1981), sosyal desteği bireyin kendisi için çevresinden aldığı yardım ve bilgi içeren kişilerarası bir işlem olarak görmektedir. Kahn (1985), sosyal desteği bireyin kendisi için önemli olan aile bireyleri, arkadaşları, iş arkadaşları, akrabaları ve komşuları tarafından gerçekleştirilen işlevler olarak tanımlamıştır. Johnson ve Saranson (1979) (akt. Park, 2007), sosyal desteği, bireylerin güvenebileceği ilişkiler biçiminde sosyal kaynaklara erişim derecesi olarak tanımlamaktadır.

Sosyal destek genellikle zor bir durumda olan veya stres altında kalan bireyin, çevresindeki diğer bireylerden ilgi, değer, sevgi ve saygı alması ve bu bireyler tarafından sağlanan maddi ve manevi yardımlar olarak ifade edilmiştir (Chung, 1995; Karademas, 2006; Taylor ve Stanton, 2007). Sosyal destek, bütün yaşam durumlarında bireyin gereksinime yönelik doyumunun sağlanması, biyopsikososyal iyilik halinin korunması, güçlenmesi ve devamının sağlanmasında önemli bir yere sahiptir (Özbesler, 2001).

Sosyal destek ile ilgili son yıllarda yapılan çalışmalara bakıldığında, sosyal ilişkilerin yeterince destekleyici olup olmaması hakkında bireylerin kendi izlenimlerine yani 'algılanan desteğe' doğru ilerlediği görülmektedir (Eker, Arkar ve Yıldız, 2001). Park (2007), algılanan sosyal desteği, çevremizde bulunan diğer insanlardan gelen desteğin var olup olmadığının ve eğer varsa bu desteğin yeterli olup olmadığının bilişsel düzeyde değerlendirilmesi olarak tanımlamaktadır. Bireyin diğer insanlardan sağlanan desteği algılaması, bireyin kararlılığını ve kendisine olan saygısını arttırarak, çevresini üzerinde daha iyi etkili olmasını sağlamaktadır (Wu ve Mok, 2007).

Özbesler (2001)'in sosyal desteğin kaynaklarını, genel olarak formal ve informal destek kaynakları olmak üzere iki ana bölüm içerisinde ele aldığı görülmektedir. Formal destek kaynaklarını; resmi kurum ve kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü kuruluşlar; informal destek kaynaklarını ise; aile, akraba, arkadaş, komşu gibi bireye destek sağlayan kaynaklar olarak tanımlamıştır.

Araştırmalara bakıldığında sosyal desteğin çok boyutlu bir kavram olduğu belirtilmektedir. House (1981), sosyal desteği duygusal destek, araçsal destek, bilgisel destek ve değer veren sosyal destek olmak üzere dört boyutta sınıflandırmıştır. Östergren, Hanson, Isacson ve Tejler (1991), sosyal desteği, genel duygusal destek,

değer veren duygusal destek, güven verici destek, bilgilendirici destek ve materyal destek olmak üzere beş boyutta ele almıştır. Gomer ve Unden (1987) (akt. Özbesler, 2001) ise, sosyal desteği en sık kullanılan şekliyle duygusal destek, araç ve gerece dayalı destek ve bilgisel destek olmak üzere üç boyutta ele almıştır. Zaman içerisinde sosyal destek kavramlarının ölçülebilir olduğu fark edilmiş ve ampirik çalışmalar hız kazanmıştır. Bu çalışmalardan birisi de 3 alt boyuttan oluşan (özel biri, aile, arkadaş) ve Zimet ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen ‘Çok Boyutlu Sosyal Destek Ölçeği’ (ÇBSDÖ)’dir. Çok Boyutlu Sosyal Destek Ölçeği, sosyal desteği, dört açıdan ele almıştır. Bunlar; bilgi sağlayıcı destek, empatik destek, güvence veren destek ve elle tutulur destektir. Tüm bu bilgiler sonucunda sosyal desteğin sıklıkla kullanılan genel boyutları şunlardır; maddi destek, bilgi sağlayıcı destek, duygusal/empatik destek, elle tutulur ve güvence veren destektir.

Akbaş (2006), sosyal destek kaynağının bireylere maddi destek, duygusal destek ve bilişsel destek şeklinde üç farklı destek sağladığını belirtmiştir. Maddi destek; bireylerin günlük hayattaki sorumlulukları gerçekleştirebilmeleri için diğer insanlar tarafından sağlanan eylem veya araçlardır. Duygusal destek; bireylerin empati, bir gruba ait olma, sevgi, saygı ve şefkat gibi temel sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bilişsel destek; bireyin çevresindeki diğer insanların öğüt ve bilgi verme, duygu, düşünce ve davranışları hakkında geri bildirim verme gibi yararlı bilgileri bireye iletmesidir.

Sosyal destek bireylerin çocukluktan yaşlılığa kadar olan yaşamlarındaki fiziksel ve ruhsal sağlıklarının en önemli göstergelerinden biridir. Sosyal destekten yoksun olan bireylerin mental ve fiziksel sağlığının kötüleştiği görülmektedir. Bireyin yaşamının başlangıcında verilen sosyal destek, bireyin başarılı bir biçimde yaşam stresi ile baş edebilmesini sağlamaktadır (Clark, 2006).

Kadına yönelik şiddetle ilgili olan çalışmaların birçoğunun kadının ruh ve beden sağlığı üzerinde yapıldığı görülmüştür (Benight ve Bandura, 2004; Campbell ve Soeken, 1999; Cankardaş-Nalbantçılar, 2018; Dillon, Hussain, Loxton ve Rahman, 2013; Kemp, Rawlings ve Green, 1991; Pirinçcioğlu, 2014; Saunders, 1994; Şalcıoğlu ve ark., 2017). Fakat kadına yönelik şiddet kadının sadece sağlığını değil, kadının çevresinde bulunan bütün dinamikleri ve toplumu etkileyen bir sorundur (Lanier ve

Maume, 2009). Ekolojik kuram bu durumu şiddetin “radyasyon etkisi” oluşturduğunu belirterek ele almıştır. Yani kadının maruz kaldığı şiddetin sadece kadının yaşamına zarar vermediği, kadının çevresinde bulunan ve kadın ile bağlantı içerisinde olan bütün kişilerin de bu durumdan zarar gördüğü belirtilmektedir. Bu etki üç düzeyde ele alınmıştır. Birinci düzey etkisi, kadının fiziksel ve ruh sağlığının olumsuz olarak etkilenmesi ve madde kullanımı olarak belirtilmiştir. İkinci düzey etkisi, ailesi, çevresindeki diğer arkadaşları ve çocukları ile olan ilişkisinin olumsuz olarak etkilenmesi ve eğitim ve iş hayatına devam edememeleri olarak belirtilmiştir. Üçüncü düzey etkisi ise, hayatındaki diğer kişileri -ailesini, çevresindeki diğer arkadaşlarını ve çocuklarını- doğrudan olumsuz olarak etkilediği belirtilmiştir. Tüm bunlar ise kadının sosyal, eğitsel ve ekonomik olarak işlevselliğini etkilemektedir (Riger, Raja ve Camacho, 2002).

Sosyal destek bireyin çevresinde gördüğü ilgi, değer, sevgi ve saygının yanında sosyal, psikolojik ve ekonomik nitelikli de olabilir. Son yıllarda psikolog, psikolojik danışman, psikoterapist, sosyal psikolog sosyolog, sosyo-biyolog ve aile terapistlerinin öne çıkardığı kavramlardan birinin ‘sosyal destek’ olduğu görülmektedir (Kayhan-Yardımcı, 2007). Bu kişilerin yapmış olduğu çalışmalar incelendiğinde bireylerin yaşamlarındaki sosyal destek yoksunluğunun aslında bireylerin yaşadığı birçok sorunun temel sebebi olduğu; bireylerin yaşamındaki stresli olaylarla baş edebilmesinde sosyal desteğin güçlü bir kaynak olduğu belirtilmektedir (Budak, 1999). Şiddete maruz kalan kadının bu şiddetle baş edebilmesinde ailesinden, çevresinden ve kamu kuruluşlarından sosyal destek alması önemlidir. İhtiyacı olan bu desteği ailesi ve çevresi tarafından karşılanmayan kadınlar, maruz kaldıkları şiddet içeren ilişkiyi açığa vurmakta zorlanabilir, aile ve çevrelerine yabancılaşarak kendilerini dış dünyaya tamamen kapatabilir, kendilerine zarar verebilirler (Kocot ve Goodman, 2003). Bu da kişinin çevresinden uzaklaşarak yaşadığı stresli olay ile baş edememesine neden olabilmektedir.

Sosyal desteğin bireylerin hayatındaki benlik saygısı, sevgi, bir gruba ait olma gibi temel sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak, onların hem fiziksel hem de ruh sağlığını doğrudan etkilediği, karşılaştığı zorluklarla baş edebilmesinde bireylerin önemli bir yardımcısı olduğu belirtilmektedir. Sosyal destek, bireylerin tıbbi tedaviye uyumlarını sağlamakta, iyileşme süreçlerini hızlandırmakta, yaşam kalitelerini arttırarak yaşam

sürelerini uzatabilmekte ve olumlu sağlık davranışları geliştirmelerini sağlamaktadır (Akın ve Ceyhan, 2005; Ayaz, Yaman-Efe ve Korukluoğlu, 2008; Casseli 1974 akt. Kayhan-Yardımcı, 2007). Özellikle son 25 yılda hastalıklarla baş etmede sosyal desteğin öneminin arttığı tespit edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (1998) bireylerin iyilik halleri ve sağlıkları için sosyal desteğin önemli olduğunu ifade etmiştir. Sosyal desteğin hem ruhsal hem de fiziksel sağlık ile olumlu bir ilişkiye sahip olduğu birçok çalışmada belirtilmiştir (Ayaz vd., 2008; Eker vd., 2001; Scharer, 2005; Wu ve Mok, 2007).

Sosyal destek, bireylerin yaşadıkları belirli olaylara uyumlu tepkiler vermesine yardımcı olarak sağlığını destekleyebilir ve sürdürebilir, bununla beraber bireylerin pozitif duygular geliştirmesine yardımcı olarak olayları stresli bir durum olarak algılamalarının azalmasını sağlayabilir (Chung, 1995). Cassel (1974), insan sağlığı için bireyler arasındaki ilişkinin çok önemli olduğu ve bireylerin yaşamlarında sosyal ilişki bağlarının zayıflaması ya da kopması durumunda hastalık riskinin artırdığı ile ilgili bir hipotez geliştirmiştir. Bunun sonucunda Cassel (1974) (akt. Özbesler, 2001), oluşturulan sosyal destek ile bireylerin sağlıklarını daha kolay koruduklarını ve yaşamda zorlayıcı bir olay yaşadıklarında sosyal desteğin bireyi tampon bir mekanizma gibi koruduğunu belirtmiştir. Caplan (1974)'da patolojiye karşı sosyal desteğin bireylerde koruyucu bir rol üstlendiğini belirtmiştir. Caplan, bu bağlamda sosyal desteği duygusal sorunlar yaşayan bireylerin psikolojik kaynaklarını harekete geçirmesine yardım eden, yerine getirmekle sorumlu oldukları görevlerini paylaşan, onlara maddi (para, materyal, eşya vb.) ve manevi yardım eden, tavsiyede bulunan, bilgi ve beceri edinmelerini sağlayan birey için önemli kişilerden oluşan bir mekanizma olarak tanımlamıştır (Yadav, 2010). Şiddete maruz kalan kadında ailesi ve çevresinden duygusal desteğin yanında kendisi ve eğer varsa çocukları için maddi destek, tavsiye, cesaretlendirme ve öğüt almayı istemektedir (Goodkind, Gillum, Bybee ve Sullivan, 2003).

Şiddete maruz kalan kadına sosyal desteği sağlayan aile ve arkadaşların kadının yaşadığı ilişkiyi algılayış biçimleri de önemli bir noktadır. Şiddete maruz kalan kadın ilişkisine geri döndükçe ve ilişkisine devam ettikçe çevresi tarafından anlaşılmakta zorlanabilmektedir. Kadının ailesi ve arkadaşları, verilen öğütlerin kadın tarafından

dikkate alınmadığını düşünerek kadına sağladıkları desteği daha az hale getirmekte veya bu desteği tamamen geri çekebilmektedirler (Goodkind vd., 2003).

Goodkind ve arkadaşları (2003), sosyal kaynaklar tarafından kadına sağlanan sosyal desteğin çeşitli faktörlerden etkilendiğini belirtmişlerdir. Kadının yasal bir ilişki yaşaması, küçük yaşta bir çocuğa sahip olması ve bu çocuğun yaşanan şiddetten olumsuz etkilenmesi sosyal kaynaklar tarafından daha fazla destek görmesini sağlamaktadır. Fakat şiddet uygulayan eşin/partnerin kadının sosyal desteklerine karşı bir tehdit oluşturması kadına verilen sosyal desteğin azalmasına sebep olabilmektedir.

Sosyal desteği yüksek düzeyde algılayan bireylerin stresle başa çıkmada kendilerini daha iyi hissettikleri ve daha iyi bir iyilik haline sahip oldukları, düşük düzeyde algılanan sosyal desteğin bireylerdeki depresyonun başlangıcında ve sonuçlarında etkili olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle sosyal desteğin psikolojik ve fiziksel sağlık sonuçlarına karşı koruyucu bir faktör olduğu söylenmektedir (Williams ve Galliher, 2006). Şiddete maruz kalan kadınlar kendilerini ve çocuklarını koruyabilmek için farklı başa çıkma stratejileri kullanmaktadırlar. Bunlar arasında aile içi şiddet sığınaklarında kalmak ve aile içi şiddet mağduru hizmet programlarına katılmak gibi daha etkili başa çıkma stratejilerinin de olduğu belirtilmiştir. Şiddete maruz kalan kadınlara yönelik destekleyici ilişkiler, yaşamlarında sağlık sorunlarının önlenmesi ve stresin etkilerine karşı koruyucu baş etme becerilerinin güçlendirilmesi kadınların daha başarılı ve sağlıklı ilişkiler sürdürmesinde etkili olmaktadır (Güven, Şener ve Yıldırım, 2011).

Özetle, sosyal destek, hem önleyici yanı hem de koruyucu yanıyla şiddete maruz kalan kadınların hem psikolojik hem de fiziksel sağlıklarını ciddi anlamda etkilemektedir. Kadınların maruz kaldıkları bu şiddetle baş edebilmelerinde sosyal desteğin etkili olduğu düşünülen öz yeterlik inancı önemli bir kaynaktır. Bu nedenle çalışmanın devam eden kısmında öz yeterlik kavramı ilgili yazın çerçevesinde incelenecektir.

2.7. Öz Yeterlik

Davranışın ortaya çıkmasında bilişsel süreçlere önem veren ve bu süreçleri inceleyen Bandura, sosyal bilişsel kuramın öncüsüdür. Sosyal bilişsel kuram bireyin farklı durumlarda çeşitli davranışları öğrenmeye yönelik esnekliğe sahip olduğunu, kendi davranışlarını deneyimleyerek başkalarının davranışlarını ise gözlemleyerek öğrenebileceğini, kendi davranışlarını hem içsel hem de dışsal faktörler aracılığıyla düzenleyebildiğini ve kendi yaşamlarının niteliği ve doğası üzerinde etkide bulunma kapasitesine sahip olduğunu belirtmektedir (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2011). Bandura'nın (1977), davranış üzerinde etkili olduğunu düşündüğü sosyal bilişsel kavramlardan biri de öz yeterlik kavramıdır. Öz yeterlik, bireylerin stresli ve zor olaylarla başa çıkabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Luszczynska, Scholz ve Schwarzer, 2005). Öz yeterlilik, bireyin günlük hayatta karşılaşılabileceği olaylarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceğine yönelik öznel algısıdır (Bandura, 1982). Yani öz yeterlik, bireyin sahip olduğu beceriler değil, sahip olduğu bu becerileri ne ölçüde kullanabileceğine, bu becerilerle neler yapabileceğine yönelik var olan algısıdır (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2011). Leithwood (2007), öz yeterliği bireylerin bir işi gerçekleştirme ya da amaçladıkları hedeflere ulaşma yeteneğine ilişkin inançları olarak tanımlamaktadır. Zimmerman (2000) ise, bireylerin nasıl hissettiğini, düşündüğünü, motive olduğunu ve sonunda nasıl davrandığını öz yeterlilik inançlarının ortaya koyduğunu belirtmiştir.

Öz yeterlik, bireyin yapabileceklerine olan inancıdır. Bireylerin, yeteneklerine inanması, karşılaştığı güçlükler karşısında azimle çaba göstermesi ve tüm bunları yapabilmek için kişisel kaynaklarının tamamını kullanabilmesi, öz yeterlik inancının yüksek olduğunu göstermektedir. Bireylerin öz yeterlik inançları ne kadar yüksekse, bireyler o kadar kendini seven, kendine inanan, hayatta başarılı ve güçlü olmaktadır. Öz yeterlik bireylerin ne düşüneceklerini, hissedeceklerini ve olumlu veya olumsuz motive olarak nasıl davranacaklarını belirlemektedir (Bandura,1994).

Bireylerin yapacakları etkinliklerde girecekleri çabanın düzeyini, karşılaşacakları engeller ve kötü deneyimler karşısında ne kadar dayanıklı olacakları konusunda öz yeterlik inancının etkili olduğu ifade edilmektedir (Bandura, 1977). Öz

yeterlik, bireylerin hedeflerini gerçekleştirme konusundaki dayanıklılık, inanç ve dirençlerinin göstergesidir. Bu inanç ne kadar yüksekse bireylerin göstereceği çaba, ısrar ve esneklikte o kadar yüksek olur (Pajares, 1996). Kapasitelerine güveni yüksek olan bireyler, karşılaştıkları zorluklardan kaçmak yerine başarabilecekleri zorlu görevlere yaklaşırlar. Bunun tersine, kapasitelerinden şüphe duyan insanlar, düşük istekli olur, kişisel yetersizlikleri üzerinde sıklıkla dururlar ve zor görevler karşısında yılmama, kaçınma tepkileri gösterirler (Bandura, 1994).

Bandura (1997) (akt. Kandemir, 2015), bireylerin kendi hayatlarını yönlendirmek, var olan becerilerini geliştirmek için gerekli olan davranışları düzenlediğini ve bu davranışları öz yeterlilik düşünceleriyle yönlendirdiğini ortaya koymuştur. Bu nedenle öz yeterliliğin psikolojik yapısının, insan davranışının bilişsel ve sosyal teorisinin bir unsuru olduğunu belirtmektedir. Bireyler zorluklarla karşılaştıklarında öz yeterlik onların nasıl karar verdiklerini ve hedeflerini nasıl oluşturduklarını belirler. Yüksek öz yeterliğe sahip bireyler daha zor ve tutkulu amaçlar seçerken, düşük öz yeterliğe sahip bireyler daha kolay amaçlar seçerler. Yüksek öz yeterliğe sahip bireyler amaçlarını belirledikten sonra amaçlarına ulaşmaya kadar devam eder ve başarılı sonuçlara odaklanır (Luszczynska vd., 2005).

Öz yeterlik inancının gelişimi ve kullanımı sezgisel bir süreçtir (Pajares, 2002). Yani birey bir görevi başarıyla gerçekleştirebilmişse, kendi yetenekleriyle ilgili olumlu inançlar geliştirir ve o işin daha sonrada gerçekleştirilmesine olumlu bir katkı sağlar (Kandemir, 2015). Bireylerin yeteneklerine dair geliştirmiş oldukları inançları, onların daha sonra neleri yapabileceklerini belirler. Bu ise aynı bilgi birikimine sahip olan bireylerin neden farklı düzeylerde performans sergilediklerini açıklar (Kurt, 2009). Bir çok kadın şiddete maruz kalmakta fakat her birinin travma ile baş edebilme yeteneği farklılaşmaktadır. Şiddete maruz kalan kadınların, yaşadığı travmayla, stres tepkilerinde ve tehdit eden durumlarla baş edebilmesinde, öz yeterlik inancı önemli bir rol oynamaktadır (Benight ve Bandura, 2004).

Öz yeterlik inancı bebeklik döneminden itibaren başlar ve bebek ilk deneyimini aileyle yaşar. Bebeklerde öz yeterlik inancı, fiziksel ve sosyal gelişimlerinin yanında dil yeterliliklerinin artmasıyla çevrelerini kontrol altına almaları ve ihtiyaçlarını

sağlamalarıyla gelişmeye başlar. Maddux'a (2009) göre, çocuklar konuşmaları anladıkça, neden-sonuç ilişkisi kurmaya başlar, sembolik düşünme kapasitesi ve öz farkındalık kapasitesi artar. Çocukların çevrelerini kontrol etme çabaları çevrenin tepkilerinden etkilenir. Çevre, çocukların davranışlarına kolaylaştırıcı tepkiler verdiğinde onların öz yeterlik inançları gelişir. Çocukların en önemli sosyal çevresi ise ailedir. Çocuklarının ihtiyaçlarına duyarlı olan, becerilerinin artması için imkanlar sağlayan, çocuğunun özgür bir ortamda araştırma yapmasına, çevresini keşfetmesine, deneyimler yaşamasına ve yeteneklerini geliştirmesine fırsat verip ve destekleyen aileler öz yeterliğin güçlenmesini sağlayan önemli kaynaklardır (Bandura, 1994 akt. Tarhan, 2012).

Öz yeterlik; düzey, genelleme ve güç olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Düzey, bireyin karşılaştığı bir durumu veya bir görevi kolay, zor, çok zor olarak dereceli bir şekilde algılaması ve bunun üstesinden gelip gelmeyeceğine dair düşünceleridir. Genelleme, bireyin daha önce karşılaştığı güçlüklerle baş ederek öğrendiklerini, benzer durumlarla karşılaştığında transfer edebilmesi ve gerektiğinde kullanabilmesi olarak tanımlanabilir. Güç, bireyin bir görevin zorluklarıyla baş edebileceğine, görevi başarabileceğine güçlü bir şekilde inanmasıdır (Bandura,1977). Var olan herhangi bir alanda bireylerin yeterlik inançları düzey, genelleme ve güç yönünden farklılık gösterecektir (Carr, 2016).

Bandura'ya (1977) göre, öz yeterlik inancı iki tür beklenti tarafından belirlenmiştir. Bunlar; yeterlik ve sonuç beklentisidir. Yeterlik beklentisi, kişinin belirli bir işi başarabileceğine dair inancıdır. Başka bir deyişle kişinin gerekli davranış performansa dönüştürme yeteneğine duyduğu güven olarak tanımlanmaktadır. Sonuç beklentisi, bireyin davranışlarının belli ya da istenen sonuçları getireceğine ilişkin inançlardır. Algılanan öz yeterlik mutlaka bireyin sahip olduğu ya da olmadığı eylemsel becerileri yansıtmaz, bu beceri veya beceri eksikliği göz önüne alındığında bireyin yapabileceklerinin öznel ve içsel yargılarını yansıtır. Sonuç beklentileri hedef odaklıyken, yeterlik belirli bir düzeyde performansa ulaşma becerisidir. Kadının öz yeterlik inancı çevresi ile ilişkisel bir haldedir. Bu nedenle kadın çevresinde algıladığı tehdidi kontrol edebileceğine ve bu tehditle baş edebileceğine inanıyorsa bu durum kadın için korkutucu değildir fakat kadın bu tehdidi kontrol edemeyeceğine inanıyorsa

bu durum kadın için korkutucu ve zarar vericidir. Bu nedenle öz yeterlik inancı, var olan tehditleri, onların nasıl algılandığını ve alınan tedbirleri etkilemektedir (Benight ve Bandura, 2004).

Öz yeterliğin ilişkili olduğu diğer kavramlar: Öz saygı, algılanan kontrol odağı, öz düzenleme ve özgüvendir. Alan olarak bakıldığında öz saygı, öz yeterliği kapsamaktadır. Öz saygı bireylerin birçok farklı alanda kendilerini değerlendirme halini temsil etmektedir. Öz yeterlik ise özel bir yetenek ve görev açısından değerlendirmeci olmayan bir yargıdır (Gist ve Mitchell, 1992). Yani bireyler farklı etkinlikleri yapmak noktasında düşük öz yeterliğe sahip olabilirler, fakat bu durum öz saygılarında hiçbir azalmaya sebep olmayabilir. Çünkü bireyler o etkinlikleri yapmayla öz saygıyı ilişkilendirmez, bu durum ise kişilerin tamamen kendi algılayış biçimleridir.

Algılanan kontrol odağı literatürde öz yeterlik ile ilişkilendirilmiş olmasına rağmen aslında birbirinden farklı anlama gelen kavramlardır (Bandura, 2006). Öz yeterlik kişinin kendi yeteneklerine dair yeterlik algısı iken, kontrol odağı ortaya çıkabilecek olan nedenlerin ya da sonuçların kişinin kendi davranışları ile ya da kişinin kendi kontrolünün dışındaki güçler tarafından belirlenip belirlenmediği ile ilgilenebilir (Zimmerman, 2002).

Öz düzenleme, sosyal bilişsel kuramın önemli kavramlarından biridir. Öz yeterlik bireyin kendi yeteneğine olan inancıdır. Öz düzenleme ise bireylerin kendi duygu, düşünce ve davranışlarını kontrol ederek yönettiği bilişsel bir stratejidir. Literatürde belirli bir alanda yüksek öz yeterliğe sahip olan bireylerin davranışlarını daha iyi düzenlediği görülmüştür (Zimmerman, 2002).

Özgüven daha geniş bir alana yayılırken öz yeterlik daha sınırlıdır. Özgüven bireylerin birçok farklı alana yayılan genel bir kişilik özelliği iken, öz yeterlik daha çok belirli yeteneklere sahip olan kişilerin belirli görevleridir (Kandemir, 2015). Özgüven bireylerin sahip olduğuna inandıkları yetenekleri ve potansiyellerine olan inançlarıdır. Öz yeterlik ise algıladığı yeteneklerini davranışa dönüştürüp dönüştüremeyeceğine dair inancıdır. Bu açıdan bakıldığında ise bireyler yeteneklerine ve bir işi başaracaklarına güvendiği ölçüde yeterli olacaklarını düşünebilirler (İpek ve Bayraktar, 2009).

2.8. Öz Yeterlik Kaynakları

Bandura (1977), öz yeterlik inancının dört kaynaktan etkilendiğini ve bu kaynakların öz yeterlik inancını doğrudan etkilediğini belirtmiştir. Bu kaynaklar; temel yaşantılar, dolaylı yaşantılar, sözel/sosyal ikna ve fizyolojik ve duygusal durumlardır.

2.8.1. Temel Yaşantılar

Bireylerin kendi yaşantıları üzerinde edindiği bilgiler başkalarının yaşantılarıyla edindiği bilgilerden daha önemlidir. Çünkü bireylerin güçlü bir öz yeterlik inancı oluşturabilmesinde en önemli kaynak daha önce ortaya koyduğu başarılar ve bu başarıların sonucunda elde ettiği deneyimlerdir. Bu deneyimler bireylere gerçek ve doğrudan kanıtlar sağlayan ham verilerdir (Bandura, 1982, 1994). Bireyler bir görevi ya da davranışı yerine getirdiklerinde ortaya çıkan sonuçları değerlendirirler, bu değerlendirme bireylerin daha sonra başlayacakları herhangi bir göreve başlama konusundaki inançlarını geliştirir ve bireyler bu inançlarla uyumlu davranırlar (Pajares, 2002).

Bireylerin amaçları sonucunda elde ettikleri başarılar onları, gelecekteki başarıları için motive etmektedir. Bu başarılı davranışlar da bireylerin öz yeterlik inancını güçlü bir hale getirir. Yaşanan başarılar öz yeterliği yükseltirken, amaçlar karşısında çaba göstermemek ve başarısızlığın sürekli tekrarlanması öz yeterlik inancını düşürür (Bandura, 1994). Özellikle öz yeterlik inancı tam oluşmadan belirli bir seviyeye getirilmeden yaşanan başarısızlıklar öz yeterlik inancını olumsuz etkilemektedir. Eğer bireyler kolay ulaşılabilen başarılar elde ederlerse, her defasında kolay sonuçlar elde etmeyi umarlar ki bu da onların başarısızlık yaşadıkları durumda hayal kırıklığı yaşamalarına, kolayca cesaretlerini yitirmelerine ve öz yeterlik inançlarının düşmesine neden olur. Bu nedenle bazı zorluklar karşısında başarının elde edilebilmesi için sürdürülebilir çabalar gerekmektedir. Başarısızlık karşısında çabuk toparlanabilen güçlü öz yeterlik inancı, bireylerin zorluklar karşısında azimle sürdürebildikleri çabayı gerektirir. Bireyler, kendilerini başarıya ulaştıran özelliklerini bildiklerinde, karşılıklarına çıkan tüm zorluklarla nasıl mücadele etmesi gerektiğini bilir ve engelleri aşabilir (Bandura, 1982).

2.8.2. Dolaylı Yaşantılar

Bireyler bir yandan yaşadıkları olaylar karşısında kendi davranışlarının sonuçlarını yorumlayabilirken, başka bir yandan başkalarının davranışlarını gözlemleyerek, dolaylı yoldan öz yeterlik inançlarını oluşturabilirler. Bireylerin birçok beklentisi, başkalarının deneyimlerini öğrenmekten kaynaklanır. Yani bireylerin çevrelerindeki diğer insanların performans ve başarılarını gözlemlemeleri, onların da başarılı olabileceğine dair beklentiye girmelerini sağlar. Başka insanları gözleyerek elde edilen bilgiler, bireylerin amaç odaklı hedefler oluşturmalarına ve bu hedefleri gerçekleştirmede ısrarcı olmalarına neden olur (Bandura, 1977). Wood ve Bandura (1989), başka insanları gözlemleyen bireylerin kendi yeteneklerine dair düşüncelerin şekillenmesine yönelik inançlar geliştirdiklerini belirtmiştir. Zimmerman (2002) ise, bir birey yetenekli olarak görüldüğünde onun elde ettiği performans ve sonuçların onu gözlemleyen diğer bireyleri etkilediğini belirtmiştir. Gözlenen kişi hedeflerine yönelik davranışları sergilediğinde karşılaştıkları zorluklarla ve tehditlerle başa çıkma yollarını gözlemcilerle öğretebilir (Bandura, 1982). Model alınan kişi ile gözlemci olan kişi benzer yetenek ve performansa sahip ise dolaylı deneyimler güçlü hale gelir (Pajares, 2002). Bunun sonucunda bireyler bir performans gösteriyor ve başarılı oluyorsa onları gözlemleyen kişilerin kendilerine olan inançları ve motivasyonları artmaktadır. Fakat bireyler, gözlemledikleri kişilerle benzer yetenek ve kapasiteye sahip oldukları ve yüksek bir çaba gösterdikleri halde bir başarısızlık yaşıyorlarsa bu durum onların öz yeterlik inançlarının düşmesine neden olur (Bandura, 1982; akt. Kandemir, 2015).

Gözlenen bireyin ve gözlemcinin yetenek ve becerilerinin benzer olduğu durumlarda gözlenen birey başarısız olursa bu gözlemcinin de kendisine olan inancını olumsuz olarak etkilemektedir (Pajares, 2002). Bireylerin, gözlemledikleri kişilerle kendi yeteneklerinin benzerliklerinin azaldığı oranda dolaylı yaşantılarında etkisi azalacaktır (Bandura, 1994). Kişisel başarılar da, dolaylı yaşantılar temel yaşantılara oranla daha az güvenilirdir. Sadece dolaylı yaşantılarla oluşan yeterlik beklentileri, gerçekleştirilmek istenen hedeflere daha savunmasız ve güçsüz başlangıç yapar ve bireylerin öz yeterlik inançları geliştirmesi noktasında engelleyici olabilirler (Bandura, 1977).

2.8.3. Sözel İkna (Sosyal İkna)

Bireylerin öz yeterlik inançlarının oluşmasında diğer insanlardan aldıkları sözel tepkiler önemlidir. Sözel iknanın amacı, bireylerin arzuladıkları şeyleri yapabileceklerine olan inancını arttırmaktır. Özellikle kendisinden emin olmayan, kaygılı ve yetersizlik düşüncelerine sahip olan bireylerin, herhangi bir sorunla karşılaştıklarında bunun üstesinden gelebilecek yeteneğe sahip olduğu konusunda sözel olarak ikna edilmesi bireyin çaba göstermesini sağlar (Bandura, 1994). Bireyler gerçekleştirmek istedikleri performansları öneriler ve cesaretlendirmeler sonucunda ortaya koyabilir ve zorlukların üstesinden gelebilirler (Bandura, 1977).

Etkili ve gerçekçi iknalar bireylerin yetenekleri hakkındaki inançlarını geliştirir, bireyleri cesaretlendirir, sıkı çalışmaya yönlendirir, performanslarını kullanarak planladıkları başarıları ulaşımlarını sağlar ve sonucunda öz yeterlik duygusunu artırır. Olumsuz ikna ise bireyin öz yeterlik inancını güçsüzleştirir ve zayıflatır (Bandura, 1982).

Sözel ikna düşünülmeden yapılan övgü ile karıştırılmamalı, gerçekçi sınırlar dahilinde olmalı ve bireyin performansının ve benliğinin gelişimine katkı sağlamalıdır (Bandura, 1977). Bireylerin gerçekçi kaynaklarına vurgu yapmayan, gerçekçi yetenek ve deneyimleriyle uyuşmayan sözel ikna sonucunda yükseltelen öz yeterlik inancı gerçekçi olmayabilir. Bunun sonucunda ise birey, herhangi bir başarısızlık yaşadığında öz yeterlik inancı zarar görecektir (Pajares, 2002).

2.8.4. Fiziksel ve Psikolojik Durumlar

Öz yeterlik inancını güçlendirmede kullanılan diğer bir kaynak bireyin içinde bulunduğu fiziksel ya da psikolojik durumdur. Fiziksel ve psikolojik durumlar birey bir performansı sergilediğinde performans süresinde bedeninden aldığı fiziksel ve duygusal geribildirimlerdir (Artino, 2006). Bireylerin yaşadıkları kaygı, stres gibi duygudurumları kendi öz yeterlik inançları hakkında bilgi verir. Bireyler öz güvenlerini ve öz saygılarını, davranışlarını planlarken yaşadıkları duygusal durumlar ile belirlerler. Birey stresli ve kendisini zorlayan bir olayla karşı karşıya kaldığında psikolojik uyarılmışlık düzeyi etkilenir, bu durumla baş edebilme konusunda kişisel yetenekleri

hayati bir önem taşımaktadır. Baş edebilme yeteneği ise öz yeterlik inancını etkilemektedir (Bandura, 1977; akt. Kandemir, 2015, s.52). Psikolojik uyarılmışlık düzeyi ile öz yeterlik inancı arasında ters bir orantı söz konusudur. Bir diğer deyişle, bireyin psikolojik uyarılma düzeyi ne kadar düşük ise öz yeterlik inancı o kadar iyi bir düzeydedir (Bandura, 1977). Pozitif bir ruh hali öz yeterlik inancını olumlu etkilerken, negatif bir ruh hali öz yeterliği düşürmektedir (Bandura, 1994). Yetenekleri konusunda olumsuz düşünce ve korkulara sahip olan bireyler yoğun bir stres ve gerginlik yaşarlar ve performanslarında düşüş olur. Güç ve dayanıklılık gereken performanslarda güçsüz, bitkin, ağrılı hissetmeleri ise fiziksel yetersizlik olarak yorumlanır (Bandura, 1994).

Bireylerin stres, yorgunluk ve diğer olumsuz duyguları sıklıkla yaşamaları kendilerini fiziksel anlamda yetersiz hissetmelerine sebep olmakta ve bu durum ise öz yeterlik inancını etkilemektedir (Zimmerman, 2002). Fiziksel ve duygusal iyilik halininin sürdürülmesi ve hissedilen olumsuz duygu durumunu azaltmak öz yeterliği yükseltir. Fiziksel ve psikolojik durumlarla karşılaşan bireylerin stres düzeylerini azaltmak, ruhsal çöküntülerini iyileştirmek, kendilerine dair olan düşünceleri değiştirmek öz yeterlik inancını değiştirerek daha pozitif bir düzeye gelmesini sağlayacaktır. Bireyler duygu ve düşüncelerini değiştirebilme yeteneğine sahip olduklarında öz yeterlikleri artacak ve fizyolojik ve duygusal durumları güçlenecektir (Bandura, 1994; Pajares, 2002).

2.9. Öz Yeterlik İnancıyla İlişkili Süreçler

Bireylerin nasıl hissettiği, düşündüğü, motive olduğu ve davrandığı sürecini öz yeterlik açıklar ve Bandura'ya (1994) göre bütün bunların hepsi dört ana süreç tarafından oluşur. Bu süreçler; bilişsel, motivasyonel, duygusal ve seçim süreçleridir.

2.9.1. Bilişsel Süreçler

Bilişsel süreç kişinin düşüncelerini ve şemalarını kontrol edebilme yeteneğidir. Birçok davranış, eyleme dökülmeden önce düşüncede oluşur. Düşüncelerin temel fonksiyonu, insanların yaşanacak olayları tahmin etmesine olanak vermek ve yaşamı etkileyen yolları geliştirme konusunda kontrol yolları geliştirmektir (Bandura, 1993).

Böylece bireyler kendileri için birçok seçenek oluşturur, tercih yapar ve davranışlarının sonuçlarını değerlendirir (Bandura, 1994).

Bireylerin öz yeterlik algıları hedeflerini belirler. Algılanan öz yeterlik ne kadar yüksekse bireylerin kendileri için koydukları hedefler de o kadar zor olur ve motivasyonları yüksek olur. Çünkü eylem planlarının büyük çoğunluğu düşüncede oluşur (Bandura, 1994). Yeterliğe olan inancı yüksek olan kişiler olumlu düşüncelere odaklanır, zorluklar karşısında çözüm yolları üretir, başarı hayalleri kurar ve iyi bir performans ortaya koyabilirler. Yeterliğe olan inancı düşük olan kişiler ise olumsuz düşüncelere odaklanır, yetersiz olduklarını düşünür, düşüncelerinde başarısız olduklarına dair senaryolar kurar (Bandura, 1993).

Bireylerin var olan yeteneklerini, kapasitelerini anlamlandırmaları bilişsel sürece etki etmektedir (Bandura, 1994). Öz yeterliği düşük olan, zorluklarla karşılaştıklarında yeterli çabayı gösteremeyen, üst üste başarısızlık yaşayan bireyler analitik düşünmede kararsızlık yaşarlar, motivasyonları düşüktür ve performans kaliteleri kötüye gider. Yeterlik algısı yüksek olan bireyler amaçlarına odaklıdır, zorluklarla karşılaştıklarında üstesinden gelmeye çalışırlar ve ısrarcıdırlar, iyi bir analitik düşünme sistemine sahiptirler (Dweck ve Leggett, 1988). Şiddete maruz kalan ve öz yeterlik inancı yüksek olan kadınların yaşadıkları şiddet ile daha iyi baş edebildikleri ve istismarcılarına karşı daha etkili baş edebilme yöntemleri geliştirdikleri ya da istismarcılarını terk ettikleri ve düşük umutsuzluk düzeyine sahip olduklarını belirtilmiştir (Lerner ve Kennedy, 2000).

Bandura'ya (1993) göre, bilişsel işleyişe etki eden unsurlar; sosyal karşılaştırma, geri bildirim çerçevelemek ve algılanan kontrol edilebilirlik inancıdır. Bilişsel işleyişe etki eden değişkenlerden biri sosyal karşılaştırmadır. Sosyal karşılaştırmaya göre, bireyler birçok davranış sergiler, aslında bu davranışlar yetenekleri ölçme konusunda objektif standartlar içermez. Bu nedenle bireyler diğer insanların davranışları sonucunda edindikleri kazanımlara bakarak kendi yeterliklerini ölçerler. Bireylerin öz yeterlik inançlarını, kendilerini karşılaştırdıkları kişilerin kendi kabiliyetlerini nasıl gördüğü etkilemektedir. Yapılan bir çalışmaya göre, sosyal karşılaştırmının bireylerin öz düzenleyici mekanizmalarına etki ederek performanslarını değiştirdiği görülmektedir. Yani başkalarının kendisini geçtiğini gören bireylerin yeterlik algısı ve performansında

düşüş olduğu, analitik düşünce sisteminin ise düzensizleştiği görülmüştür. Fakat ilerleme kaydettiğini gören bireylerin yeterlik algısı ve performanslarında ve etkili düşünme sisteminde artış olduğu gözlenmiştir (Bandura ve Jourden, 1991).

Bilişsel süreci etkileyen değişkenlerden biri geribildirim çerçevesidir. Geri bildirim çerçevesine göre, bireyler kendileri için hedefler, kazanımlar belirler ve hedef ve kazanımlara ulaşmak için performans harcar, zaman zaman ise performansları hakkında sosyal geri bildirim alır. Kişiler bu hedef ve kazanımları zaman içerisinde yavaş yavaş elde eder ve gerçekleşen ilerlemelerin sosyal olarak değerlendirilmesi öz yeterlik inancını önemli derecede etkiler. Ulaşılan hedefle ilgili sağlanan geri bildirim kişinin yeterlik inancını etkilemektedir (Bandura, 1993). Sosyal destek ile sağlanan geri bildirim kadının öz yeterlik inancını etkilemektedir (Benight ve Bandura, 2004).

Bilişsel süreci etkileyen diğer bir değişken algılanan kontrol edilebilirlik inancıdır. Bu kontrolün uygulanabilmesi için iki özellik vardır. Bunlardan birincisi; yeterlik kaynaklarının iyi kullanılabilmesi kişisel yeterlik gücünün seviyesidir. Diğer ise, ortamın sunduğu sınırlılıklar ve fırsatlardır. Kendi yeterliklerine inancı olmayan insanlar hayatta karşılarına çıkan fırsatları değerlendiremez ve potansiyellerini ortaya koyamazken, kendilerine inanan insanlar bu fırsatları değerlendirerek sürekli bir değişim ve gelişim sağlarlar (Bandura, 1993).

2.9.2. Motivasyonel Süreçler

Bireyler gerçekleştirmek istedikleri hedefleri arasında seçim yaparak eylem planı oluştururlar. Bir yandan bu süreçten geçen birey diğer yandan kendi yeterliğini değerlendirerek ileriye yönelik yapacağı etkinliklerin olası sonuçlarını tahmin eder. Öz yeterlik inançları ise bireyin kendileri için oluşturdukları hedefleri belirlerken, zorluklar karşısında ne kadar çaba harcadıklarını, bu çabalarında ne kadar ısrarcı olduklarını ve başarısızlıklara karşı esnekliklerini belirler (Bandura, 1994).

Bireylerin öz yeterlik inançları yaşamlarında karşılaştıkları zorluklara karşı ne kadar süre dayanabileceklerini ve ne kadar çaba harcayacaklarını göstererek motivasyon düzeyini etkiler (Bandura, 1994). Yeterince motive olmuş bireyler başarı elde edebilmek için gereken çabayı ve ısrarı gösterirler. Bu ısrarın ve çabanın korunması ve

sürdürülebilmesi için ise bireylerin güçlü bir öz yeterlik inancına sahip olması gerekir (Bandura, 1989). Öz yeterliği düşük bireyler çabalarını yavaşlatarak hedeflerinden vazgeçerken, öz yeterliği yüksek bireyler zorlukların üstesinden gelebilecek ve ısrarlı çabaları sonucunda performanslarını yükselteceklerdir (Bandura, 1995). Kurt (2009) ise bu durumu şöyle açıklamaktadır: Kendi yeteneklerine güveni az olan bireyler zor bir görevle karşılaştıklarında ya da daha önce başarısız olduğu bir görev karşısında ya çabalama düzeyini azaltacaklar ya da bu görevin üstesinden gelmekten tamamen vazgeçeceklerdir. Yeteneklerine güveni yüksek olan bireyler ise, karşılaştıkları zor görevleri aşmak için daha fazla çaba harcayacak ve pes etmeyeceklerdir.

Bireylerin birçok motivasyonu bilişsel olarak ortaya çıkar. Bireyler kendilerini motive ederler ve öngörülerini aracılığıyla davranışlarını düzenler, neler yapabileceklerine dair inançlarını oluştururlar. Kendilerine hedefler belirler, hareket yönlerini planlar, ortaya çıkabilecek olan davranışlarının sonuçları hakkında tahminler yürütürler. Bandura (1993) üç farklı bilişsel güdüleyici formu tanımlamıştır. Bunlar; nitelik teorisi, beklenti-değer teorisi ve hedef teorisidir.

2.9.2.1. Nitelik Teorisi

Bireyin kişisel yetenekleri ile ilgili öznel yargısını ifade eder (Colodro vd., 2010). Kendilerini yüksek seviyede yeterli gören bireyler başarısızlık yaşadıklarında, bu başarısızlıklarını eksik çabalarına bağlarken, kendilerini yetersiz gören bireyler ise yaşadıkları başarısızlığı yetenek seviyelerindeki düşüklüğe bağlarlar.

2.9.2.2. Beklenti-Değer Teorisi

Bireyler istedikleri belirli sonuçları elde edebilecek davranışları belirleme beklentisini yaşamakta ve sonuçların değerli olması beklentisi tarafından yönetilmektedirler. Fakat bireyler ne yapabileceklerine dair inançlarına ve performanslarının sonuçlarına ilişkin inançlarına göre davranış sergilerler. Bu nedenle sonuç beklentilerinin bireylerdeki motive edici etkisi öz yeterlik inançları tarafından yönetilir.

2.9.2.3. Hedef Teorisi

Bireyler için net ve bireylerin ilgisini çeken hedefler onların motivasyonunu arttırmakta ve çabalarının devamını getirmektedir (Bandura, 1993). Bireyler hedefleri ve hedeflerine doğru ilerledikleri yolda memnuniyet derecelerini değerlendirirler, hareketlerine yön verir ve elde etmek istedikleri sonuca ulaşmaya kadar çabalarını devam ettirirler (Bandura; 1995).

2.9.3. Duygusal Süreçler

Bireylerin yeterli inançları yaşamlarında karşılaştıkları zorlu ya da tehdit edici olaylar karşısında ne kadar stres ve depresyon yaşadıklarından etkilenir. Bu etkileşim öz yeterlik inancının duygusal aracıdır. Stres faktörü oluşturabilecek herhangi bir tehditle karşılaşma durumunda bu tehdidi yönetebileceklerine inanan kişiler, olumsuz düşünce kalıplarını çok fazla düşünmezler. Bu tehdidi yönetemeyeceklerini düşünen insanlar ise sürekli kötü durumlar üzerine düşünürler, son derece endişelidirler ve yüksek anksiyete yaşarlar, sürekli olarak yetersiz oluşu üzerine düşünüp ve çevresini tehditlerle dolu algılarlar ve bu düşüncelerle kendisini strese sokarak fonksiyonellik seviyesini düşürürler (Bandura, 1993).

Kurt'a göre (2009), öz yeterlik inancı yüksek olan kişiler zor bir görev karşısında daha soğukkanlı ve sakin, öz yeterlik inancı düşük olan bireyler ise zor olan görevi olduğundan daha zor olarak algılar, stres ve kaygısını kontrol edemez ve çözüm bulma noktasında bakış açısını daraltır.

Bandura (1993, s.133), "Endişe kuşlarının başınızın üstünde uçmasını önleyemezsiniz fakat onların başınızın üstünde yuva yapmasını önleyebilirsiniz." sözüyle düşüncelerimizin duygularımız üzerinde ne kadar etkili olduğuna, karşılaştığımız zorlu olaylar karşısında yaşayacağımız stres ve kaygıyı yönetebileceğimize vurgu yapmaktadır. Özetle bireylerin yaşadıkları sorun, rahatsız edici düşüncelerinin sıklığı değil, bireyin bunları durdurabileceğine dair inancının olmamasından kaynaklanmaktadır.

Şiddete maruz kalan kadının, yaşadığı stres ve travma ile başa çıkma tarzı, şiddetle başa çıkmada önemli bir kişisel kaynak olduğu ve bu kaynakların birbirleriyle ilişkili olduğu belirtilmiştir (Benight, Harding-Taylor, Midboe ve Durham, 2004).

2.9.4. Seçim Süreçleri

Bireyler çevrenin bir ürünüdür dolayısıyla çevresinden de oldukça etkilenir (Bandura, 1994). Bu nedenle birey kendi yapmak istediği aktiviteleri, davranışları seçerek içinde bulunduğu çevrede değerlerini yargılar ve yaptığı seçimlerle hayatlarının yönünü belirleyerek yaşamlarının her devresinde karşılaşacağı farklı yeterlik, ilgi ve sosyal ağlar kurar ve farklı ilgi alanları yaratır (Bandura, 1993). Seçim davranışının her faktörü, kişisel gelişimin gerçekleşmesine güçlü bir katkı sağlar (Bandura, 1995).

Öz yeterlik, seçim süreçleri aracılığıyla bireylerin seçimlerine yol göstermektedir. Öz yeterlik, bireyin yaşantısını, seçimlerini ve çevresini etkileyecek, nasıl bir süreç içinde olacağı hakkında bilgi verecek, ileride nasıl bir kariyer ortamında bulunacağını anlamasına yardımcı olacak ve hayatın yönünü nasıl şekillendirmesi gerektiğini bilmesini sağlayacaktır (Bandura, 1993). Bireyler başa çıkma yeteneklerini aştığını düşündükleri durumlar ve etkinliklerden kaçınırlar. Kendi başa çıkma yeteneklerini yeterli gördükleri durumları ise isteyerek seçerler. Fakat bazen de, kendilerini zorlayacağını düşündükleri eylemleri isteyerek üstlenir ve başa çıkabilme konusunda kendilerini değerlendirebilecekleri durumları seçerler (Bandura, 1994).

Kurt (2009), yeteneklerine güvenen bireylerin zor bir görev karşısında korkup kaçmadığını tam tersine onu başarabilmek için çaba harcadığını belirtmiştir. Bu tür bireylerin kendilerine genelde zor hedefler koyduklarını ve bu hedeflerine ulaşabilmek için güçlü bir kararlık gösterdiklerini, herhangi bir başarısızlık yaşadıkları durumlarda ise öz yeterlik inançlarını hızlı bir şekilde tekrar kazanabildiklerini belirtmiştir.

2.10. Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İle İlgili Yapılan Bazı Araştırmalar

2.10.1. Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar

Chung (1995), yapmış olduğu çalışmada, yaşlıların stresle baş edebilmesinde algılanan sosyal desteğin olumlu bir etkisinin olduğunu belirtmiştir. Ayrıca olumsuz yaşantılarda öz yeterlik inancının depresif belirtileri azalttığını belirtmiştir. Foa ve arkadaşları (2000) tarafından yapılan çalışmada önerilen ‘partner şiddetinde çevresel modele’ göre, kişilerarası kaynaklardan destek alan kadınların, stresle daha iyi baş edebildiği ve şiddeti sonlandırabildiği ve TSSB, depresyon ve kaygı gibi psikolojik güçlükleri daha az yaşadığı belirtilmiştir.

Lerner ve Kennedy’nin (2000), 18 ve 58 yaş aralığında şiddet içeren bir ilişki içinde bulunan ve ayrılmayı düşünmeyen, şiddet içeren bir ilişkide bulunan ve ayrılmayı düşünen ve daha önce şiddet içeren bir ilişki içinde bulunmuş 191 kadın ile travma semptomları ve şiddet ilişkisini terk etme konusunda başa çıkma öz yeterlik değişkenleri incelenmiştir. Çalışmaya katılan kadınlar 5 tip ilişki statüsüne ayrılmıştır: (1) şiddet ilişkisini sürdüren kadınlar, (2) 6 ay ve daha az süredir şiddet ilişkisinden çıkmış kadınlar, (3) 1 yıldan az 6 aydan fazla şiddet ilişkisinden çıkmış kadınlar, (4) 3 yıldan az 1 yıldan fazla şiddet ilişkisinden çıkmış kadınlar, (5) 3 yıl ve daha fazla süredir şiddet ilişkisinden çıkmış kadınlar. Yapılan çalışmanın sonucunda; 2. gruptaki kadınlarda uyku bozukluğu ve çözülme belirtilerinin diğer gruptaki kadınlara oranla anlamlı düzeyde yüksek olduğu ve duygu odaklı başa çıkma mekanizmalarını daha iyi kullanabildikleri belirtilmiştir. Yine 1. ve 2. gruptaki kadınların 3. 4. ve 5. gruptaki kadınlara göre öz yeterliklerinin anlamlı düzeyde düşük olduğu ve 2. gruptaki kadınların diğer gruptaki kadınlara göre şiddet ilişkisine geri dönme eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Hansen, Eriksen ve Alklit (2014) yakın ilişkide partner şiddetine maruz kalan kadınlarda ciddi sağlık sorunlarının olduğunu tespit etmiş ve kadınların etkili bir şekilde tedavi edilmesini sağlamak ve şiddetin zararlı sonuçlarının etkisini azaltmak amacıyla travmatik tedavi yaklaşımına dayalı üç aşamalı bir müdahale programı geliştirmiştir.

Çalışma, partnerlerinden ayrılmış, yaşadığı şiddetli ilişkiden sonra hayatına devam etme arzusu olan ve 0-12 yaş grubunda, bir veya birden fazla çocuk sahibi olan ve program süresince başka bir tedavi programına katılmasına izin verilmeyen 212 kadından oluşmuştur. Programın ilk aşaması stabilizasyon aşamasıdır. Bu aşamada kadınlara psikoeğitim verilerek, psikolojik belirtilerinin yanı sıra finansal ve ekonomik durumu sağlanmıştır ve çocuğuna/çocuklarına fiziksel güvenlik ve yasal yardım sağlanmaya çalışılmıştır. Programın ikinci aşaması, tedavi aşamasıdır. Bu aşamada, kadınların ihtiyaçlarına göre bireysel ve grup terapilerine katılması sağlanarak tedavi edilmeleri sağlanmıştır. Programın üçüncü aşaması, takip programıdır. Bu aşamada ise, kadınların gösterdiği olumlu değişimleri sürdürmesi ve onları istismar eden partnerleri olmadan yeni yaşamlarında desteklenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda; müdahale programının psikolojik belirtileri azalttığı ve sosyal destek düzeylerini artırma üzerinde önemli bir etkisi olduğu ortaya konmuştur.

Tirone ve arkadaşları (2014) ekonomik olarak dezavantajlı ve partner şiddetine maruz kalan 101 kadının algıladığı dört tür sosyal desteği, öz yeterliği ve ilişki alternatifleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Somut destek (örn. kalacak yer sağlanması), yönlendirici rehberlik (örn. bir şeyin nasıl yapılacağına söylenmesi), yönlendirici olmayan rehberlik ve pozitif sosyal değişim (örn. kişinin neşelenmesi) olmak üzere 4 tip destek türü belirlemiştir. Ve bu 4 tip destek türünün öz yeterlik ile pozitif bir ilişki içinde olduğu ortaya konulmuştur. Her durumda, sosyal desteğin kadınların öz yeterliğine tam olarak aracılık ettiği belirtilmiştir.

Jose ve Novaco'nun (2016) 136 kadın ile yapmış olduğu çalışmada, eş/partner şiddetine maruz kalan kadınların % 20'sinin suistimal edilerek kötüye kullanıldığını ve katılımcıların sosyal destek seviyeleri yükseltildiğinde esneklikleri ve şiddetle baş edebilme kaynaklarının yükseldiği belirtilmiştir. Bu nedenle yaşadıkları travma ve sıkıntılarla baş edebilmesinde sosyal desteğin önemli bir koruyucu faktör olduğu ortaya konmuştur. Yapılan çalışmada, sosyal destek; kadının mevcut destekleyici kişi sayısı ve algıladığı sosyal destek ayrı ayrı ölçülmüştür. Algılanan sosyal desteğin psikolojik sıkıntı ile ilişkili olduğu bulunmuştur, fakat mevcut destekleyici kişi sayısının psikolojik sıkıntı ile ilişkili olmadığı ortaya konulmuştur. Yine travmanın, duygu durumunun, kötüye kullanım öyküsünün, algılanan stresin, sosyal destek ile ilişkili olduğu

bulunmuştur. Fakat hazırlanan modelde algılanan stresin üzerine esnekliğin eklenmesiyle algılanan sosyal desteğin etkisinin azaldığı ve duygu durum ve öfke ile herhangi bir ilişkisinin bulunmadığı belirtilmiştir. Bu nedenle şiddete maruz kalan kadınların esnekliklerinin güçlendirilmesinde sosyal desteğin önemli olduğu belirtilmiştir.

Munoz, Hellman ve Brunk'ın (2017) yapmış olduğu çalışmada, barınakta ikamet eden ve eş/partner şiddetine maruz kalan 115 kadın ile umut, öz yeterlik ve yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre öz yeterlik ve yaşam doyumunun umut ile arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Yine öz yeterliğin yaşam doyumu ile arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya konmuştur.

2.10.2. Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Bazı Araştırmalar

Ayrancı ve arkadaşlarının (2002) yapmış olduğu çalışma, hamilelikleri sırasında herhangi bir şiddet türüne maruz kalan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 154 kadın ile yapılmıştır. Bu kadınların % 71.4'ü hamilelikleri sırasında eşlerinden psikolojik, cinsel ya da fiziksel şiddet türlerinden bir ya da birden fazlasına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Kadınların % 99.1'i en sık maruz kaldıkları şiddet türünün psikolojik şiddet olduğunu ifade etmişlerdir. Kadınların % 36.4'ü ikinci en sık maruz kaldıkları şiddet türünün ise fiziksel şiddet olduğunu belirtmişlerdir. Kadınların % 5.4'ü ise cinsel şiddete, % 28.2'si ise ekonomik şiddete maruz kaldıklarını ifade etmiştir. Ayrıca kadınların % 22.7'sinin ruhsal sorun yaşadığı, % 60.9'u güvenlerinin kötüye kullanıldığı, % 26.4'ü eşinin kendisini tehdit ve gözdağı ile korkuttuğu, % 42.7'sinin duygusal olarak hoşnut olmadığı ve % 20'sinin yalnızlığa itildiği ortaya konulmuştur.

Altınay ve Arat'ın (2008) yapmış oldukları çalışmada, kadınların % 35'inin en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığı, kendileri tanışarak evlenenlerin % 28'i, görücü usulüyle evlenenlerin % 37'si, kendileri tanışıp anlaşarak ancak ailelerin onayını almadan evlenenlerin % 49'u en az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Erkeklerin kadınlara şiddet uygulama nedenleri arasında bir kısım kadın, itaatsizlik, ekonomik sorunlar, geçimsizlik, psikolojik sorunlar olduğunu belirtirken, çalışmaya katılan diğer

bir kısım kadın ise, erkeklerin güçsüzlüklerinden/acizliklerinden ve kendilerini daha üstün gördüklerinden dolayı şiddet uyguladığını belirtmiştir. Ayrıca en az bir kez şiddete maruz kalan kadınların % 49'unun maruz kaldığı şiddeti hiç kimseye bahsetmedikleri ifade edilmiştir, bu nedenle şiddete maruz kalan kadınların sessiz kalmayı tercih ederek herhangi bir sosyal destek arayışına girmedikleri yani her iki kadından birinin maruz kaldığı şiddetle tek başına mücadele etmeye çalıştığı belirtilmiştir.

Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışma da, çalışmaya katılanların % 77.8'inin eşi, % 22.2'sinin eşi ve eşinin ailesi tarafından şiddete maruz kaldığını belirtilmiştir. Ailesinde şiddete maruz kalan kadınların, kendi aile ortamından ve şiddetten kaçmak için evliliği seçtiği fakat kadınların % 58'inin yaptığı evlilikte de şiddet gördüğü belirtilmiştir. Çalışmayan kadınların fiziksel şiddetle beraber ekonomik şiddet gördüğü ve kadınların % 22.2'sinin şiddet sonrasında hiçbir tepki vermediği belirtilmiştir. Kadınlar yaşadıkları fiziksel şiddeti aileleri (% 52.8) ve arkadaşlarıyla (% 50) paylaştıkları fakat ailelerinden (% 70.8) sosyal destek görmedikleri, yaşadıkları sözel şiddeti ise kadınların % 37.1'i kimseyle paylaşmadığını, % 28.6'sinin ise daha çok aileleriyle paylaştıklarını fakat ailelerin % 86.1'inin yeterli duygusal destek sağlayamadıkları belirtilmiştir. Ayrıca kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet sonrasında en çok çaresizlik (% 62.2) ve haksızlığa uğramışlık hissederken (% 58.3), sözel şiddet sonrasında ise en çok üzüntü (% 58.3) ve haksızlığa uğramışlık (% 58.3) hissettiklerini belirtilmiştir.

Akpınar'ın (2011), yapmış olduğu çalışmaya göre, çalışmaya katılan kadınların % 59'unun fiziksel ve/veya cinsel, % 39'unun ise psikolojik şiddete maruz kaldığını belirtilmiştir. Kadınların şiddete maruz kalma nedenleri ise; kadınların % 25'inin eşinin alkol, madde veya kumar bağımlılığının olduğu, % 11'inin eşinin fiziksel veya psikolojik bir hastalığa sahip olduğu, % 24'ünün ekonomik, % 17'sinin geçimsizlik, % 6'sının kıskançlık ve % 3'ünün eşinin yetiştirilme tarzı olarak ifade edilmiştir. Travmatik stres ile başa çıkma konusunda, olumlu şemaların aracılık ettiği öz yeterlik inancının önemli bir rol oynadığını ve kendine güvenli yaklaşımın, benlik saygısının ve kontrol duygusunun aile içi şiddetle başa çıkmada önemli içsel kaynaklar olduğu belirtilmiştir. Yine travmatik yaşantı ile başa çıkabilmede iyimser yaklaşımın önemli bir

kaynak olduğu ve başa çıkma öz yeterliği ile pozitif bir ilişkisi olduğu belirtilmiştir. İyimser yaklaşımın ise olumlu bilişsel şemaların yansması olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, çalışmaya katılan kadınlarla yapılan psikolojik danışma oturumlarında kadınların kendi ailelerinden ve yakınlarından yeterli destek alamadıkları, bu durumun ise kadının içinde bulunduğu çaresizlik duygularını pekiştirmekte olduğu ve şiddetle mücadele etmek istese bile bu konuda yetersiz kaldığı belirtilmektedir. Son olarak ise bu çalışmada, sosyal destek arama yaklaşımı ile şiddetle başa çıkma öz yeterliği arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Bunun nedeninin ise, kendini suçlama ve utanç gibi olumsuz bilişsel şemalara sahip olan kadınların bu duygular ve kültürel ve sosyal yaptırımlar nedeniyle yaşadıkları şiddet karşısında çevrelerinden yardım isteme konusunda çekinebilmekte oldukları ifade edilmiştir.

Karaboğa'nın (2013) 769 kadın ile yapmış olduğu çalışmada, kadınların % 34'ünün ilişkisi devam ettiği sürece partnerinden herhangi bir şiddet türünden en az bir kere şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Eşinden şiddet gördüğünü ifade eden kadınların % 15.9'u ilişkisini sona erdirdiğini belirtmiştir. Bu araştırmaya göre cinsel şiddete maruz kalan kadınların fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalan kadınlara göre daha yüksek düzeyde depresyon ve olumsuz benlik puanına sahip olduğu belirtilmiştir. Yine fiziksel şiddete maruz kalan kadınlar cinsel şiddete maruz kalan kadınlara göre daha fazla özdenetime sahipken, psikolojik şiddete maruz kalan kadınların cinsel şiddete maruz kalan kadınlara göre daha dışadönük oldukları belirtilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre ise; psikolojik açıdan sağlıklı olan kadınların algıladıkları sosyal destek düzeyi, dışadönüklülük, öz denetim, gelişime açıklık ve yumuşak başlılık puanlarının yüksek olduğu ayrıca psikolojik sağlıkları daha iyi olan ve sosyal destek algısı yüksek olan kadınların daha az şiddete maruz kaldığı ortaya konmuştur. Araştırma bulgularına göre şiddet türlerinden herhangi birine maruz kalan kadınların diğer şiddet türlerinden herhangi birine de maruz kalma olasılığı artmaktadır. Son olarak ise; eğitim düzeyi yüksek olan ve/veya herhangi bir işte çalışan kadınların algıladıkları sosyal destek düzeyinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Cankardaş-Nalbantçılar'ın (2018) yapmış olduğu çalışmada, çalışmaya katılanların % 35.1'inin en az bir kez cinsel şiddet deneyimlediği, % 15.9'unun en az bir kez eziyet edici muameleye maruz kaldığı belirtilmiştir. Yine araştırmaya katılanların,

% 33.9'unun ekonomik baskıya maruz kaldığı, % 22'sinin fiziksel şiddete maruz kaldığı, % 16.1'inin cinsel şiddete maruz kaldığı, % 19'unun ise hem fiziksel hem cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Çalışmaya katılanların yaklaşık % 10'unun yaşadığı travmayı engellemek ya da o anda hissettiği acıyı azaltmak ya da olayı sonlandırmak için hiçbir şey yapmadığını ve çaresiz hissettiğini belirtmiştir. Bu kişilerin sıklıkla üzüntü, kızgın hissetme, kızgınlık, hayal kırıklığı, sıkıntı duyma, umutsuzluk ve öfke duygularını hissettiklerini belirtmiştir.

Tüm bu çalışmalar incelendiğinde, algılanan sosyal destek, öz yeterlik, TSSB, depresyon, kaygı, olumsuz benlik algısı, umut, yaşam doyumu, kültürel ve sosyal etkenler gibi değişkenlerin şiddetin üzerinde etkileri olduğu görülmüştür. Bu değişkenler üzerinden de bu çalışmada yakın ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik inancının ele alınması planlanmaktadır.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın konusu olayları, objeleri, varlıkları, kurumları ve çeşitli alanları kendi koşulları içinde tanımlamaya çalıştığından betimsel nitelikte olması, iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin derecesini belirlemeye çalıştığından ilişkisel tarama modeli ile yapılmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016; Karasar, 2014). Araştırmanın bağımlı değişkenleri, yakın ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik olup, bağımsız değişkenleri yaş, ilişki durumu, ilişki süresi, yaşadığı yer, yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği yer, eğitim durumu, herhangi bir işte çalışma durumu, eşinin/partnerinin yaşı, eşinin/partnerinin eğitim durumu, eşinin/partnerinin herhangi bir işte çalışma durumu, eşi/partneri ile nasıl tanıştığı, aylık geliri, sosyo-ekonomik durumunu nasıl algıladığı, çocuk sahibi olup olmadığı ve eğer varsa çocuk sayısı, eşi/partneri ile birlikte olduğu süre içerisinde herhangi bir fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalıp kalmadığı, anne ve babasının sağ olup olmadığı, kardeş sayısı, kendini iyi hissetmediğinde arayabileceği herhangi bir kişinin varlığı, herhangi bir psikolojik sorunu, bu psikolojik sorun ile ilgili herhangi bir tanısı ve yardım alıp almadığı, büyüdüğü ailenin yapısı ve büyüdüğü ailedeki herhangi biri tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma durumudur.

3.2. Evren ve I. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2019 yılında Türkiye’de yaşayan ve ilişkisi olan (evli, sözlü, nişanlı, flört) kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmanın I. çalışma grubunu, Türkiye’de yaşayan ve ilişkisi olan (evli, sözlü, nişanlı, flört) 433 kadın basit seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinde amaçsal örnekleme yöntemiyle seçilerek oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin 220 tanesi anketlerin elden dağıtımı ile 213 tanesi ise anketlerin internetten dağıtımı ile toplanmıştır. Yapılan veri analizleri sonucunda uç değerler çıkartılmış ve çalışmaya 396 kadın ile devam edilmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcıların yaş aralığı, ilişki durumu, ilişki süresi aralığı, yaşanan yer, yaşamın büyük bir bölümünün geçtiği yer, eğitim düzeyi, herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı, eşin/partnerin eğitim düzeyi, eşin/partnerin herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı, eş/partnerle tanışma şekli, aylık gelir, sosyo-ekonomik durumunu algılayış biçimi, çocuk sahibi olup olmadığı, kendisini iyi hissetmediği zamanlarda arayabileceği bir kişinin var olup olmadığı eşinden/partnerinden fiziksel, cinsel, ekonomik şiddete maruz kalma ve ailesinden fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma değişkenlerinin dağılımlarının incelenmesi için frekans değerlerine bakılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. I. Çalışma grubunun demografik özellikleri

<i>Değişken</i>	<i>Düzye</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Yaş	17-25 aralığı	148	37.4
	26-35 aralığı	176	44.4
	36-60 aralığı	72	18.2
İlişki Durumu	Evli	212	53.5
	Nişanlı/Sözlü/Flört	184	46.5
İlişki Süresi	1-12 ay	88	22.2
	13-72 ay	172	43.4
	73-480 ay	136	34.3
Yaşanan İl	Van	259	65.4
	Diğer İller	137	34.6
Yaşamın Büyük Bölümünün Geçtiği Yer	Büyükşehir İl	139	35.1
	İlçe-Kasaba-Köy	170	42.9
Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	82	20.6
	Ön lisans ve üstü	314	79.3
İşte Çalışma Durumu	Evet	216	54.5
	Hayır	180	45.5
Eşin/Partnerin Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	92	23.2
	Ön lisans ve üstü	304	76.8
Eşin/Partnerin Çalışma Durumu	Evet	321	81.1
	Hayır	75	18.9
Tanışma Şekli	Görücü Usulü	56	14.1
	Arkadaş Ort.	112	28.3
	Okulda	80	20.2
	İş Ortamında	47	11.9
	Sosyal Medyada	27	6.8
	Diğer	74	18.7
Aylık Gelir	0-2000 TL	143	36.1
	2001 TL ve üstü	253	63.9
Ekonomik Durum	Düşük	58	14.6
	Orta	311	78.5
	Yüksek	27	6.8
Çocuk Sahibi Olma	Evet	157	39.6
	Hayır	239	60.4
Arayabilecek Kişi	Evet	374	94.4
	Hayır	22	5.6
Eşinden Fiz. Şid. Maruz Kalma	Evet	43	10.9
Eşinden Eko. Şid. Maruz Kalma	Hayır	353	89.1
Eşinden Cin. Şid. Maruz Kalma	Evet	55	13.9
Eşinden Cin. Şid. Maruz Kalma	Hayır	341	86.1
Eşinden Cin. Şid. Maruz Kalma	Evet	39	9.8
Eşinden Cin. Şid. Maruz Kalma	Hayır	357	90.2
Ailede Fiz. Şid.	Evet	202	51.0

Maruz Kalma	Hayır	194	49.0
Ailede Eko. Şid.	Evet	77	19.4
Maruz Kalma	Hayır	319	80.6
Toplam		396	100.0

Yapılan araştırmanın demografik bilgileri incelendiğinde, katılımcıların 148'inin (% 37.4) 17-25 yaş aralığında, 176'sının (% 44.4) 26-35 yaş aralığında, 72'sinin (% 18.2) 36-60 yaş aralığında olduğu, 212'sinin (% 53.5) evli, 184'ünün (% 46.5) nişanlı/sözlü/flört ilişkisi içerisinde olduğu, 88'inin (% 22.2) 1-12 ay süresince, 172'sinin (% 43.4) 13-72 ay süresince ve 136'sının (% 34.3) 73-480 ay süresince ilişkisinin olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların 259'u (% 65.4) Van ilinde yaşarken, 137'si (% 34.6) farklı illerde yaşamakta ve bunların 139'u (% 35.1) yaşamlarının büyük bir bölümünü büyükşehirde, 170'i (% 42.9) ilde ve 87'si (% 22.0) ise ilçe/köy/kasabada geçirdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların 82'sinin (% 20.6) lise ve altı, 314'ünün (% 79.3) ön lisans ve üstü eğitim düzeyinde olduğu ve 216'sının (% 54.5) herhangi bir işte çalıştığı, 180'inin (% 45.5) ise herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların eşlerinin/partnerlerinin 92'sinin (% 23.2) lise ve altı, 304'ünün (% 76.8) ön lisans ve üstü eğitim düzeyinde olduğu ve 321'inin (% 81.1) herhangi bir işte çalıştığı, 75'inin (% 18.9) ise herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların 56'sının (% 14.1) eşleriyle/partnerleriyle görücü usulü, 112'sinin (% 28.3) arkadaş ortamında, 80'inin (% 20.2) okulda, 47'sinin (% 11.9) iş ortamında, 27'sinin (% 6.8) sosyal medyada, 74'ünün (% 18.7) ise diğer yollarla tanıştıkları belirlenmiştir. Katılımcıların 143'ünün (% 36.1) 0-2000 TL, 253'ünün (% 63.9) 2001 TL ve üzerinde, bir gelire sahip olduğu ve bunların 58'inin (% 14.6) sosyo-ekonomik durumunu düşük, 311'inin (% 78.5) orta ve 27'sinin (% 6.8) yüksek olarak algıladıkları belirlenmiştir. Katılımcıların 157'sinin (% 39.6) çocuk sahibi olduğu, 239'unun (% 60.4) ise çocuk sahibi olmadıkları belirlenmiştir. Katılımcıların kendilerini iyi hissetmediklerinde arayabilecekleri kişinin olup olmadığı sorusuna ise 374'ünün (% 94.4) evet, 22'sinin (% 5.6) ise hayır olarak cevap verdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların 43'ünün (% 10.9) eşlerinden/partnerlerinden fiziksel şiddet gördüğü, 55'inin (% 13.9) eşlerinden/partnerlerinden ekonomik şiddet gördüğü, 28'inin (% 9.5) eşlerinden/partnerlerinden cinsel şiddet gördüğü, 202'sinin (% 51.0) ailelerinden fiziksel şiddet gördüğü, 77'sinin (% 19.4) ailelerinden ekonomik şiddet gördüğü belirlenmiştir.

3.2.1. II. Çalışma Grubu

Araştırmada yapılan analizler sonucunda romantik ilişkide psikolojik şiddet ve genel öz yeterlik arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Bu nedenle ‘Psikolojik Şiddetle Başa Çıkma Öz Yeterliği Ölçeği’ kullanılarak tekrar veri toplanmış ve II. çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu çalışma grubu 2019 yılında Türkiye’de yaşayan ve ilişkisi olan (evli, sözlü, nişanlı, flört) 203 kadın basit seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örnekleme yöntemiyle seçilerek oluşturulmuştur. Yapılan veri analizleri sonucunda 20 çok değişkenli, 5 tek değişkenli uç değerler çıkartılmış ve çalışmaya 178 kadın ile devam edilmiştir. Araştırmaya katılan kadınların yaş, ilişki durumu, ilişki süresi, eğitim düzeyi, herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı, eşin/partnerin eğitim düzeyi, eşin/partnerin herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı, aylık gelir, eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddete maruz kalma ve ailesinden fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma değişkenlerinin dağılımlarının incelenmesi için frekans değerlerine bakılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. II. Çalışma grubunun demografik özellikleri

<i>Değişken</i>	<i>Düzye</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Yaş	17-29 aralığı	121	68.0
	30-60 aralığı	57	32.0
İlişki Durumu	Evli	79	44.4
	Nişanlı/Sözlü/Flört	99	55.6
İlişki Süresi	1-12 ay	44	24.7
	13-72 ay	97	54.5
	73-480 ay	37	20.8
Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	13	7.3
	Ön lisans ve üstü	165	92.7
İşte Çalışma Durumu	Evet	94	52.8
	Hayır	84	47.2
Eşin/Partnerin Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	26	14.6
	Ön lisans ve üstü	152	85.4
Eşin/Partnerin Çalışma Durumu	Evet	144	80.9
	Hayır	34	19.1
Aylık Gelir	0-2000 TL	52	29.2
	2001 TL ve üstü	126	70.8
Eşinden Fiz. Şid. Maruz Kalma	Evet	15	8.4
	Hayır	163	91.6
Eşinden Eko. Şid. Maruz Kalma	Evet	21	11.8
	Hayır	157	88.2
Eşinden Cin. Şid. Maruz Kalma	Evet	19	10.7
	Hayır	159	89.3
Ailede Fiz. Şid. Maruz Kalma	Evet	98	55.1
	Hayır	80	44.9
Ailede Eko. Şid. Maruz Kalma	Evet	60	33.7
	Hayır	118	66.3
Toplam		178	100.0

Yapılan araştırmanın II. çalışma grubunun demografik bilgileri incelendiğinde, katılımcıların 121'inin (% 68.0) 17-29 yaş aralığında, 57'sinin (% 32.0) 30-60 yaş aralığında olduğu, 79'unun (% 44.4) evli, 99'unun (% 55.6) nişanlı/sözlü/flört ilişkisi içerisinde olduğu, 44'ünün (% 24.7) 1-12 ay süresince, 97'sinin (% 54.5) 13-72 ay süresince ve 37'sinin (% 20.8) 73-480 ay süresince ilişkisinin olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların 13'ünün (% 7.3) lise ve altı, 165'inin (% 92.7) ön lisans ve üstü eğitim düzeyinde olduğu ve 94'ünün (% 52.8) herhangi bir işte çalıştığı, 84'ünün (% 47.2) ise herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların eşlerinin/partnerlerinin 26'sının (% 14.6) lise ve altı, 152'sinin (% 85.4) ön lisans ve üstü eğitim düzeyinde olduğu ve 144'ünün (% 80.9) herhangi bir işte çalıştığı, 34'ünün (% 19.1) ise herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların 52'sinin (% 29.2) 0-2000 TL, 126'sının (% 70.8) 2001 TL ve üzerinde bir gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların 15'inin (% 8.4) eşlerinden/partnerlerinden fiziksel şiddet gördüğü, 21.'inin (% 11.8) eşlerinden/partnerlerinden ekonomik şiddet gördüğü, 19'unun (% 10.7) eşlerinden/partnerlerinden cinsel şiddet gördüğü, 98'inin (% 55.1) ailelerinden fiziksel şiddet gördüğü, 60'ının (% 33.7) ailelerinden ekonomik şiddet gördüğü belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla demografik bilgi formu, yakın ilişkilerde psikolojik şiddet ölçeği, çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği ve genel öz yeterlik inanç ölçeği uygulanmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcıların kişisel bilgilerini elde etmek için araştırmacı tarafından demografik bilgi formu geliştirilmiştir. Demografik bilgi formunda katılımcılara; yaş, ilişki durumu, ilişki süresi, yaşadığı yer, yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği yer, eğitim düzeyi, herhangi bir işte çalışma durumu, eşinin/partnerinin yaşı, eşinin/partnerinin eğitim düzeyi, eşinin/partnerinin herhangi bir işte çalışma durumu, eşi/partneri ile nasıl tanıştığı, aylık geliri, sosyo-ekonomik durumunu nasıl algıladığı, çocuk sahibi olup olmadığı ve eğer varsa çocuk sayısı, eşi/partneri ile birlikte olduğu süre içerisinde herhangi bir fiziksel, cinsel ve ekonomik

şiddete maruz kalıp kalmadığı, anne ve babasının sağ olup olmadığı, kardeş sayısı, kendini iyi hissetmediğinde arayabileceği herhangi bir kişinin varlığı, herhangi bir psikolojik sorunu, bu psikolojik sorun ile ilgili herhangi bir tanısı ve yardım alıp almadığı, büyüdüğü ailenin yapısı ve büyüdüğü ailedeki herhangi biri tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma durumu gibi sorular yer almaktadır.

3.3.2. Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği

Yakın ilişkilerde psikolojik şiddet ölçeği 2018 yılında Cankardaş-Nalbantçılar tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin oluşturulmasında 2016 yılına kadar psikolojik şiddeti ölçmek için geliştirilmiş olan 16 ölçek tespit edilmiş, bu ölçeklerdeki maddelerden kapsamlı bir madde havuzu hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu havuzdan ölçülmek istenen kriterlere uygun 69 madde seçilerek ölçek oluşturulmuştur. Ölçek 6'lı likert tipli olup, 0 ile 5 arasında değişen 'hiçbir zaman, sadece 1-2 kez, ayda 1-2 kez, haftada 1-2 kez, haftada 3-4 kez, hemen hemen her gün' olarak değerlendirilecek şekilde oluşturulmuştur. Ölçeğin, 'fiziksel ve duygusal ihtiyaçların ihmalı' (1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 27, 33, 36, 37, 44, 45, 46, 50, 62, 63), 'zarar vermeye yönelik korku yaratan tehditler' (2, 16, 23, 30, 32, 42, 47, 48, 49, 51, 52), 'özgürlüğü kısıtlama/kıskançlık' (9, 19, 22, 31, 34, 41, 43, 61, 69), 'aşağılayıcı muamele' (8, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 26, 29, 55, 64), 'tartışma sırasındaki korkutucu, zarar vermeye yönelik tehditler' (21, 28, 53, 57, 58, 59), 'güven sarsıcı davranışlar' (66, 67, 68), 'suçlama' (25, 35, 38, 40, 54, 56, 65), 'delirdiğine inandırılma' (24, 39, 60) olarak adlandırılan 8 alt boyutu olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik kat sayıları .80 ile .95 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach alpha kat sayısı .98 olarak belirtilmiştir. Ayrıca maddelerin birbiri ile korelasyonunun .33 ile .80 arasında değiştiği belirtilmiştir. Yapılan bu çalışmada ölçeğin alt boyutlarının cronbach alpha kat sayısı sırasıyla .93, .72, .77, .85, .83, .92, .87, .47 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alpha kat sayısı .96 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Algılanan sosyal destek ölçeği Zimet ve ark. (1988) tarafından bireylerin algıladıkları sosyal destek unsurlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkiye için geçerlik güvenilirlik çalışması Eker ve Arkar (1995) tarafından yapılmıştır.

Ölçek 12 maddeden oluşmakta olup, kesinlikle hayır (1) ile kesinlikle evet (7) arasında puan alan 7'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin tamamından elde edilen puan 12 ile 84 arasında olup, puanın artması algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu göstermektedir. Her biri 4 maddeden oluşan ölçek 3 ayrı destek kaynağına ilişkin veri sunmaktadır. Bunlar özel biri (1, 2, 5, 10), aile (3, 4, 8, 11) ve arkadaşlar (6, 7, 9, 12)'dir. Alt ölçeklerden alınan puan 4 ile 28 arasındadır. Her alt ölçekteki 4 maddenin puanlarının toplanması ile alt ölçek puanı ve bütün alt ölçeklerin puanlarının toplanması ile ölçeğin toplam puanı elde edilmektedir (Eker ve Arkar, 1995; Eker vd., 2001). Yapılan bu çalışmada ölçeğin alt boyutlarının cronbach alpha kat sayısı sırasıyla .95, .90, .93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alpha kat sayısı .91 olarak bulunmuştur.

3.3.4. Genel Öz Yeterlik İnanç Ölçeği

Genel Öz Yeterlilik İnanç Ölçeği'nin orijinal formu 23 maddeden oluşmakta olup, 5'li likert tipi bir ölçektir. Sherer, Maddux, Mercandante, Prentice, Jacobs ve Rogers (1982) tarafından geliştirilmiştir. Her sorunun puanı 1 ile 5 arasında değişmektedir. Ölçekteki 2., 4., 5., 6., 7., 10., 11., 12., 14., 16. ve 17. sorular (toplam on bir soru) ters puanlanmakta olup; 1., 3., 8., 9., 13. ve 15. sorular (toplam altı soru) düz puanlanmaktadır. Ölçekte toplam puan 17 ile 85 arasında değişebilmekte, puanın artması Genel Öz Yeterlilik İnanç'ının arttığını göstermektedir. Ölçeğin Türkiye için uyarlanması ve geçerlilik güvenilirlik çalışması, 2010 yılında Yıldırım ve İlhan tarafından yapılmıştır. Türkçeleştirilen Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'ndeki madde sayısı 17'dir. Türkçeleştirilmiş ölçek; 1. boyut, başlama (2., 4., 5., 6., 7., 10., 11., 12. ve 17. sorulardan oluşan toplam dokuz madde), 2. boyut, yılmama (3., 13., 14., 15. ve 16. sorulardan oluşan toplam dokuz madde) ve 3. boyut, sürdürme çabası/ısrar (1., 8. ve 9. sorulardan oluşan toplam üç madde) olarak üç boyuttan oluşmaktadır. Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) .80 ve ikinci kez ulaşılabilen toplam 236 kişiden elde edilen veriler üzerinden elde edilen test tekrar test güvenilirlik katsayısı .69 olarak bulunmuştur. Yapılan bu çalışmada ölçeğin alt boyutlarının cronbach alpha kat sayısı sırasıyla .83, .61, .66 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alpha kat sayısı .85 olarak bulunmuştur.

3.3.5. Aile İçi Şiddetle Başa Çıkma Öz Yeterliği Ölçeği

Ölçek, Benight, Harding-Taylor, Midboe ve Durham tarafından 2004 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Akpınar tarafından 2011 yılında yapılmıştır. Ölçek, kadının en son maruz kaldığı şiddetten sonra yaşadığı bu durumla başa çıkma öz yeterlik düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Uyarlanması yapılan ölçek 29 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçek olup, tek boyuttan oluşmaktadır. Her sorunun puanı 0 ile 4 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam puanı 0 ile 116 arasında değişmektedir. Puanın artması kişinin şiddetle baş edebilme öz yeterlik düzeyinin arttığını göstermektedir.

Uyarlanması yapılan bu ölçek kişinin maruz kaldığı fiziksel şiddet sonrası başa çıkma öz yeterlik düzeyini ölçmektedir. Yapılan araştırmada ise maruz kalınan psikolojik şiddetten sonra başa çıkma öz yeterlik düzeyi araştırılmak istenmektedir. Liteartürde psikolojik şiddetle başa çıkma öz yeterlik ölçeğinin bulunamaması nedeniyle bu ölçek maddelerinde ve ölçeğin yönergesinde katılımcıların psikolojik şiddete maruz kalmaları halinde öz yeterlik düzeylerini değerlendirmek amacıyla düzenlemeler yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach alpha kat sayısı .98 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Yapılacak olan araştırmanın konusuna karar verildikten sonra araştırmada kullanılacak olan veri toplama araçları için, ölçeği geliştiren ve Türkçeye uyarlayan araştırmacılarla elektronik posta yolu ile iletişime geçilerek gerekli izinler, ölçek ve ölçeğin geçerlik ve güvenirlik sonuçları alınmıştır. Araştırmanın verileri, Ocak 2019-Mart 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler, araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen kadınlardan anket yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler ortalama 30 dakika sürmüştür.

II. Çalışma grubunun verileri ise araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen kadınlardan 2019 yılı Temmuz ayında anket yoluyla toplanmıştır. Anketin doldurulması ortalama 35 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS programında değerlendirilmiştir. Araştırmaya toplam 433 kadın katılmıştır. Yapılan veri analizleri sonucunda belirlenen uç değerler ve eksik doldurulan anketler çıkartılmış ve analizlere 396 kişi üzerinden devam edilmiştir. Gerçekleştirilen inceleme sonucunda verilerin normallik varsayımlarının karşılandığı görülmüştür.

Verilerin çözümlenmesinde değişkenlere betimsel istatistik analizleri (yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma) ve fark analizleri (2 kategorik değişkenlerde bağımsız gruplar için t testi, 3 ve daha fazla kategorik değişkenlerde tek yönlü varyans analizi) uygulanmıştır. Romantik ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizine başvurulmuştur. Ayrıca fiziksel, cinsel, ekonomik şiddet kontrol edildiğinde algılanan sosyal destek ve öz yeterliğinin psikolojik şiddeti yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla regresyon analizine başvurulmuştur.

II. Çalışma grubunun verileri SPSS programında değerlendirilmiştir. Toplam 203 kadın çalışmaya katılmış ve 20 çok değişkenli, 5 tek değişkenli uç değerler anketlerden çıkartılarak analizlere 178 kadın ile devam edilmiştir. Gerçekleştirilen inceleme sonucunda verilerin normallik varsayımlarının karşılandığı görülmüştür.

Verilerin çözümlenmesinde değişkenlere betimsel istatistik analizleri (yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma), romantik ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve psikolojik şiddetle başa çıkabilme öz yeterlik düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizine başvurulmuştur. Ayrıca fiziksel, cinsel, ekonomik şiddet kontrol edildiğinde algılanan sosyal destek ve psikolojik şiddetle başa çıkabilme öz yeterliğinin psikolojik şiddeti yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla regresyon analizine başvurulmuştur.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın katılımcılardan toplanan verilerden yola çıkarak elde edilen analiz bulgularına yer verilmiştir.

4.1. I. Çalışma Grubunun Yaş, Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İnancı Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizleri

Romantik ilişkide yaş, psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizi sonucunda ortaya konan değerlere bakılmıştır. Romantik ilişkide yaş, psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasında istatistiksel olarak bir ilişki olup olmadığını anlamak için yapılan korelasyon analizi sonuçları tablo 3'te gösterilmiştir.

Korelasyonel araştırmalarda .30'dan düşük olan katsayı zayıf ilişkiyi, .30-.70 arasındaki kat sayı orta düzeyli ilişkiyi, .70'den büyük olan katsayı ise yüksek ilişkiyi betimler (Büyüköztürk ve ark., 2016). Buna göre; algılanan sosyal destek ve yakın ilişkide psikolojik şiddet ($r = -.35, p < .01$) arasında orta düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki, öz yeterlik inancı ve yakın ilişkide psikolojik şiddet ($r = -.15, p < .01$) arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Algılanan sosyal destek ve yaş ($r = -.21, p < .01$) arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yakın ilişkide psikolojik şiddet ve yaş ($r = .18, p < .01$) arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Öz yeterlik ve yaş ($r = .03, p > .05$) arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasında ($r = .21, p < .01$) düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Öz yeterlik ve algılanan sosyal desteğin alt boyutlarından özel biri ($r = .14, p < .05$), aile ($r = .21, p < .01$) ve arkadaş ($r = .17, p < .01$) arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Algılanan sosyal destek ve öz yeterlik inancının alt boyutlarından başlama ($r = .11, p < .05$), yılmama ($r = .25, p < .01$) ve sürdürme çabası/ısrar ($r = .21, p < .01$) arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Tablo 3. I. Çalışma grubunun yaş, yakın ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik inancı arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon testi sonuçları

Değişken	ÖB.	Aile	Ark.	ASD	Baş.	Yıl.	S.Ç./I.	OYİ	DFİİ	ZVYT	ÖK/K	Aşağı.	T/ZVY T	GSD	Suç.	Dİ	YİPŞ	Yaş
ÖB.	1	.40**	.46**	.84**	.08	.18**	.11*	.14**	-.36**	-.23**	-.10*	-.35**	-.34**	-.25**	-.28**	-.28**	-.35**	-.27**
Aile		1	.46**	.73**	.082	.24**	.28**	.21**	-.26**	-.21**	-.12*	-.27**	-.20**	-.27**	-.26**	-.18**	-.28**	-.063
Ark.			1	.79**	.10*	.19**	.15**	.17**	-.16**	-.17**	-.11*	-.17**	-.21**	-.11*	-.12*	-.15**	-.18**	-.121*
ASD				1	.11*	.25**	.21**	.21**	-.34**	-.26**	-.14*	-.34**	-.33**	-.26**	-.28**	-.27**	-.35**	-.21**
Baş.					1	.55**	.18**	.89**	-.15**	-.07	-.05	-.13**	-.08	-.12*	-.10*	-.08	-.13**	-.02
Yıl.						1	.49**	.83**	-.17**	-.13**	-.06	-.19**	-.13**	-.10*	-.14**	-.13*	-.17**	.045
S.Ç./I.							1	.54**	-.02	-.04	-.06	-.04	-.03	.02	.00	.00	-.03	.11*
ÖYİ								1	-.16**	-.10*	-.07	-.16**	-.11*	-.10*	-.11*	-.10	-.15**	.03
DFİİ									1	.57**	.36**	.80**	.75**	.65**	.83**	.57**	.93**	.25**
ZVYT										1	.37**	.75**	.72**	.47**	.65**	.68**	.73**	.10
ÖK/K											1	.32**	.43**	.21**	.52**	.25**	.58**	-.09
Aşağı.												1	.76**	.62**	.79**	.69**	.88**	.18**
T/ZVYT													1	.50**	.77**	.61**	.85**	.22**
GSD														1	.62**	.43**	.69**	.11*
Suç.															1	.60**	.92**	.13**
Dİ																1	.66**	.11*
YİPŞ																	1	.18**
Yaş																		1

**p<.01 *p<.05, ÖB.=Özel Biri, Ark.=Arkadaş, ASD=Algılanan Sosyal Destek, Baş.=Başlama, Yıl.=Yılmama, S.Ç./I.=Sürdürme Çabası/İsrar, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı, DFİİ= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, ZVYT= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, ÖK/K=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Aşağı.=Aşağılama, T/ZVYTe=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, GSD=Güven Sarsıcı Davramışlar, Suç.=Suçlama, Dİ=Delirdiğine İnandırma YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet,

4.2. I. Çalışma Grubunun Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Genel Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri

Tablo 4. I. Çalışma grubunun yakın ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve genel öz yeterlik inanç düzeylerini gösteren betimsel istatistik sonuçları

Değişkenler	\bar{X}	Ss	En Düşük	En Yüksek
Duy.Fzk. İht.İh.	9.11	11.48	0.00	70.00
Zarar V. Yön.T.	0.61	1.82	0.00	15.00
Özg. Kıs./Kısk.	3.83	5.65	0.00	32.00
Aşağılama	2.02	4.23	0.00	36.00
Tar./Za.V.Yön.T.	1.76	3.11	0.00	24.00
Güven Sar. Dav.	1.19	2.45	0.00	15.00
Suçlama	3.13	4.71	0.00	33.00
Del. İandırma	0.44	0.98	0.00	7.00
YİPŞ	22.12	28.33	0.00	199.00
Özel Biri	20.37	9.01	4.00	28.00
Aile	23.69	5.93	4.00	28.00
Arkadaş	21.60	6.68	4.00	28.00
ASD	65.67	17.20	12.00	84.00
Başlama	33.67	6.79	9.00	45.00
Yılmama	18.45	3.59	7.00	25.00
Sür. Çab/İsrar	10.56	2.67	3.00	15.00
ÖYİ	62.68	10.45	27.00	85.00

YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, ASD=Algılanan Sosyal Destek, ÖYİ=Öz Yeterlik İnanıcı

Araştırmaya göre, kadınların romantik ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddetin ortalamasının 22.12, standart sapmasının 28.33 olduğu belirlenmiştir. Yakın ilişkilerde psikolojik şiddet ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 345'tir. Bu bulgulara göre kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığının düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Yapılan bu araştırmaya göre, kadınların algıladıkları sosyal destek ortalamasının 65.67, standart sapmasının 17.20 olduğu belirlenmiştir. Algılanan sosyal destek ölçeğinde alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 84'tür. Bu bulgulara göre kadınların algıladıkları sosyal desteğin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmaya göre, kadınların öz yeterlik ortalamalarının 62.68, standart sapmasının 10.45 olduğu belirlenmiştir. Öz yeterlik inanç ölçeğinde alınabilecek en

düşük puan 17, en yüksek puan 85'tir. Bu bulgulara göre kadınların öz yeterlik inançlarının yüksek olduğu söylenebilir.

4.3. I. Çalışma Grubunun Yakın İlişkilerinde Maruz Kaldıkları Psikolojik Şiddet Sıklığının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi

4.3.1. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eğitim Düzeyi

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. *Eğitim düzeyi değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları*

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Lise ve alt	82	29.13	27.80	394	2.53	.012
	Ön lis.-üst	314	20.29	28.22			
Duy.Fzk.İht.İhmali	Lise ve alt	82	12.24	12.60	394	2.58	.011
	Ön lis.-üst	314	8.29	11.04			
Zarar Ve.Yön.Teh.	Lise ve alt	82	.81	1.70	394	1.10	.246
	Ön lis.-üst	314	.56	1.85			
Özg.Kst./Kıskanç.	Lise ve alt	82	4.52	5.24	394	1.24	.190
	Ön lis.-üst	314	3.64	5.75			
Aşağılama	Lise ve alt	82	2.64	3.73	394	1.49	.105
	Ön lis.-üst	314	1.86	4.34			
Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Lise ve alt	82	2.70	3.51	394	2.81	.006
	Ön lis.-üst	314	1.51	2.95			
Güven.Sar.Davranış.	Lise ve alt	82	1.73	3.11	394	2.23	.067
	Ön lis.-üst	314	1.05	2.23			
Suçlama	Lise ve alt	82	3.91	5.04	394	1.60	.112
	Ön lis.-üst	314	2.92	4.61			
Del. İnanırma	Lise ve alt	82	.54	.94	394	1.10	.257
	Ön lis.-üst	314	.41	.99			

Lise ve alt=Lise ve altı, Ön lis.-üst= Ön lisans ve üstü, Duy. Fzk. İht. İhmali= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. Teh.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıskanç.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. Teh.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Davranış.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnanırma=Delirdiğine İnanırma, YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 5'te görüldüğü üzere kadınların eğitim düzeyi değişkenine göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [t (394)

= 2.53, $p < .05$]. Kadınların eğitim durumuna göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçeğinin duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmalı [$t(394) = 2.58, p < .05$] ve tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit [$t(394) = 2.81, p < .05$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eğitim düzeyi lise ve altı olan kadınların eğitim düzeyi ön lisans ve üzerinde olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldığı, duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının daha fazla ihmal edildiği ve tartışma öncesinde/sırasında daha fazla zarar vermeye yönelik tehdit aldıkları görülmektedir.

4.3.2. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Bir İşte Çalışma Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının bir işte çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının bir işte çalışma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Kadınların bir işte çalışma durumu değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Bir İşte Çalışma Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Evet	216	22.65	31.20	394	.41	.679
	Hayır	180	21.49	24.51			
Duy.Fzk.İht.İhmali	Evet	216	9.34	11.99	394	.43	.665
	Hayır	180	8.84	10.87			
Zarar Ve.Yön.Teh.	Evet	216	.61	1.95	394	-.04	.972
	Hayır	180	.62	1.65			
Özg.Kst./Kıskanç.	Evet	216	3.79	5.83	394	-.15	.880
	Hayır	180	3.87	5.45			
Aşağılama	Evet	216	2.12	4.79	394	.54	.581
	Hayır	180	1.90	3.44			
Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Evet	216	1.72	3.20	394	-.30	.763
	Hayır	180	1.81	2.99			
Güven.Sar.Davranış.	Evet	216	1.28	2.64	394	.78	.427
	Hayır	180	1.08	2.20			
Suçlama	Evet	216	3.31	5.23	394	.86	.380
	Hayır	180	2.91	4.01			
Del. İnandırma	Evet	216	.44	1.04	394	.87	.873
	Hayır	180	.43	.91			

Duy. Fzk. İht. İhmali= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. Teh.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıskanç.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y.

Teh.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Davranış.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandırma YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 6’da görüldüğü üzere bir işte çalışma değişkenine göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = 0.41, p > .05$].

4.3.3. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşin/Partnerin Eğitim Düzeyi

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Eşin/partnerin eğitim düzeyi değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p																																																																																												
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Lise ve alt	92	26.64	26.53	394	1.74	.070																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	20.75	28.75				Duy.Fzk.İht.İhmali	Lise ve alt	92	11.17	12.08	394	1.89	.060	Ön lis.-üst	304	8.49	11.24	Zarar Ve.Yön.Teh.	Lise ve alt	92	.77	1.63	394	.919	.323	Ön lis.-üst	304	.57	1.87	Özg.Kst./Kıskanç.	Lise ve alt	92	4.82	6.43	394	1.75	.081	Ön lis.-üst	304	3.52	5.37	Aşağılama	Lise ve alt	92	2.21	3.45	394	.497	.571	Ön lis.-üst	304	1.96	4.44	Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Lise ve alt	92	2.21	2.91	394	1.59	.098	Ön lis.-üst	304	1.62	3.16	Güven.Sar.Davranış.	Lise ve alt	92	1.52	2.63	394	1.46	.167	Ön lis.-üst	304	1.09	2.38	Suçlama	Lise ve alt	92	3.36	4.43	394	.547	.569	Ön lis.-üst	304	3.06	4.80	Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254
Duy.Fzk.İht.İhmali	Lise ve alt	92	11.17	12.08	394	1.89	.060																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	8.49	11.24				Zarar Ve.Yön.Teh.	Lise ve alt	92	.77	1.63	394	.919	.323	Ön lis.-üst	304	.57	1.87	Özg.Kst./Kıskanç.	Lise ve alt	92	4.82	6.43	394	1.75	.081	Ön lis.-üst	304	3.52	5.37	Aşağılama	Lise ve alt	92	2.21	3.45	394	.497	.571	Ön lis.-üst	304	1.96	4.44	Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Lise ve alt	92	2.21	2.91	394	1.59	.098	Ön lis.-üst	304	1.62	3.16	Güven.Sar.Davranış.	Lise ve alt	92	1.52	2.63	394	1.46	.167	Ön lis.-üst	304	1.09	2.38	Suçlama	Lise ve alt	92	3.36	4.43	394	.547	.569	Ön lis.-üst	304	3.06	4.80	Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254	Ön lis.-üst	304	.41	.99								
Zarar Ve.Yön.Teh.	Lise ve alt	92	.77	1.63	394	.919	.323																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	.57	1.87				Özg.Kst./Kıskanç.	Lise ve alt	92	4.82	6.43	394	1.75	.081	Ön lis.-üst	304	3.52	5.37	Aşağılama	Lise ve alt	92	2.21	3.45	394	.497	.571	Ön lis.-üst	304	1.96	4.44	Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Lise ve alt	92	2.21	2.91	394	1.59	.098	Ön lis.-üst	304	1.62	3.16	Güven.Sar.Davranış.	Lise ve alt	92	1.52	2.63	394	1.46	.167	Ön lis.-üst	304	1.09	2.38	Suçlama	Lise ve alt	92	3.36	4.43	394	.547	.569	Ön lis.-üst	304	3.06	4.80	Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254	Ön lis.-üst	304	.41	.99																				
Özg.Kst./Kıskanç.	Lise ve alt	92	4.82	6.43	394	1.75	.081																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	3.52	5.37				Aşağılama	Lise ve alt	92	2.21	3.45	394	.497	.571	Ön lis.-üst	304	1.96	4.44	Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Lise ve alt	92	2.21	2.91	394	1.59	.098	Ön lis.-üst	304	1.62	3.16	Güven.Sar.Davranış.	Lise ve alt	92	1.52	2.63	394	1.46	.167	Ön lis.-üst	304	1.09	2.38	Suçlama	Lise ve alt	92	3.36	4.43	394	.547	.569	Ön lis.-üst	304	3.06	4.80	Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254	Ön lis.-üst	304	.41	.99																																
Aşağılama	Lise ve alt	92	2.21	3.45	394	.497	.571																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	1.96	4.44				Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Lise ve alt	92	2.21	2.91	394	1.59	.098	Ön lis.-üst	304	1.62	3.16	Güven.Sar.Davranış.	Lise ve alt	92	1.52	2.63	394	1.46	.167	Ön lis.-üst	304	1.09	2.38	Suçlama	Lise ve alt	92	3.36	4.43	394	.547	.569	Ön lis.-üst	304	3.06	4.80	Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254	Ön lis.-üst	304	.41	.99																																												
Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Lise ve alt	92	2.21	2.91	394	1.59	.098																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	1.62	3.16				Güven.Sar.Davranış.	Lise ve alt	92	1.52	2.63	394	1.46	.167	Ön lis.-üst	304	1.09	2.38	Suçlama	Lise ve alt	92	3.36	4.43	394	.547	.569	Ön lis.-üst	304	3.06	4.80	Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254	Ön lis.-üst	304	.41	.99																																																								
Güven.Sar.Davranış.	Lise ve alt	92	1.52	2.63	394	1.46	.167																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	1.09	2.38				Suçlama	Lise ve alt	92	3.36	4.43	394	.547	.569	Ön lis.-üst	304	3.06	4.80	Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254	Ön lis.-üst	304	.41	.99																																																																				
Suçlama	Lise ve alt	92	3.36	4.43	394	.547	.569																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	3.06	4.80				Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254	Ön lis.-üst	304	.41	.99																																																																																
Del. İnandırma	Lise ve alt	92	.54	.96	394	1.12	.254																																																																																												
	Ön lis.-üst	304	.41	.99																																																																																															

Lise ve alt=Lise ve altı, Ön lis.-üst= Ön lisans ve üstü, Duy. Fzk. İht. İhmali= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. Teh.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıskanç.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. Teh.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Davranış.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandırma, YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 7’de görüldüğü üzere kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = 1.74, p > .05$].

4.3.4. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşin/Partnerin Bir İşte Çalışma Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşin/partnerin bir işte çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşin/partnerin bir işte çalışma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Kadınların eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumu değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Eşin/Part.Bir İşte Çalışma Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Evet	321	23.41	29.82	394	1.87	.018
	Hayır	75	16.62	20.04			
Duy.Fzk.İht.İhmali	Evet	321	9.71	11.88	394	2.49	.014
	Hayır	75	6.57	9.22			
Zarar Ve.Yön.Teh.	Evet	321	.69	1.97	394	2.85	.005
	Hayır	75	.28	.83			
Özg.Kst./Kıskanç.	Evet	321	3.80	5.51	394	-.197	.856
	Hayır	75	3.94	6.25			
Aşağılama	Evet	321	2.16	4.43	394	1.39	.089
	Hayır	75	1.41	3.15			
Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Evet	321	1.90	3.26	394	2.22	.028
	Hayır	75	1.18	2.29			
Güven.Sar.Davranış.	Evet	321	1.28	2.52	394	1.55	.082
	Hayır	75	.80	2.07			
Suçlama	Evet	321	3.34	5.00	394	2.46	.015
	Hayır	75	2.22	3.09			
Del. İnandırma	Evet	321	.49	1.05	394	3.38	.001
	Hayır	75	.20	.56			

Duy. Fzk. İht. İhmali= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. Teh.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıskanç.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. Teh.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Davranış.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandırma YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 8’de görüldüğü üzere kadınların eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumu değişkenine göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$t(394) = 1.87, p < .05$]. Kadınların eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumuna göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçeğinin duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali [$t(394) = 2.49, p < .05$] zarar vermeye yönelik tehdit [$t(394) = 2.85, p < .01$], tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit [$t(394) = 2.22, p < .05$] suçlama [$t(394) = 2.46, p < .05$] ve delirdiğine inanma [$t(394) = 3.38, p < .01$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eşleri/Partnerleri çalışmayan kadınların eşleri/partnerleri çalışan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları, ilişkilerinde duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının daha fazla ihmal edildikleri, tartışma öncesinde/sırasında daha fazla zarar vermeye yönelik tehdit aldıkları ve daha fazla suçlanarak, delirdiklerine inandırılmaya çalışıldıkları görülmektedir.

4.3.5. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve İlişki Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının ilişki durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. *İlişki durumu değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları*

Boyutlar	İlişki Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Evli	212	26.62	33.68	394	3.56	.000
	Niş/Söz/Flört	184	16.94	19.33			
Duy.Fzk.İht.İhmali	Evli	212	1.43	13.27	394	4.56	.000
	Niş/Söz/Flört	184	6.44	8.25			
Zarar Ve.Yön.Teh.	Evli	212	.85	2.29	394	2.98	.003
	Niş/Söz/Flört	184	.34	.96			
Özg.Kst./Kıskanç.	Evli	212	3.42	4.87	394	-1.51	.137
	Niş/Söz/Flört	184	4.29	6.42			
Aşağılama	Evli	212	2.68	5.10	394	3.50	.001
	Niş/Söz/Flört	184	1.26	2.75			
Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Evli	212	2.50	3.77	394	5.52	.000
	Niş/Söz/Flört	184	.90	1.74			
Güven.Sar.Davranış.	Evli	212	1.33	2.77	394	1.26	.197
	Niş/Söz/Flört	184	1.02	2.02			
Suçlama	Evli	212	3.70	5.53	394	2.70	.007

	Niş/Söz/Flört	184	2.47	3.44			
Del. İnandırma	Evli	212	.66	1.21	394	5.11	.000
	Niş/Söz/Flört	184	.19	.51			

Niş/Söz/Flört= Nisanlı/Sözlü/Flört, Duy. Fzk. İht. İhmali= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. Teh.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıskanç.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za.Ve.Y.Teh.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güv. Sar. Davranış.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandırma, YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 9’da görüldüğü üzere kadınların ilişki durumu değişkenine göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$t(394) = 3.56, p < .001$]. Kadınların ilişki durumuna göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçeğinin duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali [$t(394) = 4.56, p < .001$] zarar vermeye yönelik tehdit [$t(394) = 2.98, p < .01$], aşağılama [$t(394) = 3.50, p < .01$], tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit [$t(394) = 5.52, p < .001$] suçlama [$t(394) = 2.70, p < .01$] ve delirdiğine inanma [$t(394) = 5.11, p < .001$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Evli olan kadınların, nişanlı/sözlü ve flört ilişkisi içinde olan kadınlara göre daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldığı, ilişkilerinde duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının daha fazla ihmal edildikleri, tartışma öncesinde/sırasında daha fazla zarar vermeye yönelik tehdit aldıkları, daha fazla aşağılandıkları ve daha fazla suçlanarak, delirdiklerine inandırılmaya çalışıldıkları görülmektedir.

4.3.6. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Çocuk Sahibi Olma Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının çocuk sahibi olma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Çocuk sahibi olma durumu değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Çocuk Sahibi Olma	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Evet	157	29.38	35.87	394	3.80	.000
	Hayır	239	17.35	20.75			
Duy.Fzk.İht.İhmali	Evet	157	12.61	14.05	394	4.61	.000
	Hayır	239	6.82	8.71			

Zarar Ve.Yön.Teh.	Evet	157	1.02	2.55	394	3.14	.002
	Hayır	239	.35	1.02			
Özg.Kst./Kıskanç.	Evet	157	3.54	4.41	394	-.81	.386
	Hayır	239	4.01	6.34			
Aşağılama	Evet	157	3.06	5.63	394	3.55	.000
	Hayır	239	1.34	2.77			
Tartış./Za.Ve.Y.Teh.	Evet	157	2.79	4.04	394	4.89	.000
	Hayır	239	1.08	2.04			
Güven.Sar.Davranış.	Evet	157	1.58	3.10	394	2.35	.020
	Hayır	239	.93	1.86			
Suçlama	Evet	157	4.03	5.80	394	2.84	.005
	Hayır	239	2.54	3.73			
Del. İnandırma	Evet	157	.72	1.31	394	4.18	.000
	Hayır	239	.25	.62			

Duy. Fzk. İht. İhmali= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. Teh.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıskanç.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. Teh.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Davranış.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandırma YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 10’da görüldüğü üzere kadınların çocuk sahibi olma değişkenine göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$t(394) = 3.80, p < .001$]. Kadınların çocuk sahibi olma durumuna göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçeğinin duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali [$t(394) = 4.61, p < .001$] zarar vermeye yönelik tehdit [$t(394) = 3.14, p < .01$], aşağılama [$t(394) = 3.55, p < .001$], tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit [$t(394) = 4.89, p < .001$], güven sarsıcı davranışlar [$t(394) = 2.35, p < .05$], suçlama [$t(394) = 2.84, p < .01$] ve delirdiğine inanma [$t(394) = 4.18, p < .001$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çocuk sahibi olan kadınların, çocuk sahibi olmayan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Çocuk sahibi olan kadınların ilişkilerinde duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının daha fazla ihmal edildiği, tartışma öncesinde/sırasında daha fazla zarar vermeye yönelik tehdit aldıkları ve güven sarsıcı davranışlara daha fazla maruz kaldıkları belirlenmiştir. Ayrıca çocuk sahibi olan kadınların daha fazla aşağılanarak, suçlandıklarını ve delirdiğine inandırılmaya çalışıldıkları ortaya konmuştur.

4.3.7. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Aylık Gelir

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları

psikolojik şiddet sıklığının aylık gelir durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. *Aylık gelir değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları*

Boyutlar	Aylık Gelir	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	0-2000 TL	177	19.19	23.44	393	-1.81	.062
	2000 TL +	218	24.38	31.62			
Duy.Fzk.İht.İh.	0-2000 TL	177	7.37	9.90	393	-2.72	.007
	2000 TL +	218	10.44	12.43			
Zar. Ve.Yön.Teh.	0-2000 TL	177	.54	1.53	393	-.764	.432
	2000 TL +	218	.68	2.03			
Özg.Kst./Kısk.	0-2000 TL	177	4.20	6.28	393	1.14	.251
	2000 TL +	218	3.53	5.09			
Aşağılama	0-2000 TL	177	1.53	3.14	393	-2.07	.039
	2000 TL +	218	2.37	4.85			
Tar./Za.Ve.Y.Teh.	0-2000 TL	177	1.42	2.46	393	-2.03	.042
	2000 TL +	218	2.04	3.53			
Güven.Sar.Dav.	0-2000 TL	177	1.14	2.30	393	-.373	.706
	2000 TL +	218	1.23	2.57			
Suçlama	0-2000 TL	177	2.61	3.92	393	-2.02	.044
	2000 TL +	218	3.55	5.25			
Del. İnandır.	0-2000 TL	177	.34	.84	393	-1.79	.074
	2000 TL +	218	.51	1.08			

2000 TL +=2000 TL ve üzeri, Duy. Fzk. İht. İh.= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zar. Ve. Yön. Teh.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kısk.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tar./Za. Ve. Y. Teh.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Dav.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandır. YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 11’de görüldüğü üzere kadınların aylık gelir değişkenine göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçek toplamında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = -1.81, p > .05$]. Kadınların aylık gelirine göre yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçeğinin duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali [$t(394) = -2.72, p < .01$] ve aşağılama [$t(394) = -2.07, p < .05$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Aylık geliri 2000 TL ve altında olan kadınların aylık gelirleri 2000 TL ve üzerinde olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının ihmali edildiği ve aşağılandığı görülmektedir.

4.3.8. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Yaş

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik

şiddet sıklığının yaşa göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Yaş değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Yaş Aralık	N	\bar{X}	Ss	Var. Kay.	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
YİPŞ (Ölç. Top.)	17-25	148	17.18	19.84	G. ara	12190.13	2	6095.06	7.86	.000	1-3 2-3
	26-35	176	21.82	27.16	G. içi	304923.56	393	775.89			
	36-60	72	33.02	40.74	Top.	317113.69	395				
Duy.Fzk.İ.İ	17-25	148	6.21	8.16	G. ara	3760.90	2	1880.45	15.29	.000	1-2 1-3 2-3
	26-35	176	9.13	10.74	G. içi	48337.75	393	122.99			
	36-60	72	15.02	16.05	Top.	52098.66	395				
Zarar Ve.YT.	17-25	148	.45	1.37	G. ara	25.55	2	12.77	3.90	.021	1-3 2-3
	26-35	176	.53	1.57	G. içi	1285.87	393	3.27			
	36-60	72	1.15	2.84	Top.	1311.42	395				
Özg.Kst./Kıs.	17-25	148	4.39	6.32	G. ara	100.75	2	50.38	1.58	.207	
	26-35	176	3.69	5.58	G. içi	12534.91	393	31.89			
	36-60	72	3.00	4.11	Top.	12635.66	395				
Aşağılama	17-25	148	1.37	2.94	G. ara	293.15	2	146.58	8.50	.000	1-3 2-3
	26-35	176	1.85	3.65	G. içi	6778.59	393	17.25			
	36-60	72	3.79	6.67	Top.	7071.75	395				
T/ZVYT	17-25	148	1.06	1.89	G. ara	174.06	2	87.03	9.37	.000	1-2 1-3 2-3
	26-35	176	1.86	3.12	G. içi	3651.10	393	9.29			
	36-60	72	2.94	4.46	Top.	3825.16	395				
Güv.Sar.Dav.	17-25	148	.95	1.91	G. ara	29.40	2	14.70	2.46	.087	
	26-35	176	1.17	2.31	G. içi	2346.63	393	5.97			
	36-60	72	1.73	3.50	Top.	2376.03	395				
Suçlama	17-25	148	2.41	3.50	G. ara	246.32	2	123.16	5.67	.004	1-3 2-3
	26-35	176	3.11	4.41	G. içi	8539.58	393	21.73			
	36-60	72	4.66	6.82	Top.	8785.91	395				
Del. İn.	17-25	148	.29	.80	G. ara	8.23	2	4.12	4.31	.014	1-3
	26-35	176	.45	.95	G. içi	375.43	393	.95			
	36-60	72	.70	1.30	Top.	383.66	395				

Duy. Fzk. İ. İ= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. YT.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıs.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, T/ZVYT=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güv. Sar. Dav.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İn.=Delirdiğine İnanırma YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 12’de görüldüğü üzere, kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığında yaş değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(2, 393) = 7.86, p < .001$]. Ölçeğin toplamında ve duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali, zarar vermeye yönelik tehditler, aşağılama, tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit, suçlama ve delirdiğine inandırma alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ölçeğin toplamına göre 36-60 yaş aralığında olan kadınların, 17-25 ve 26-35 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Ölçeğin duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali ve tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit alt boyutlarına göre 36-60 yaş aralığında olan kadınların, 17-25

ve 26-35 yaş aralığında olan kadınlara göre ve 26-35 yaş aralığında olan kadınlarında 17-25 yaş aralığında olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Ölçeğin zarar vermeye yönelik tehdit, aşağılama ve tartışma/ zarar vermeye yönelik tehdit alt boyutlarına göre 36-60 yaş aralığında olan kadınların, 17-25 ve 26-35 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Ölçeğin delirdiğine inandırma alt boyutuna göre 36-60 yaş aralığında olan kadınların, 17-25 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmektedir.

4.3.9. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve İlişki Süresi

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının ilişki süresine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının ilişki süresine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. *İlişki süresi değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	İlişki Süresi	N	\bar{X}	Ss	Var. Kay.	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
YİPŞ (Ölç. Top.)	1-12	88	14.93	19.79	G. ara	10889.47	2	5444.73	6.99	.001	1-3
	13-72	172	20.58	24.18	G. içi	306224.22	393	779.20			
	73-480	136	28.72	35.70	Top.	317113.69	395				
Duy.Fzk.İ.İ	1-12	88	6.10	8.48	G. ara	2754.04	2	1377.02	10.97	.000	1-3
	13-72	172	7.87	9.84	G. içi	49344.61	393	125.56			
	73-480	136	12.63	14.01	Top.	52098.66	395				
Zarar Ve.YT.	1-12	88	.35	1.07	G. ara	16.60	2	8.30	2.52	.082	
	13-72	172	.54	1.50	G. içi	1294.82	393	3.29			
	73-480	136	.88	2.44	Top.	1311.42	395				
Özg.Kst./Kıs.	1-12	88	3.04	4.87	G. ara	131.58	2	65.79	2.07	.128	
	13-72	172	4.45	6.70	G. içi	12504.09	393	31.82			
	73-480	136	3.55	4.51	Top.	12635.66	395				
Aşağılama	1-12	88	1.22	3.16	G. ara	210.54	2	105.27	6.03	.003	1-3
	13-72	172	1.65	3.12	G. içi	6861.21	393	17.46			
	73-480	136	3.00	5.65	Top.	7071.75	395				
T/ZVYT	1-12	88	.88	1.92	G. ara	200.75	2	100.37	10.88	.000	1-3
	13-72	172	1.47	2.50	G. içi	3624.41	393	9.22			
	73-480	136	2.69	4.06	Top.	3825.16	395				
Güv.Sar.Dav.	1-12	88	.87	1.67	G. ara	25.15	2	12.57	2.10	.124	
	13-72	172	1.09	2.24	G. içi	2350.88	393	5.98			
	73-480	136	1.52	3.03	Top.	2376.03	395				
Suçlama	1-12	88	2.29	3.42	G. ara	125.70	2	62.85	2.85	.059	
	13-72	172	3.02	4.12	G. içi	8660.20	393	22.04			

	73-480	136	3.80	5.92	Top.	8785.91	395				
Del. İn.	1-12	88	.14	.46	G. ara	11.84	2	5.92	6.26	.002	1-2
	13-72	172	.45	.95	G. içi	371.82	393	.95			1-3
	73-480	136	.61	1.21	Top.	383.66	395				

Duy. Fzk. İ. İ= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. YT.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıs.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, T/ZVYT=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güv. Sar. Dav.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İn.=Delirdiğine İnanırma, YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 13'te görüldüğü üzere, kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığında ilişki süresi değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(2, 393) = 6.99, p < .01$]. Ölçeğin toplamında ve duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali, aşağılama, tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit ve delirdiğine inandırma alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ölçeğin toplamına göre ilişki süresi 73-480 ay arasında olan kadınlar ilişki süresi 1-12 ay ve 13-72 ay olan kadınlara göre daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Ölçeğin duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali, aşağılama ve tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit alt boyutlarına göre ilişki süresi 73-480 ay arasında olan kadınlar ilişki süresi 1-12 ay ve 13-72 ay olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Ölçeğin delirdiğine inandırma alt boyutuna göre ilişki süresi 73-480 ay olan kadınlar ilişki süresi 1-12 ay olan kadınlara göre yine ilişki süresi 13-72 ay olan kadınlar ilişki süresi 1-12 ay olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir.

4.3.10. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşinden/Partnerinden Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşlerinden/partnerlerinden fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşlerinden/partnerlerinden fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Fiziksel şiddete maruz kalma değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	78232.422	3	26077.474	42.79	.000
	Grup içi	238881.265	392	609.391		
	Toplam	317113.687	395			
Duy.Fzk.İht.İh.	Gruplar arası	12095.425	3	4031.808	39.51	.000
	Grup içi	40003.232	392	102.049		
	Toplam	52098.657	395			
Zarar Ve.Yön.T.	Gruplar arası	277.254	3	92.418	35.03	.000
	Grup içi	1034.167	392	2.638		
	Toplam	1311.422	395			
Özg.Kst./Kıs.	Gruplar arası	368.464	3	122.821	3.92	.009
	Grup içi	12267.200	392	31.294		
	Toplam	12635.664	395			
Aşağılama	Gruplar arası	1589.372	3	529.791	37.88	.000
	Grup içi	5482.376	392	13.986		
	Toplam	7071.747	395			
Tartış./Za.Ve.Y.T.	Gruplar arası	1291.294	3	430.431	66.59	.000
	Grup içi	2533.865	392	6.464		
	Toplam	3825.159	395			
Güven.Sar.Dav.	Gruplar arası	344.534	3	114.845	22.16	.000
	Grup içi	2031.494	392	5.182		
	Toplam	2376.028	395			
Suçlama	Gruplar arası	1522.257	3	507.419	27.38	.000
	Grup içi	7263.649	392	18.530		
	Toplam	8785.907	395			
Del. İnanırma	Gruplar arası	42.659	3	14.220	16.35	.000
	Grup içi	341.005	392	.870		
	Toplam	383.664	395			

Duy. Fzk. İht. İh.= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. T.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıs.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. T.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Dav.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnanırma=Delirdiğine İnanırma YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 14'te görüldüğü üzere, kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığında ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında eşinden/partnerinden fiziksel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(3, 392) = 42.79, p < .001$].

4.3.11. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşinden/Partnerinden Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşlerinden/partnerlerinden ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşlerinden/partnerlerinden ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre

istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15. Ekonomik şiddete maruz kalma değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	88260.771	4	22065.193	37.70	.000
	Grup içi	228852.916	391	585.302		
	Toplam	317113.687	395			
Duy.Fzk.İht.İh.	Gruplar arası	14039.392	4	3509.848	36.06	.000
	Grup içi	38059.264	391	97.338		
	Toplam	52098.657	395			
Zarar Ve.Yön.T.	Gruplar arası	293.926	4	73.481	28.24	.000
	Grup içi	1017.496	391	2.602		
	Toplam	1311.422	395			
Özg.Kst./Kıs.	Gruplar arası	492.459	4	123.115	3.96	.004
	Grup içi	12143.205	391	31.057		
	Toplam	12635.664	395			
Aşağılama	Gruplar arası	1942.411	4	485.603	37.02	.000
	Grup içi	5129.337	391	13.119		
	Toplam	7071.747	395			
Tartış./Za.Ve.Y.T.	Gruplar arası	670.442	4	167.611	20.77	.000
	Grup içi	3154.717	391	8.068		
	Toplam	3825.159	395			
Güven.Sar.Dav.	Gruplar arası	611.766	4	152.941	33.89	.000
	Grup içi	1764.262	391	4.512		
	Toplam	2376.028	395			
Suçlama	Gruplar arası	1727.294	4	431.824	23.92	.000
	Grup içi	7058.612	391	18.053		
	Toplam	8785.907	395			
Del. İnandırma	Gruplar arası	67.761	4	16.940	20.97	.000
	Grup içi	315.903	391	.808		
	Toplam	383.664	395			

Duy. Fzk. İht. İh.= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. T.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıs.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. T.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Dav.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandırma YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 15'te görüldüğü üzere, kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığında ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında eşinden/partnerinden ekonomik şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(4, 391) = 37.70, p < .001$].

4.3.12. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Eşinden/Partnerinden Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşlerinden/partnerlerinden cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşlerinden/partnerlerinden cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16. *Cinsel şiddete maruz kalma değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	39614.258	3	13204.753	18.61	.000
	Grup içi	277396.629	391	709.454		
	Toplam	317010.886	394			
Duy.Fzk.İht.İh.	Gruplar arası	4842.870	3	1614.290	13.36	.000
	Grup içi	47229.545	391	120.792		
	Toplam	520972.415	394			
Zarar Ve.Yön.T.	Gruplar arası	95.414	3	31.805	10.23	.000
	Grup içi	1215.624	391	3.109		
	Toplam	1311.038	394			
Özg.Kst./Kıs.	Gruplar arası	481.587	3	160.529	5.17	.002
	Grup içi	12150.716	391	31.076		
	Toplam	12632.304	394			
Aşağılama	Gruplar arası	1101.509	3	367.170	24.05	.000
	Grup içi	5969.185	391	15.266		
	Toplam	7070.694	394			
Tartış./Za.Ve.Y.T.	Gruplar arası	468.918	3	156.306	18.21	.000
	Grup içi	3356.186	391	8.584		
	Toplam	3825.104	394			
Güven.Sar.Dav.	Gruplar arası	189.754	3	63.251	11.31	.000
	Grup içi	2186.236	391	5.591		
	Toplam	2375.990	394			
Suçlama	Gruplar arası	699.564	3	233.188	11.28	.000
	Grup içi	8085.053	391	20.678		
	Toplam	8784.618	394			
Del. İnandırma	Gruplar arası	18.287	3	6.096	6.53	.000
	Grup içi	365.181	391	.934		
	Toplam	383.468	394			

Duy. Fzk. İht. İh.= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. T.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıs.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. T.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Dav.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandırma YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 16’da görüldüğü üzere, kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığında ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında eşinden/partnerinden cinsel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(3, 391) = 18.61, p < .001$].

4.3.13. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Aile Tarafından Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının aile tarafından fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının aile tarafından fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. Ailede fiziksel şiddete maruz kalma değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	23475.183	4	5868.796	7.81	.000
	Grup içi	293638.504	391	750.994		
	Toplam	317113.687	395			
Duy.Fzk.İht.İh.	Gruplar arası	3475.971	4	868.993	6.99	.000
	Grup içi	48622.685	391	124.355		
	Toplam	52098.657	395			
Zarar Ve.Yön.T.	Gruplar arası	71.250	4	17.813	5.62	.000
	Grup içi	1240.171	391	3.172		
	Toplam	1311.422	395			
Özg.Kst./Kıs.	Gruplar arası	235.374	4	58.843	1.85	.118
	Grup içi	12400.290	391	31.714		
	Toplam	12635.664	395			
Aşağılama	Gruplar arası	579.771	4	144.943	8.73	.000
	Grup içi	6491.977	391	16.604		
	Toplam	7071.747	395			
Tartış./Za.Ve.Y.T.	Gruplar arası	194.329	4	48.582	5.23	.000
	Grup içi	3630.830	391	9.286		
	Toplam	3825.159	395			
Güven.Sar.Dav.	Gruplar arası	230.616	4	57.654	10.51	.000
	Grup içi	2145.412	391	5.487		
	Toplam	2376.028	395			
Suçlama	Gruplar arası	627.375	4	156.844	7.52	.000
	Grup içi	8158.532	391	20.866		
	Toplam	8785.907	395			
Del. İnandırma	Gruplar arası	8.952	4	2.238	2.33	.055
	Grup içi	374.712	391	.958		
	Toplam	383.664	395			

Duy. Fzk. İht. İh.= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. T.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıs.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. T.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Dav.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnandırma=Delirdiğine İnandırma YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 17’de görüldüğü üzere, kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığında ölçeğin toplamında ve duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali,

zarar vermeye yönelik tehdit, aşağılama, tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit, güven sarsıcı davranışlar ve suçlama alt boyutlarında ailelerinden fiziksel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(4, 391) = 7.82, p < .001$].

4.3.14. Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet ve Aile Tarafından Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının aile tarafından ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının aile tarafından ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Ailede ekonomik şiddete maruz kalma değişkeni açısından yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
YİPŞ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	11669.774	3	3889.925	4.99	.002
	Grup içi	305443.913	392	779.194		
	Toplam	317113.687	395			
Duy.Fzk.İht.İh.	Gruplar arası	1762.648	3	587.549	4.58	.004
	Grup içi	50336.009	392	128.408		
	Toplam	52098.657	395			
Zarar Ve.Yön.T.	Gruplar arası	31.352	3	10.451	3.20	.023
	Grup içi	1280.070	392	3.265		
	Toplam	1311.422	395			
Özg.Kst./Kıs.	Gruplar arası	241.524	3	80.508	2.55	.056
	Grup içi	12394.140	392	31.618		
	Toplam	12635.664	395			
Aşağılama	Gruplar arası	202.475	3	67.492	3.85	.010
	Grup içi	6869.273	392	17.524		
	Toplam	7071.747	395			
Tartış./Za.Ve.Y.T.	Gruplar arası	82.230	3	27.410	2.87	.036
	Grup içi	3742.929	392	9.548		
	Toplam	3825.159	395			
Güven.Sar.Dav.	Gruplar arası	107.818	3	35.939	6.21	.000
	Grup içi	2268.210	392	5.786		
	Toplam	2376.028	395			
Suçlama	Gruplar arası	170.606	3	56.869	2.59	.053
	Grup içi	8615.300	392	21.978		
	Toplam	8785.907	395			
Del. İnandırma	Gruplar arası	8.952	3	2.786	2.91	.034
	Grup içi	374.712	392	.957		
	Toplam	383.664	395			

Duy. Fzk. İht. İh.= Duygusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, Zarar Ve. Yön. T.= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Özg. Kst./Kıs.=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Tartış./Za. Ve. Y. T.=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, Güven Sar. Dav.=Güven Sarsıcı Davranışlar, Del. İnanırma=Delirdiğine İnanırma YİPS=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet

Tablo 18’de görüldüğü üzere, kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığında ölçeğin toplamında ve duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali, zarar vermeye yönelik tehdit, aşağılama, tartışma/zarar vermeye yönelik tehdit, güven sarsıcı davranışlar ve delirdiğine inandırma alt boyutlarında ailelerinden ekonomik şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(3, 392) = 4.99, p < .01$].

4.4. I. Çalışma Grubunun Algılanan Sosyal Desteğin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi

4.4.1. Algılanan Sosyal Destek ve Eğitim Düzeyi

Kadınların algıladığı sosyal desteğin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların algıladığı sosyal desteğin eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. *Eğitim düzeyi değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları*

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Lise ve alt	82	57.18	18.03	394	-5.18	.000
	Ön lis.-üst	314	67.89	16.29			
Özel Biri	Lise ve alt	82	15.08	9.48	394	-5.80	.000
	Ön lis.-üst	314	21.75	8.36			
Aile	Lise ve alt	82	22.82	6.99	394	-1.31	.191
	Ön lis.-üst	314	23.92	5.61			
Arkadaş	Lise ve alt	82	19.26	7.44	394	-3.27	.001
	Ön lis.-üst	314	22.21	6.34			

Lise ve alt=Lise ve altı, Ön lis.-üst= Ön lisans ve üstü, ASD= Algılanan Sosyal Destek

Tablo 19’da görüldüğü üzere kadınların eğitim düzeyi değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$t(394) = -5.18, p < .001$]. Kadınların eğitim düzeyine göre algılanan sosyal destek ölçeğinin

özel biri [$t(394) = -5.80, p < .001$] ve arkadaş [$t(394) = -3.27, p < .01$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eğitim düzeyi lise ve altı olan kadınların eğitim düzeyi ön lisans ve üzerinde olan kadınlara göre yaşamlarında özel biri ve arkadaştan daha düşük sosyal destek algıladıkları görülmektedir.

4.4.2. Algılanan Sosyal Destek ve Bir İşte Çalışma Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin bir işte çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin bir işte çalışma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. Kadınların bir işte çalışma durumu değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Bir İşte Çalışma Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Evet	216	66.12	17.37	394	.57	.570
	Hayır	180	65.13	17.02			
Özel Biri	Evet	216	20.49	8.84	394	.29	.775
	Hayır	180	20.23	9.84			
Aile	Evet	216	23.52	6.11	394	-.65	.515
	Hayır	180	23.91	5.71			
Arkadaş	Evet	216	22.10	6.44	394	1.65	.102
	Hayır	180	20.99	6.93			

ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 20’de görüldüğü üzere bir işte çalışma değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = .57, p > .05$].

4.4.3. Algılanan Sosyal Destek ve Eşin/Partnerin Eğitim Düzeyi

Kadınların algıladığı sosyal desteğin eşin/partnerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların algıladığı sosyal desteğin eşin/partnerin eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Eşin/Partnerin eğitim düzeyi değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Lise ve alt	92	58.92	18.64	394	-4.39	.000
	Ön lis.-üst	304	67.72	16.22			
Özel Biri	Lise ve alt	92	17.25	9.81	394	-3.58	.000
	Ön lis.-üst	304	21.32	8.55			
Aile	Lise ve alt	92	22.53	6.77	394	-1.95	.052
	Ön lis.-üst	304	24.05	5.61			
Arkadaş	Lise ve alt	92	19.14	7.43	394	-3.75	.000
	Ön lis.-üst	304	22.34	6.26			

Lise ve alt=Lise ve altı, Ön lis.-üst= Ön lisans ve üstü, ASD= Algılanan Sosyal Destek

Tablo 21’de görüldüğü üzere kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$t(394) = -4.39, p < .001$]. Kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyine göre algılanan sosyal destek ölçeğinin özel biri [$t(394) = -3.58, p < .001$] ve arkadaş [$t(394) = -3.75, p < .001$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eğitim düzeyi lise ve altı olan kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyi ön lisans ve üzerinde olan kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyine göre yaşamlarında özel biri ve arkadaştan daha düşük sosyal destek algıladıkları görülmektedir.

4.4.4. Algılanan Sosyal Destek ve Eşin/Partnerin Bir İşte Çalışma Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşin/partnerin bir işte çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşin/partnerin bir işte çalışma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22. Kadınların eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumu değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Eşin/Part. Bir İşte Çal. Dur.	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Evet	321	64.84	17.47	394	-2.14	.035
	Hayır	75	69.22	15.60			
Özel Biri	Evet	321	19.76	9.24	394	-3.20	.002
	Hayır	75	22.98	7.48			

Aile	Evet	321	23.58	6.06	394	-.81	.382
	Hayır	75	24.20	5.34			
Arkadaş	Evet	321	21.49	6.79	394	-.63	.506
	Hayır	75	22.04	6.22			

Eşin/Part. Bir İşte Çal. Dur.=Eşin/Partnerin Bir İşte Çalışma Durumu, ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 22’de görüldüğü üzere kadınların eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumu değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$t(394) = -2.14, p < .05$]. Kadınların eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumuna göre algılanan sosyal destek ölçeğinin özel biri [$t(394) = -3.20, p < .01$] alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eşleri/partnerleri herhangi bir işte çalışmayan kadınların algıladıkları sosyal destek eşleri/partnerleri herhangi bir işte çalışan kadınlara göre daha yüksektir. Eşleri/partnerleri herhangi bir işte çalışmayan kadınların algıladıkları sosyal destek eşleri/partnerleri herhangi bir işte çalışan kadınlara göre daha yüksektir. Ayrıca eşleri/partnerleri herhangi bir işte çalışmayan kadınlar hayatlarındaki özel birinden daha yüksek sosyal destek algıladıkları ortaya konmuştur.

4.4.5. Algılanan Sosyal Destek ve İlişki Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin ilişki durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 23’te gösterilmiştir.

Tablo 23. *İlişki durumu değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları*

Boyutlar	İlişki Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Evli	212	61.98	18.53	394	-4.78	.000
	Niş/Söz/Flört	184	69.92	14.44			
Özel Biri	Evli	212	17.22	9.65	394	-8.26	.000
	Niş/Söz/Flört	184	24.01	6.57			
Aile	Evli	212	23.97	6.04	394	.997	.318
	Niş/Söz/Flört	184	23.38	5.79			
Arkadaş	Evli	212	20.78	7.12	394	-2.64	.008
	Niş/Söz/Flört	184	22.53	6.02			

Niş/Söz/Flört= Nisanlı/Sözlü/Flört, ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 23'te görüldüğü üzere, kadınların ilişki durumu değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$t(394) = -4.78, p < .001$]. Kadınların ilişki durumuna göre algılanan sosyal destek ölçeğinin özel biri [$t(394) = -8.26, p < .001$] ve arkadaş [$t(394) = -2.64, p < .01$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Evli olan kadınların, nişanlı/sözlü ve flört ilişkisi içinde olan kadınlara göre yaşamlarında özel birinden ve arkadaştan daha düşük sosyal destek algıladığı görülmektedir.

4.4.6. Algılanan Sosyal Destek ve Çocuk Sahibi Olma Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24. *Çocuk sahibi olma durumu değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları*

Boyutlar	Çocuk Sah. Olma	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ASD (Ölç. Top.)	Evet	157	60.12	18.63	394	-5.16	.000
	Hayır	239	69.32	15.15			
Özel Biri	Evet	157	16.24	9.48	394	-7.59	.000
	Hayır	239	23.08	7.56			
Aile	Evet	157	23.64	6.29	394	-.13	.895
	Hayır	239	23.73	5.69			
Arkadaş	Evet	157	20.22	7.38	394	-3.22	.001
	Hayır	239	22.50	6.02			

Çocuk Sah. Olma=Çocuk Sahibi Olma, ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 24'te görüldüğü üzere kadınların çocuk sahibi olma durumu değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçek toplamında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$t(394) = -5.16, p < .001$]. Kadınların eşlerinin/partnerlerinin çocuk sahibi olma durumuna göre algılanan sosyal destek ölçeğinin özel biri [$t(394) = -7.59, p < .001$] ve arkadaş [$t(394) = -3.22, p < .01$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çocuk sahibi olmayan kadınlar yaşamlarında ki özel birinden ve arkadaşlarından daha fazla sosyal destek algıladığı belirlenmiştir.

4.4.7. Algılanan Sosyal Destek ve Aylık Gelir

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin aylık gelir durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25. *Aylık gelir değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları*

Boyutlar	Aylık Gelir	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ASD (Ölçek Toplamı)	0-2000 TL	177	64.99	17.76	393	-.695	.490
	2000 TL +	218	66.20	16.78			
Özel Biri	0-2000 TL	177	21.01	9.01	393	1.25	.211
	2000 TL +	218	19.86	9.02			
Aile	0-2000 TL	177	22.98	6.17	393	-2.15	.033
	2000 TL +	218	24.27	5.69			
Arkadaş	0-2000 TL	177	21.00	7.07	393	-1.58	.119
	2000 TL +	218	22.06	6.33			

2000 TL +=2000 TL ve üzeri, ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 25’te görüldüğü üzere kadınların aylık gelir değişkenine göre algıladıkları sosyal destek ölçek toplamında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = -695, p > .05$]. Kadınların aylık gelirine göre algılanan sosyal destek ölçeğinin aile [$t(394) = -2.15, p < .05$] alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Aylık geliri 2000 TL ve altında olan kadınların aylık gelirleri 2000 TL ve üzerinde olan kadınlara göre ilişkilerinde daha düşük sosyal destek algıladıkları görülmektedir.

4.4.8. Algılanan Sosyal Destek ve Yaş

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin yaşa göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26. Yaş değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Yaş Aralık	N	\bar{X}	Ss	Var. Kay.	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
ASD (Ölç. Top.)	17-25	148	68.46	15.60	G. ara	8149.94	2	4074.97	14.73	.000	1-3
	26-35	176	67.23	15.96	G. içi	108740.68	393	276.69			
	36-60	72	56.12	19.97	Top.	116890.63	395				
Özel Biri	17-25	148	23.10	7.44	G. ara	3181.66	2	1590.83	21.62	.000	1-2
	26-35	176	20.28	9.25	G. içi	28923.27	393	73.60			
	36-60	72	15.00	9.03	Top.	32104.94	395				
Aile	17-25	148	23.63	5.90	G. ara	242.67	2	121.33	3.49	.031	2-3
	26-35	176	24.36	5.15	G. içi	13658.57	393	34.75			
	36-60	72	22.19	7.39	Top.	13901.24	395				
Arkadaş	17-25	148	21.72	6.47	G. ara	686.40	2	343.20	7.95	.000	1-3
	26-35	176	22.58	6.17	G. içi	16962.56	393	43.16			
	36-60	72	18.93	7.63	Top.	17648.96	395				

ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 26’da görüldüğü üzere, kadınların algılanan sosyal desteklerinde yaş değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(2, 393) = 14.73, p < .001$]. Ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ölçeğin toplamına göre 17-25 ve 26-35 yaş aralığında olan kadınların, 36-60 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir. Ölçeğin özel biri alt boyutuna göre 17-25 yaş aralığında olan kadınların, 26-35 ve 36-60 yaş aralığında olan kadınlara göre ve 26-35 yaş aralığında olan kadınların, 36-60 yaş aralığında olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir. Ölçeğin aile alt boyutuna göre 26-35 yaş aralığında olan kadınların, 36-60 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir. Ölçeğin arkadaş alt boyutuna göre 17-25 yaş aralığında olan kadınların, 26-35 ve 36-60 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir.

4.4.9. Algılanan Sosyal Destek ve İlişki Süresi

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin ilişki süresine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin ilişki süresine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27. *İlişki süresi değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	İlişki Süresi	N	\bar{X}	Ss	Var. Kay.	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
ASD (Ölç. Top.)	1-12	88	68.81	16.47	G. ara	5260.06	2	2630.03	9.26	.000	1-3
	13-72	172	68.04	14.57	G. içi	111630.56	393	284.05			
	73-480	136	60.65	19.57	Top.	116890.63	395				
Özel Biri	1-12	88	22.62	7.71	G. ara	2542.02	2	1271.01	16.90	.000	1-3
	13-72	172	21.98	8.10	G. içi	29562.92	393	75.22			
	73-480	136	16.88	9.86	Top.	32104.94	395				
Aile	1-12	88	23.19	6.13	G. ara	35.85	2	17.93	.51	.602	
	13-72	172	23.97	5.59	G. içi	13865.39	393	35.28			
	73-480	136	23.67	6.22	Top.	13901.24	395				
Arkadaş	1-12	88	23.00	6.45	G. ara	523.16	2	261.58	6.00	.003	1-3
	13-72	172	22.08	5.92	G. içi	17125.80	393	43.57			
	73-480	136	20.08	7.45	Top.	17648.96	395				

ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 27’de görüldüğü üzere, kadınların algılanan sosyal desteklerinde ilişki süresi değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(2, 393) = 9.26, p < .001$]. Ölçeğin toplamında ve özel biri ve arkadaş alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ölçeğin toplamına, özel biri ve arkadaş alt boyutlarına göre ilişki süresi 1-12 ay ve 13-72 ay olan kadınların, ilişki süresi 73-480 ay olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir.

4.4.10. Algılanan Sosyal Destek ve Tanışma Şekli

Kadınların algılanan sosyal desteğin eşleriyle/partnerleriyle tanışma şekline göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların algılanan sosyal desteğin eşleriyle/partnerleriyle tanışma şekline göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28. *Tanışma şekli değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Tanışma Şekli	N	\bar{X}	Ss	Var. Kay.	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
ASD (Ölç. Top.)	Gör. Usulü	56	59.78	19.84	G. ara	3217.10	5	643.42	2.21	.053	
	Ark. Ort.	112	66.58	16.19	G. içi	113673.53	390	291.47			
	Okulda	80	67.98	17.77	Toplam	116890.63	395				
	İş Ort.	47	64.02	17.46							

	Sos.Med.	27	70.48	11.84							
	Diğer	74	65.55	16.65							
Özel Biri	Gör. Usulü	56	15.78	9.51	G. ara	1791.56	5	358.31	4.61	.000	1-2
	Ark. Ort.	112	20.50	8.64	G. içi	30313.38	390	77.73			1-3
	Okulda	80	21.90	9.10	Top.	32104.93	395				1-5
	İş Ort.	47	20.19	8.11							1-6
	Sos.Med.	27	24.29	6.04							
	Diğer	74	20.68	9.44							
Aile	Gör. Usulü	56	23.73	6.52	G. ara	113.01	5	22.60	.64	.670	
	Ark. Ort.	112	23.26	6.16	G. içi	13788.22	390	35.35			
	Okulda	80	24.40	4.99	Top.	13901.24	395				
	İş Ort.	47	22.76	6.41							
	Sos.Med.	27	24.11	5.47							
	Diğer	74	24.01	5.94							
Arkadaş	Gör. Usulü	56	20.26	7.91	G. ara	325.70	5	65.14	1.47	.200	
	Ark. Ort.	112	22.81	5.53	G. içi	17323.26	390	44.42			
	Okulda	80	21.68	7.08	Top.	17648.96	395				
	İş Ort.	47	21.06	6.64							
	Sos.Med.	27	22.07	5.44							
	Diğer	74	20.85	7.12							

Gör. Usulü=Görücü Usulü, Ark. Ort.=Arkadaş Ortamında, İş Ort.=İş Ortamında, Sos. Med.=Sosyal Medyada, Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 28’de görüldüğü üzere, kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşleriyle/partnerleriyle tanışma şekline değişkenine göre ölçeğin toplamında ve aile ve arkadaş alt boyutlarında anlamlı bir fark görülmemektedir [$F(5, 390) = 2.21, p > .05$]. Ölçeğin özel biri alt boyutuna göre eşleriyle/partnerleriyle görücü usulü tanışan kadınların, eşleriyle/partnerleriyle arkadaş ortamında, okulda, sosyal medyada ve diğer şekillerde tanışan kadınlara göre daha düşük öz yeterlik inancına sahip oldukları görülmektedir [$F(5, 390) = 4.61, p > .001$].

4.4.11. Algılanan Sosyal Destek ve Eşinden/Partnerinden Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşlerinden/partnerlerinden fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşlerinden/partnerlerinden fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29. Fiziksel şiddete maruz kalma değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	8036.232	3	2678.744	9.65	.000
	Grup içi	108854.394	392	277.690		
	Toplam	116890.626	395			
Özel Biri	Gruplar arası	1872.910	3	624.303	8.10	.000
	Grup içi	30232.027	392	77.123		
	Toplam	32104.937	395			
Aile	Gruplar arası	593.577	3	197.859	5.83	.001
	Grup içi	13307.663	392	33.948		
	Toplam	13901.240	395			
Arkadaş	Gruplar arası	673.560	3	224.520	5.19	.002
	Grup içi	16975.400	392	43.305		
	Toplam	17648.960	395			

ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 29’da görüldüğü üzere, kadınların algıladıkları sosyal desteğin ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında eşinden/partnerinden fiziksel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(3, 392) = 9.65, p < .001$].

4.4.12. Algılanan Sosyal Destek ve Eşinden/Partnerinden Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşlerinden/partnerlerinden ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşlerinden/partnerlerinden ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 30’da gösterilmiştir.

Tablo 30. Ekonomik şiddete maruz kalma değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	6357.292	4	1589.323	5.62	.000
	Grup içi	110533.334	391	282.694		
	Toplam	116890.626	395			
Özel Biri	Gruplar arası	2203.657	4	550.914	7.20	.000
	Grup içi	29901.280	391	76.474		
	Toplam	32104.937	395			
Aile	Gruplar arası	290.620	4	72.655	2.09	.082
	Grup içi	13610.620	391	34.810		
	Toplam	13901.240	395			

Arkadaş	Gruplar arası	694.469	4	173.617	4.00	.003
	Grup içi	16954.490	391	43.362		
	Toplam	17648.960	395			

ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 30’da görüldüğü üzere, kadınların algıladıkları sosyal desteğin ölçeğin toplamında ve özel biri ve arkadaş alt boyutlarında eşinden/partnerinden ekonomik şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(4, 391) = 5.62$, $p < .001$].

4.4.13. Algılanan Sosyal Destek ve Eşinden/Partnerinden Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşlerinden/partnerlerinden cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin eşlerinden/partnerlerinden cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 31. *Cinsel şiddete maruz kalma değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	9329.627	3	3109.876	11.31	.000
	Grup içi	107558.180	391	275.085		
	Toplam	116887.808	394			
Özel Biri	Gruplar arası	1704.380	3	568.127	7.33	.000
	Grup içi	30292.617	391	77.475		
	Toplam	31996.997	394			
Aile	Gruplar arası	576.748	3	192.249	5.65	.001
	Grup içi	13305.951	391	34.031		
	Toplam	13882.699	394			
Arkadaş	Gruplar arası	1164.552	3	388.184	9.22	.000
	Grup içi	16465.007	391	42.110		
	Toplam	17629.559	394			

ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 31’de görüldüğü üzere, kadınların algıladıkları sosyal desteğin ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında eşinden/partnerinden cinsel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(3, 391) = 11.31$, $p < .001$].

4.4.14. Algılanan Sosyal Destek ve Ailede Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin ailelerinde fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin ailelerinde fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32. *Ailede fiziksel şiddete maruz kalma değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	7270.900	4	1817.725	6.48	.000
	Grup içi	109619.726	391	280.357		
	Toplam	116890.626	395			
Özel Biri	Gruplar arası	2111.037	4	527.759	6.88	.000
	Grup içi	29993.900	391	76.711		
	Toplam	32104.937	395			
Aile	Gruplar arası	863.598	4	215.899	6.48	.000
	Grup içi	13037.642	391	33.344		
	Toplam	13901.240	395			
Arkadaş	Gruplar arası	376.233	4	94.058	2.13	.077
	Grup içi	17272.727	391	44.176		
	Toplam	17648.960	395			

ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 32’de görüldüğü üzere, kadınların algıladıkları sosyal desteğin ölçeğin toplamında ve özel biri ve aile alt boyutlarında ailelerinde fiziksel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(4, 391) = 6.48, p < .001$].

4.4.15. Algılanan Sosyal Destek ve Ailede Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların algıladıkları sosyal desteğin ailelerinde ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların algıladıkları sosyal desteğin ailelerinde ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 33’te gösterilmiştir.

Tablo 33. *Ailede ekonomik şiddete maruz kalma değişkeni açısından algılanan sosyal desteğe ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ASD (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	3818.758	3	1272.919	4.41	.005
	Grup içi	113071.868	392	288.449		
	Toplam	116890.626	395			
Özel Biri	Gruplar arası	862.448	3	287.483	3.61	.014
	Grup içi	31242.489	392	79.700		
	Toplam	32104.937	395			
Aile	Gruplar arası	700.449	3	233.483	6.93	.000
	Grup içi	13200.791	392	33.675		
	Toplam	13901.240	395			
Arkadaş	Gruplar arası	65.078	3	21.693	.48	.694
	Grup içi	17583.881	392	44.857		
	Toplam	17648.960	395			

ASD=Algılanan Sosyal Destek

Tablo 33'te görüldüğü üzere, kadınların algıladıkları sosyal desteğin ölçek toplamında ve özel biri ve aile alt boyutlarında ailelerinde ekonomik şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(3, 392) = 4.41, p < .01$].

4.5. I. Çalışma Grubunun Öz Yeterlik İnancının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi

4.5.1. Öz Yeterlik İnancı ve Eğitim Düzeyi

Kadınların öz yeterlik inancının eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 34'te gösterilmiştir.

Tablo 34. *Eğitim düzeyi değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları*

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Lise ve alt	82	61.02	11.94	394	-1.62	.147
	Ön lis.-üst	314	63.12	10.00			
Başlama	Lise ve alt	82	32.23	7.91	394	-1.91	.058
	Ön lis.-üst	314	34.04	6.43			
Yılmama	Lise ve alt	82	18.14	4.09	394	-.783	.435
	Ön lis.-üst	314	18.53	3.45			
Sür. Çab./Israr	Lise ve alt	82	10.64	3.23	394	.273	.785
	Ön lis.-üst	314	10.54	2.50			

Lise ve alt=Lise ve altı, Ön lis.-üst= Ön lisans ve üstü, Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 34'te görüldüğü üzere kadınların eğitim düzeyine göre öz yeterlik inancı ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = -1.62, p > .05$].

4.5.2. Öz Yeterlik İnancı ve Bir İşte Çalışma Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının bir işte çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının bir işte çalışma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 35'te gösterilmiştir.

Tablo 35. Kadınların bir işte çalışma durumu değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Bir İşte Çalışma Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p																																
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Evet	216	63.62	10.17	394	1.97	.050																																
	Hayır	180	61.55	10.69				Başlama	Evet	216	34.31	6.58	394	2.06	.042	Hayır	180	32.90	6.98	Yılmama	Evet	216	18.58	3.51	394	.80	.429	Hayır	180	18.29	3.70	Sürdürme Çab./Israr	Evet	216	10.73	2.60	394	1.41	.160
Başlama	Evet	216	34.31	6.58	394	2.06	.042																																
	Hayır	180	32.90	6.98				Yılmama	Evet	216	18.58	3.51	394	.80	.429	Hayır	180	18.29	3.70	Sürdürme Çab./Israr	Evet	216	10.73	2.60	394	1.41	.160	Hayır	180	10.35	2.73								
Yılmama	Evet	216	18.58	3.51	394	.80	.429																																
	Hayır	180	18.29	3.70				Sürdürme Çab./Israr	Evet	216	10.73	2.60	394	1.41	.160	Hayır	180	10.35	2.73																				
Sürdürme Çab./Israr	Evet	216	10.73	2.60	394	1.41	.160																																
	Hayır	180	10.35	2.73																																			

Sürdürme Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 35'te görüldüğü üzere bir işte çalışma değişkenine göre öz yeterlik inancının ölçek toplamında [$t(394) = 1.97, p = .05$] ve başlama alt boyutunda [$t(394) = 2.06, p < .05$] anlamlı bir fark bulunmuştur. Herhangi bir işte çalışan kadınların öz yeterlik düzeylerinin herhangi bir işte çalışmayan kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

4.5.3. Öz Yeterlik İnancı ve Eşin/Partnerin Eğitim Düzeyi

Kadınların öz yeterlik inancının eşin/partnerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının eşin/partnerin eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 36. Eşin/Partnerin eğitim düzeyi değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Lise ve alt	92	61.70	11.44	394	-1.02	.338
	Ön lis.-üst	304	62.98	10.14			
Başlama	Lise ve alt	92	32.90	7.33	394	-1.24	.242
	Ön lis.-üst	304	33.90	6.61			
Yılmama	Lise ve alt	92	18.21	4.02	394	-.658	.511
	Ön lis.-üst	304	18.52	3.46			
Sür. Çab./Israr	Lise ve alt	92	10.58	2.95	394	.091	.928
	Ön lis.-üst	304	10.55	2.58			

Lise ve alt=Lise ve altı, Ön lis.-üst= Ön lisans ve üstü, Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 36’da görüldüğü üzere eşin/partnerin eğitim düzeyine göre öz yeterlik inancı ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = -1.02, p > .05$].

4.5.4. Öz Yeterlik İnancı ve Eşin/Partnerin Bir İşte Çalışma Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 37’de gösterilmiştir.

Tablo 37. Kadınların eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumu değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları

Boyutlar	Eş./Part. Bir İşte Çal. Dur.	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Evet	321	62.94	10.24	394	1.00	.350
	Hayır	75	61.60	11.32			
Başlama	Evet	321	33.93	6.61	394	1.60	.142
	Hayır	75	32.54	7.45			
Yılmama	Evet	321	18.43	3.55	394	.16	.881
	Hayır	75	18.53	3.80			
Sürdürme Çab./Israr	Evet	321	10.57	2.64	394	1.41	.160
	Hayır	75	10.52	2.78			

Eş./Part. Bir İşte Çal. Dur.= Eşin/Partnerin Bir İşte Çalışma Durumu, Sürdürme Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 37’de görüldüğü üzere eşin/partnerin bir işte çalışma değişkenine göre öz yeterlik inancı ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = 1.00, p > .05$].

4.5.5. Öz Yeterlik İnancı ve İlişki Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının ilişki durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 38’de gösterilmiştir.

Tablo 38. İlişki durumu değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Boyutlar	İlişki Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Evli	212	63.03	10.70	394	.716	.473
	Niş/Söz/Flört	184	62.28	10.17			
Başlama	Evli	212	33.58	7.05	394	-.287	.773
	Niş/Söz/Flört	184	33.77	6.50			
Yılmama	Evli	212	18.61	3.70	394	.985	.323
	Niş/Söz/Flört	184	18.26	3.47			
Sür. Çab./Israr	Evli	212	10.83	2.61	394	2.22	.027
	Niş/Söz/Flört	184	10.24	2.70			

Niş/Söz/Flört= Nisanlı/Sözlü/Flört, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 38’de görüldüğü üzere kadınların ilişki durumuna göre öz yeterlik inancı ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = .716, p > .05$].

4.5.6. Öz Yeterlik İnancı ve Çocuk Sahibi Olma Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 39’da gösterilmiştir.

Tablo 39. *Çocuk sahibi olma durumu değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları*

Boyutlar	Çoc. Sah. Olma Dur.	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p																																
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Evet	157	63.42	10.70	394	1.14	.258																																
	Hayır	239	62.20	10.28				Başlama	Evet	157	33.81	6.91	394	.34	.735	Hayır	239	33.57	6.72	Yılmama	Evet	157	18.64	3.91	394	.83	.407	Hayır	239	18.32	3.37	Sürdürme Çab./Israr	Evet	157	10.96	2.73	394	2.46	.015
Başlama	Evet	157	33.81	6.91	394	.34	.735																																
	Hayır	239	33.57	6.72				Yılmama	Evet	157	18.64	3.91	394	.83	.407	Hayır	239	18.32	3.37	Sürdürme Çab./Israr	Evet	157	10.96	2.73	394	2.46	.015	Hayır	239	10.29	2.59								
Yılmama	Evet	157	18.64	3.91	394	.83	.407																																
	Hayır	239	18.32	3.37				Sürdürme Çab./Israr	Evet	157	10.96	2.73	394	2.46	.015	Hayır	239	10.29	2.59																				
Sürdürme Çab./Israr	Evet	157	10.96	2.73	394	2.46	.015																																
	Hayır	239	10.29	2.59																																			

Çoc. Sah. Olma Dur.=Çocuk Sahibi Olma Durumu, Sürdürme Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 39’da görüldüğü üzere çocuk sahibi olma değişkenine göre öz yeterlik inancı ölçek toplamında ve başlama ve yılmama alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = 1.14, p > .05$]. Ölçeğin sürdürme çabası/ısrar alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$t(394) = .34, p < .05$]. Çocuk sahibi olan kadınların sürdürme çabası/ısrar alt boyutunun çocuk sahibi olmayan kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

4.5.7. Öz Yeterlik İnancı ve Aylık Gelir

Kadınların öz yeterlik inancının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Kadınların öz yeterlik inancının aylık gelir durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren bağımsız gruplar için t testi sonuçları tablo 40'ta gösterilmiştir.

Tablo 40. *Aylık gelir değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları*

Boyutlar	Aylık Gelir	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	0-2000 TL	177	61.90	10.75	393	-1.29	.200
	2000 TL +	218	63.27	10.19			
Başlama	0-2000 TL	177	33.48	7.00	393	-.475	.637
	2000 TL +	218	33.80	6.64			
Yılmama	0-2000 TL	177	18.16	3.64	393	-1.41	.159
	2000 TL +	218	18.67	3.55			
Sür. Çab./Israr	0-2000 TL	177	10.26	2.83	393	-1.94	.055
	2000 TL +	218	10.78	2.50			

2000 TL +=2000 TL ve üzeri, Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 40'ta görüldüğü üzere kadınların aylık gelir değişkenine göre öz yeterlik inancı ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(394) = -695, p > .05$].

4.5.8. Öz Yeterlik İnancı ve Yaş

Kadınların öz yeterlik inancının yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının yaşa göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 41'de gösterilmiştir.

Tablo 41. *Yaş değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Yaş Aralık	N	\bar{X}	Ss	Var. Kay.	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
ÖYİ (Ölç. Top.)	17-25	148	62.44	10.75	G. ara	164.61	2	82.30	.75	.472	
	26-35	176	63.32	9.76	G. içi	43026.56	393	109.48			
	36-60	72	61.61	11.47	Top.	43191.17	395				
Başlama	17-25	148	33.85	7.01	G. ara	116.41	2	58.20	1.26	.284	
	26-35	176	33.98	6.32	G. içi	18126.91	393	46.12			
	36-60	72	32.52	7.40	Top.	18243.32	395				
Yılmama	17-25	148	18.23	3.53	G. ara	30.78	2	15.39	1.19	.305	
	26-35	176	18.76	3.35	G. içi	5083.31	393	12.93			
	36-60	72	18.13	4.24	Top.	5114.09	395				
Sür. Çab./Israr	17-25	148	10.35	2.72	G. ara	17.19	2	8.60	1.21	.300	
	26-35	176	10.58	2.44	G. içi	2800.23	393	7.12			
	36-60	72	10.94	3.06	Top.	2817.42	395				

Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 41’de görüldüğü üzere, kadınların öz yeterlik inançlarında yaş değişkenine göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$F(2, 393) = .75, p > .05$]. Ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu görülmemektedir.

4.5.9. Öz Yeterlik İnancı ve İlişki Süresi

Kadınların öz yeterlik inancının ilişki süresine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının ilişki süresine göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42. *İlişki süresi değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	İlişki Süresi	N	\bar{X}	Ss	Var. Kay.	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
ÖYİ (Ölç. Top.)	1-12	88	62.23	10.87	G. ara	50.80	2	25.40	.23	.794	
	13-72	172	62.54	10.01	G. içi	43140.37	393	109.77			
	73-480	136	63.15	10.78	Top.	43191.17	395				
Başlama	1-12	88	33.87	6.90	G. ara	12.55	2	6.27	.13	.874	
	13-72	172	33.75	6.72	G. içi	18230.77	393	46.39			
	73-480	136	33.43	6.85	Top.	18243.32	395				
Yılmama	1-12	88	18.37	3.58	G. ara	20.22	2	10.11	.78	.459	
	13-72	172	18.25	3.35	G. içi	5093.87	393	12.96			
	73-480	136	18.75	3.89	Top.	5114.09	395				
Sür. Çab./Israr	1-12	88	9.98	2.87	G. ara	50.90	2	25.45	3.62	.028	1-3
	13-72	172	10.54	2.47	G. içi	2766.52	393	7.04			
	73-480	136	10.96	2.72	Top.	2817.42	395				

Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 42’de görüldüğü üzere, kadınların öz yeterlik inançlarında ilişki süresi değişkenine göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$F(2, 393) = .23, p > .05$]. Ölçeğin toplamında ve başlama ve yılmama alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu görülmemektedir. Fakat ölçeğin sürdürme çabası/ısrar alt boyutunda anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F(2, 393) = 3.62, p < .05$]. Ölçeğe göre ilişki süresi 73-480 ay olan kadınların, ilişki süresi 1-12 ay olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla öz yeterlin inancına sahip oldukları görülmektedir.

4.5.10. Öz Yeterlik İnancı ve Tanışma Şekli

Kadınların öz yeterlik inancının eşleriyle/partnerleriyle tanışma şekline göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının eşleriyle/partnerleriyle tanışma şekline göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 43'te gösterilmiştir.

Tablo 43. Tanışma şekli değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin ANOVA sonuçları

Boyutlar	Tanışma Şekli	N	\bar{X}	Ss	Var. Kay.	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
ÖYİ (Ölç. Top.)	Gör. Usulü	56	61.76	10.93	G. ara	1278.62	5	255.72	2.38	.038	2-6
	Ark. Ort.	112	61.40	10.51	G. içi	41912.55	390	107.47			
	Okulda	80	61.20	10.75	Top.	43191.17	395				
	İş Ort.	47	63.34	10.30							
	Sos.Med.	27	64.29	9.19							
	Diğer	74	65.93	9.67							
Başlama	Gör. Usulü	56	32.62	7.14	G. ara	350.02	5	70.00	1.53	.181	
	Ark. Ort.	112	33.34	6.63	G. içi	17893.31	390	45.88			
	Okulda	80	32.75	7.10	Top.	18243.32	395				
	İş Ort.	47	34.34	6.33							
	Sos.Med.	27	34.81	7.18							
	Diğer	74	35.10	6.42							
Yılmama	Gör. Usulü	56	18.25	3.91	G. ara	180.25	5	36.05	2.85	.015	2-6
	Ark. Ort.	112	18.01	3.57	G. içi	4933.84	390	12.65			
	Okulda	80	17.85	3.36	Top.	5114.09	395				
	İş Ort.	47	18.44	3.53							
	Sos.Med.	27	18.96	3.04							
	Diğer	74	19.72	3.63							
Sür. Çab./Israr	Gör. Usulü	56	10.89	2.87	G. ara	58.31	5	11.66	1.65	.146	
	Ark. Ort.	112	10.03	2.76	G. içi	2759.11	390	7.07			
	Okulda	80	10.60	2.45	Top.	2817.42	395				
	İş Ort.	47	10.55	2.29							
	Sos.Med.	27	10.51	3.20							
	Diğer	74	11.09	2.54							

Gör. Usulü=Görücü Usulü, Ark. Ort.=Arkadaş Ortamında, İş Ort.=İş Ortamında, Sos. Med.=Sosyal Medyada, Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 43'te görüldüğü üzere, kadınların öz yeterlik inancının eşleriyle/partnerleriyle tanışma şekline değişkenine göre ölçeğin toplamında ve yılmama alt boyutunda anlamlı bir fark görülmektedir [$F(5, 390) = 2.38, p < .05$]. Ölçeğin toplamına ve yılmama alt boyutuna göre eşleriyle/partnerleriyle arkadaş ortamında tanışan kadınların, eşleriyle/partnerleriyle diğer şekillerde tanışan kadınlara göre daha

yüksek öz yeterlik inancına sahip oldukları görülmektedir. Yine yılmama alt boyutuna göre eşleriyle/partnerleriyle okul ortamında tanışan kadınların, eşleriyle/partnerleriyle diğer şekillerde tanışan kadınlara göre daha yüksek öz yeterlik inancına sahip oldukları görülmektedir.

4.5.11. Öz Yeterlik İnancı ve Eşinden/Partnerinden Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının eşlerinden/partnerlerinden fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının eşlerinden/partnerlerinden fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 44'te gösterilmiştir.

Tablo 44. *Fiziksel şiddete maruz kalma değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	273.833	3	91.278	.83	.476
	Grup içi	42917.339	392	109.483		
	Toplam	43191.172	395			
Başlama	Gruplar arası	86.662	3	28.887	.62	.600
	Grup içi	18156.661	392	46.318		
	Toplam	18243.323	395			
Yılmama	Gruplar arası	24.404	3	8.135	.63	.598
	Grup içi	5089.685	392	12.984		
	Toplam	5114.088	395			
Sür.Çab./Israr	Gruplar arası	24.896	3	8.229	1.17	.323
	Grup içi	2792.525	392	7.124		
	Toplam	2817.422	395			

Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 44'te görüldüğü üzere, kadınların öz yeterlik inancının ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında eşinden/partnerinden fiziksel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$F(3, 392) = .83$ p > .05].

4.5.12. Öz Yeterlik İnancı ve Eşinden/Partnerinden Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının eşlerinden/partnerlerinden ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının eşlerinden/partnerlerinden ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 45'te gösterilmiştir.

Tablo 45. *Ekonomik şiddete maruz kalma değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	62.703	4	15.676	.14	.966
	Grup içi	43128.469	391	110.303		
	Toplam	4319.172	395			
Başlama	Gruplar arası	142.228	4	35.557	.77	.547
	Grup içi	18101.095	391	46.294		
	Toplam	18243.323	395			
Yılmama	Gruplar arası	8.440	4	2.110	.16	.958
	Grup içi	5105.649	391	13.058		
	Toplam	5114.088	395			
Sür.Çab./Israr	Gruplar arası	39.724	4	9.931	1.40	.234
	Grup içi	2777.698	391	7.104		
	Toplam	2817.422	395			

Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 45'te görüldüğü üzere, kadınların öz yeterlik inancının ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında eşinden/partnerinden ekonomik şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$F(4, 391) = .14, p > .05$].

4.5.13. Öz Yeterlik İnancı ve Eşinden/Partnerinden Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının eşlerinden/partnerlerinden cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının eşlerinden/partnerlerinden cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 46'da gösterilmiştir.

Tablo 46. *Cinsel şiddete maruz kalma değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	748.541	3	249.514	2.31	.076
	Grup içi	42314.320	391	108.221		
	Toplam	43062.861	394			
Başlama	Gruplar arası	268.926	3	89.642	1.95	.121
	Grup içi	17963.291	391	45.942		
	Toplam	18232.218	394			
Yılmama	Gruplar arası	78.133	3	26.044	2.03	.109
	Grup içi	5015.219	391	12.827		
	Toplam	5093.352	394			
Sür. Çab./Israr	Gruplar arası	16.546	3	5.515	.77	.510
	Grup içi	2789.034	391	7.133		
	Toplam	2805.580	394			

Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 46’da görüldüğü üzere, kadınların öz yeterlik inanç ölçeğinin toplamında ve alt boyutlarında eşinden/partnerinden cinsel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$F(3, 391) = 2.31, p > .05$].

4.5.14. Öz Yeterlik İnancı ve Ailede Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının ailelerinde fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının ailelerinde fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 47’de gösterilmiştir.

Tablo 47. *Ailede fiziksel şiddete maruz kalma değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	1544.204	4	368.051	3.62	.006
	Grup içi	41646.968	391	106.514		
	Toplam	43191.172	395			
Başlama	Gruplar arası	549.839	4	137.460	3.04	.017
	Grup içi	17693.485	391	45.252		
	Toplam	18243.323	395			
Yılmama	Gruplar arası	158.529	4	39.632	3.13	.015
	Grup içi	4955.559	391	12.674		
	Toplam	5114.088	395			
Sür. Çab./Israr	Gruplar arası	38.569	4	9.642	1.36	.248
	Grup içi	2778.852	391	7.107		

Toplam	2817.422	395
--------	----------	-----

Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 47’de görüldüğü üzere, kadınların öz yeterlik inancında ölçeğin toplamında ve başlama ve yılmama alt boyutlarında ailelerinde fiziksel şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(4, 391) = 3.62, p < .01$].

4.5.15. Öz Yeterlik İnancı ve Ailede Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumu

Kadınların öz yeterlik inancının ailelerinde ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kadınların öz yeterlik inancının ailelerinde ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel anlamda bir fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 48’de gösterilmiştir.

Tablo 48. *Ailede ekonomik şiddete maruz kalma değişkeni açısından öz yeterlik inancına ilişkin ANOVA sonuçları*

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
ÖYİ (Ölçek Toplamı)	Gruplar arası	1594.643	3	531.548	5.01	.002
	Grup içi	41596.529	392	106.114		
	Toplam	43191.172	395			
Başlama	Gruplar arası	520.438	3	173.479	3.84	.010
	Grup içi	17722.885	392	45.211		
	Toplam	18243.323	395			
Yılmama	Gruplar arası	109.370	3	36.457	2.86	.037
	Grup içi	5004.718	392	12.767		
	Toplam	5114.088	395			
Sür. Çab./Israr	Gruplar arası	63.833	3	21.278	3.03	.029
	Grup içi	2753.589	392	7.024		
	Toplam	2817.422	395			

Sür. Çab./Israr=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Tablo 48’de görüldüğü üzere, kadınların öz yeterlik inanç ölçeğinin toplamında ve alt boyutlarında ailelerinde ekonomik şiddete maruz kalma değişkenine göre anlamlı bir fark görülmektedir [$F(3, 392) = 5.01, p < .01$].

4.6. I. Çalışma Grubunda Psikolojik Şiddet Puanlarını Yordayan Değişkenlerin Regresyon Analizi

Kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddeti yordayan değişkenler incelendiğinde, fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet, algılanan sosyal destek alt boyutları ile öz yeterlik inanç alt boyutları sıralanarak regresyon analizine sokulmuştur. İlk blokta fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma sıklıkları, ikinci blokta algılanan sosyal destek alt boyutları (özel biri, aile, arkadaş), üçüncü blokta genel öz yeterlik alt boyutları (başlama, yılmama, sürdürme çabası/ısrar) regresyon denkleminde alınmıştır. Kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddeti yordayan değişkenlerin regresyon analiz sonuçları tablo 49'da gösterilmiştir.

Tablo 49. I. Çalışma grubunda psikolojik şiddeti yordayan fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet, algılanan sosyal destek alt boyutları ve genel öz yeterlik regresyon analiz sonuçları regresyon analiz sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	F Change	df	t	B	pr	R ² değ.	Uyarlanmış R ²
1.Kontrol değişkenleri	81.76***	3,391				.385	.381
Fizik. şid. maruz kal.		391	-6.57***	-.294	-.315		
Eko. şid. maruz kal.		391	-8.59***	-.372	-.398		
Cins. şid. maruz kal.		391	-3.31***	-.142	-.165		
2.ASD	10.14***	3,388				.430	.421
Fizik. şid. maruz kal.		388	-6.04***	-.265	-.293		
Eko. şid. maruz kal.		388	-8.18***	-.347	-.383		
Cins. şid. maruz kal.		388	-2.81**	-.118	-.141		
Özel Biri		388	-3.36***	-.154	-.168		
Aile		388	-3.33***	-.149	-.167		
Arkadaş		388	1.78	.082	.090		
3.Öz Yeterlik	2.00	3,385				.439	.426
Fizik. şid. maruz kal.		385	-6.05***	-.265	-.295		
Eko. şid. maruz kal.		385	-8.10***	-.346	-.382		
Cins. şid. maruz kal.		385	-2.67**	-.112	-.135		
Özel Biri		385	-3.20***	-.146	-.161		
Aile		385	-3.05**	-.140	-.154		

Arkadaş	385	1.93	.089	.098
Başlama	385	-.494	-.023	-.025
Yılmama	385	-1.72	-.091	-.088
Sür. Çab./Israr	385	.575	.026	.029

***p<.001, **p<.01, *p<.05

Tablo 49’da görüldüğü üzere, psikolojik şiddeti yordayan ilk değişkenler ilk bloktaki denkleme giren ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ olmuştur. Bu değişkenlerin açıkladığı varyans % 38’dir [$F(3, 391) = 81.76, p < .001$]. Birinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından ikinci blokta denkleme giren değişkenler (aile, arkada, özel biri) ile birlikte açıklanan varyans % 43’tür [$F(3, 388) = 10.14, p < .001$]. Birinci ve ikinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından üçüncü blokta denkleme giren değişkenler (başlama, yılmama, sürdürme çabası/ısrar) ile birlikte açıklanan varyans % 44’tür [$F(3, 385) = 2.00, p > .05$]. Yapılan regresyon analizi sonucunda, ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ ve ‘algılanan sosyal desteğin alt boyutları’ anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuşken, ‘genel öz yeterliğin alt boyutları’ anlamlı yordayıcı olarak bulunmamıştır.

4.7. II. Çalışma Grubu İle İlgili Bulgular

4.7.1. II. Çalışma Grubunun Yaş, Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik İnancı ve Genel Öz Yeterlik İnancı Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizleri

Romantik ilişkide yaş, psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizi sonucunda ortaya konan değerlere bakılmıştır. Romantik ilişkide yaş, psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik arasında istatistiksel olarak bir ilişki olup olmadığını anlamak için yapılan korelasyon analizi sonuçları tablo 50’de gösterilmiştir.

Korelasyonel araştırmalarda .30’dan düşük olan katsayı zayıf ilişkiyi, .30-.70 arasındaki kat sayı orta düzeyli ilişkiyi, .70’dan büyük olan katsayı ise yüksek ilişkiyi betimler (Büyüköztürk ve ark., 2016). Buna göre; yakın ilişkide psikolojik şiddet ve

algılanan sosyal destek ($r = -.18, p < .05$) arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki, yakın ilişkide psikolojik şiddet ile psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı ($r = -.17, p < .05$) arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yakın ilişkide psikolojik şiddet ve öz yeterlik inancı ($r = -.05, p > .05$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yaş ile yakın ilişkide psikolojik şiddet ($r = .07, p > .05$), algılanan sosyal destek ($r = -.10, p > .05$), öz yeterlik ($r = .04, p > .05$) ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı ($r = .09, p > .05$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Algılanan sosyal destek ile öz yeterlik ($r = .19, p < .01$) arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Algılanan sosyal destek ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı ($r = .35, p < .01$) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Öz yeterlik ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı ($r = .47, p < .01$) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Genel öz yeterlik ölçeği ile yakın ilişkide psikolojik şiddet ve alt boyutları arasında herhangi bir ilişkili bulunmazken, psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik ölçeği ile yakın ilişkide psikolojik şiddet ölçeği ve alt boyutlarından duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmali ($r = .18, p < .05$) ve güven sarsıcı davranışlar ($r = .19, p < .01$) arasında orta düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Tablo 50. II. Çalışma grubunun yaş, yakın ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek, psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı ve genel öz yeterlik inancı arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon testi sonuçları

Değiş	PŞÖ	ÖB.	Aile	Ark.	ASD	Baş.	Yıl.	S.Ç./I	OYİ	DFİİ	ZYT	ÖK/K	Aşağı	T/ZT	GSD	Suç.	Dİ	YİPŞ	Yaş	
PŞÖ	1																			
ÖB.	.178*	1																		
Aile	.437**	.401**	1																	
Ark.	.322**	.548**	.733**	1																
ASD	.358**	.816**	.816**	.885**	1															
Baş.	.231**	-.025	.146	.064	.064	1														
Yıl.	.565**	.140	.298**	.207**	.249**	.603**	1													
S.Ç./I	.532**	.196**	.326**	.209**	.286**	.116	.585**	1												
ÖYİ	.475**	.081	.276**	.164*	.197**	.881**	.882**	.519**	1											
DFİİ	-.187*	-.130	-.145	-.144	-.166*	-.035	.011	-.050	-.030	1										
ZYT	-.093	-.125	-.170*	-.138	-.170*	-.088	.035	.075	-.026	.332**	1									
ÖK/K	-.122	.048	-.006	.013	.025	-.098	-.095	.009	-.095	.366**	.399**	1								
Aşağı	-.140	-.154*	-.217**	-.172*	-.213**	-.111	-.070	-.095	-.118	.678**	.394**	.271**	1							
T/ZT	-.019	-.158*	-.176*	-.163*	-.197**	-.046	.024	-.025	-.026	.537**	.566**	.377**	.632**	1						
GSD	-.193**	-.131	-.149*	-.132	-.164*	.011	.039	-.001	.021	.642**	.242**	.228**	.496**	.369**	1					
Suç.	-.099	-.082	-.183*	-.065	-.128	-.068	-.003	.021	-.039	.755**	.530**	.498**	.752**	.691**	.503**	1				
Dİ	-.074	-.180*	-.093	-.131	-.166*	-.067	-.006	-.012	-.047	.358**	.504**	.124	.474**	.465**	.282**	.413**	1			
YİPŞ	-.173*	-.134	-.181*	-.146	-.182*	-.074	-.012	-.028	-.058	.911**	.555**	.572**	.798**	.743**	.663**	.901**	.479**	1		
Yaş	.090	-.227**	.105	-.108	-.109	.054	.022	.024	.048	.196**	-.128	-.194**	.055	.045	.147	.024	.055	.079	1	

**p<.01 *p<.05, PŞÖ=Psikolojik Şiddetle Başa Çıkma Öz Yeterlik Ölçeği, ÖB.=Özel Biri, Ark.=Arkadaş, ASD=Algılanan Sosyal Destek, Baş.=Başlama, Yıl.=Yılmama, S.Ç./I.=Sürdürme Çabası/Israr, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı, DFİİ= Duyusal ve Fiziksel İhtiyaçların İhmali, ZYT= Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, ÖK/K=Özgürlüğü Kısıtlama/Kıskançlık, Aşağı.=Aşağılama, T/ZT=Tartışma/Zarar Vermeye Yönelik Tehdit, GSD=Güven Sarsıcı Davramışlar, Suç.=Suçlama, Dİ=Delirdiğine İnanırma YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet,

4.7.2. II. Çalışma Grubunun Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet ile Başa Çıkma Öz Yeterlik İnancı ve Genel Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri

Tablo 51. II. Çalışma grubunun yakın ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek, psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı ve öz yeterlik inanç düzeylerini gösteren betimsel istatistik sonuçları

Değişkenler	\bar{X}	Ss	En Düşük	En Yüksek
PŞBÖYİ	77.93	31.38	0.00	116.00
Duy.Fzk. İht.İh.	7.45	8.28	0.00	42.00
Zarar V. Yön.T.	0.50	1.28	0.00	9.00
Özg. Kıs./Kısk.	2.32	3.26	0.00	17.00
Aşağılama	1.48	2.41	0.00	13.00
Tar./Za.V.Yön.T.	1.45	2.50	0.00	13.00
Güven Sar. Dav.	1.19	1.91	0.00	11.00
Suçlama	2.51	3.34	0.00	18.00
Del. İandırma	0.24	0.60	0.00	3.00
YİPŞ	17.16	18.49	0.00	89.00
Özel Biri	21.43	8.86	4.00	28.00
Aile	22.82	6.76	4.00	28.00
Arkadaş	21.57	6.76	4.00	28.00
ASD	65.83	18.73	12.00	84.00
Başlama	34.26	18.54	12.00	45.00
Yılmama	18.54	4.07	5.00	25.00
Sür. Çab/İsrar	10.16	2.61	3.00	15.00
ÖYİ	62.97	11.24	28.00	85.00

PŞBÖYİ=Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik İnancı, YİPŞ=Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet, ASD=Algılanan Sosyal Destek, ÖYİ=Öz Yeterlik İnancı

Araştırmaya göre, kadınların romantik ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddetin ortalamasının 17.16, standart sapmasının 18.49 olduğu belirlenmiştir. Yakın ilişkilerde psikolojik şiddet ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 345'tir. Bu bulgulara göre kadınların yakın ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalma sıklığının düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmaya göre, kadınların algıladıkları sosyal destek ortalamasının 65.83, standart sapmasının 18.73 olduğu belirlenmiştir. Algılanan sosyal destek ölçeğinde alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 84'tür. Bu bulgulara göre kadınların algıladıkları sosyal desteğin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmaya göre, kadınların psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik ortalamasının 77.93, standart sapmasının 31.38 olduğu belirlenmiştir. Psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 116'dır. Bu bulgulara göre kadınların psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inançlarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmaya göre, kadınların genel öz yeterlik ortalamasının 62.97, standart sapmasının 11.24 olduğu belirlenmiştir. Genel öz yeterlik inanç ölçeğinde alınabilecek en düşük puan 17, en yüksek puan 85'tir. Bu bulgulara göre kadınların genel öz yeterlik inançlarının yüksek olduğu söylenebilir.

4.7.3. II. Çalışma Grubu İçin Psikolojik Şiddet Puanlarını Yordayan Değişkenlerin Regresyon Analizi

4.7.3.1. Psikolojik Şiddeti Yordayan Fiziksel, Ekonomik, Cinsel Şiddet, Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları, Genel Öz Yeterlik Alt Boyutları

Kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddeti yordayan değişkenler incelendiğinde, fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet, algılanan sosyal destek alt boyutları ile öz yeterlik inanç alt boyutları sıralanarak regresyon analizine sokulmuştur. İlk blokta fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma sıklıkları, ikinci blokta algılanan sosyal destek alt boyutları (özel biri, aile, arkadaş), üçüncü blokta genel öz yeterlik alt boyutları (başlama, yılmama, sürdürme çabası/ısrar) regresyon denkleminde alınmıştır. Kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddeti yordayan değişkenlerin regresyon analiz sonuçları tablo 52'de gösterilmiştir.

Tablo 52. II. Çalışma grubunda psikolojik şiddeti yordayan fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet, algılanan sosyal destek alt boyutları ve genel öz yeterlik regresyon analiz sonuçları regresyon analiz sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	F Change	df	t	B	pr	R ² değ.	Uyarlanmış R ²
1.Kontrol değişkenleri	27.55***	3,174				.322	.310
Fizik. şid. maruz kal.		174	-5.36***	-.348	-.376		
Eko. şid. maruz kal.		174	-4.43***	-.288	-.318		

Cins. şid. maruz kal.		174	-2.63**	-.170	-.195		
2.ASD	2.08	3,171				.346	.323
Fizik. şid. maruz kal.		171	-5.19***	-.339	-.369		
Eko. şid. maruz kal.		171	-4.69***	-.308	-.337		
Cins. şid. maruz kal.		171	-2.66**	-.171	-.200		
Özel Biri		171	1.02	.078	.078		
Aile		171	-2.00*	-.182	-.151		
Arkadaş		171	.217	.022	.017		
3.Öz Yeterlik	.67	3,168				.354	.319
Fizik. şid. maruz kal.		168	-5.15***	-.337	-.369		
Eko. şid. maruz kal.		168	-4.65***	-.311	-.338		
Cins. şid. maruz kal.		168	-2.56*	-.166	-.194		
Özel Biri		168	.89	.069	.068		
Aile		168	-1.8	-.171	-.138		
Arkadaş		168	.15	.016	.012		
Başlama		168	-1.41	-.119	-.108		
Yılmama		168	.84	.086	.064		
Sür. Çab./Israr		168	-.40	-.034	-.031		

***p<.001, **p<.01, *p<.05

Tablo 52’de görüldüğü üzere, psikolojik şiddeti yordayan ilk değişkenler ilk blokta denkleme giren ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ olmuştur. Bu değişkenlerin açıkladığı varyans % 32’dir [$F(3, 174) = 27.55, p < .001$]. Birinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından ikinci blokta denkleme giren değişkenler (aile, arkada, özel biri) ile birlikte açıklanan varyans % 35’tir [$F(3, 171) = 2.08, p > .05$]. Birinci ve ikinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından üçüncü blokta denkleme giren değişkenler (başlama, yılmama, sürdürme çabası/ısrar) ile birlikte açıklanan varyans % 35’tir [$F(3, 168) = .67, p > .05$]. Yapılan regresyon analizi sonucunda, ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuşken, ‘algılanan sosyal desteğin alt boyutları’ ve ‘genel öz yeterliğin alt boyutları’ anlamlı yordayıcı olarak bulunmamıştır.

4.7.3.2. *Psikolojik Şiddeti Yordayan, Fiziksel, Ekonomik, Cinsel Şiddet, Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik Ölçeği*

Kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddeti yordayan değişkenler incelendiğinde, fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet, algılanan sosyal destek alt boyutları ile psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik ölçeği sıralanarak regresyon analizine sokulmuştur. İlk blokta fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma sıklıkları, ikinci blokta algılanan sosyal destek alt boyutları (özel biri, aile, arkadaş), üçüncü blokta psikolojik şiddet ile başa çıkabilme öz yeterlik ölçeği regresyon denkleminde alınmıştır. Kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddeti yordayan değişkenlerin regresyon analiz sonuçları tablo 53'te gösterilmiştir.

Tablo 53. II. Çalışma grubunda psikolojik şiddeti yordayan fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet, algılanan sosyal destek alt boyutları, psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik regresyon analiz sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	F Change	Df	t	B	pr	R ² değ.	Uyarlanmış R ²
1.Kontrol değişkenleri	27.55***	3,174				.322	.310
Fizik. şid. maruz kal.		174	-5.36***	-.348	-.376		
Eko. şid. maruz kal.		174	-4.43***	-.288	-.318		
Cins. şid. maruz kal.		174	-2.63**	-.170	-.195		
2.ASD	2.08	3,171				.346	.323
Fizik. şid. maruz kal.		171	-5.19***	-.339	-.369		
Eko. şid. maruz kal.		171	-4.69***	-.308	-.337		
Cins. şid. maruz kal.		171	-2.66**	-.171	-.200		
Özel Biri		171	1.02	.078	.078		
Aile		171	-2.00*	-.182	-.151		
Arkadaş		171	.217	.022	.017		
3.Psk. Şid. B.Ed. Öz Yeter.	2.77	1,170				.356	.330
Fizik. şid. maruz kal.		170	-5.22***	-.340	-.372		
Eko. şid. maruz kal.		170	-4.70***	-.308	-.339		
Cins. şid. maruz kal.		170	-2.68**	-.171	-.201		
Özel Biri		170	1.03	.078	.079		

Aile	170	-1.39	-.132	-.106
Arkadaş	170	.22	.022	.017
Psk. Şid. B. Ed. Öz Yeter.	170	-1.67	-.114	-.127

***p<.001, **p<.01, *p<.05

Tablo 53'te görüldüğü üzere, psikolojik şiddeti yordayan ilk değişkenler ilk bloktaki denkleme giren 'eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet' olmuştur. Bu değişkenlerin açıkladığı varyans % 32'dir [$F(3, 174) = 27.55, p < .001$]. Birinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından ikinci blokta denkleme giren değişkenler (aile, arkada, özel biri) ile birlikte açıklanan varyans % 35'tir [$F(3, 171) = 2.08, p > .05$]. Birinci ve ikinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından üçüncü blokta denkleme giren değişken (psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik) ile birlikte açıklanan varyans % 36'dır [$F(1, 170) = 2.77, p > .05$]. Yapılan regresyon analizi sonucunda, 'eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet' anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuşken, 'algılanan sosyal desteğin alt boyutları' ve 'psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik' anlamlı yordayıcı olarak bulunmamıştır.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada önemli toplumsal sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Maruz kalınan bu şiddeti hem açıklamaya çalışmak hem de önlemeye çalışmak adına birçok çalışma yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Bu çalışmalardan elde edilen bulgular sonucunda bazı çalışmalarda şiddete yönelik ortak sonuçlar, bazı çalışma bulgularında ise farklı sonuçlara rastlanmamıştır. Sonuçları ortak çıkan çalışmalara bakıldığında maruz kalınan bu şiddetin kadını hem fiziksel hem de psikolojik açıdan ne denli olumsuz etkilediği görülebilmektedir. Bulguları farklı çıkan çalışmalarda bakıldığında ise farklı sonuçların elde edilmesinin çeşitli nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir. Bu nedenler arasında çalışmaya katılan kadınların farklı kültürlerde yaşaması, eğitim düzeyinin farklı olması, farklı aile yapılarında yetişmeleri ve kültürel yapıdan kaynaklı olarak yaşadıkları şiddete farklı anlamlar atfetmeleri nedeniyle şiddetin hala kapalı kapılar ardında yaşanması ve kadınların yaşadıklarını ifade etmekte zorlanması, ifade etmemesi/etmesine izin verilmemesi söylenebilir.

Yapılan çalışmalarda, çalışma bulguları aynı ya da farklı çıksa da şiddetin kadının fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerinde ki olumsuz etkileri göz ardı edilememekte, kadınların yetiştirmekte olduğu çocuklarında olumsuz olarak etkilendiği ve psikolojik sağlıklarında önemli yaralar açıldığı görülmektedir. Kadının fiziksel ve psikolojik olarak aldığı bu yaraları iyileştirebilmek ve yaşadığı bu şiddetle başa çıkabilmesini sağlayabilmek için çevresinden kadına sağlanan desteğin artırılmasının ve kadının öz yeterliğinin geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Kadınların maruz kaldığı şiddet türlerinden psikolojik şiddetin, fiziksel ve cinsel şiddetten farklı olarak etkilerinin gözle görülmemesi nedeniyle kadınlara gerekli olan sosyal destek sağlanamamakta ve kadınların şiddetle başa edebilme öz yeterliğinin olumsuz etkilendiği düşünülmektedir. Nitekim yapılan bu çalışma ile bu konu araştırılmak ve kadınların iyilik halleri göz önünde tutularak, şiddetle mücadele kapsamında yapılacak olan çalışmalara ışık tutulmak istenmiştir.

5.1. Çalışma Bulgularının Yorumlanması

5.1.1. Kadınların Yakın İlişkilerinde Maruz Kaldığı Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlik ve Genel Öz Yeterlik Bulgularının Değerlendirilmesi

Yapılan I. çalışmada, Türkiye’de çeşitli illerde yaşayan kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddetin ortalaması % 22.12 bulunmuştur. Yapılan II. çalışmada, Türkiye’de çeşitli illerde yaşayan kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddetin ortalaması % 17.16 bulunmuştur. Akpınar’ın (2011) yapmış olduğu çalışmada kadınların % 39.3’ünün, Coker ve arkadaşlarının (2000) yapmış olduğu çalışmada kadınların % 13.6’sının, Karaboğa’nın (2013) yapmış olduğu çalışmada ise kadınların % 15.3’ünün psikolojik şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Cankardaş-Nalbantçılar’ın (2018) yapmış olduğu çalışmada ise kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddetin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir, bu çalışmaya göre kadınların, % 68.2’sinin sadece psikolojik şiddete, % 127.7’sinin psikolojik şiddet ile beraber fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Cankardaş-Nalbantçılar (2018), psikolojik şiddetin sıklığının yapılan araştırmalarda ortaya konulan istatistiklerden daha fazla olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada kadınların yakın ilişkilerinde maruz kalınan psikolojik şiddet ortalamasının düşük olmasının nedeni katılımcıların şiddeti deneyimleyen popülasyondan seçilmemiş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Fakat elde edilen ortalamanın düşük olmasına rağmen katılımcıların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddetin algılanan sosyal destek ve öz yeterlik ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Yapılan I. çalışmada kadınların algıladıkları sosyal destek puan ortalamalarının yüksek olduğu (% 65.67) olduğu görülmektedir. Yapılan II. çalışmada kadınların algıladıkları sosyal destek puan ortalamalarının yüksek olduğu (% 65.83) olduğu görülmektedir. Lengerli’nin (2010) yapmış olduğu çalışmaya göre, şiddete maruz kalan kadınların algıladıkları sosyal desteğin % 48.81 olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmanın Lengerli’nin (2010) yapmış olduğu çalışma ile paralellik gösterdiği ve çalışmaya katılan kadınların algıladıkları sosyal desteğin yüksek olduğu görülmektedir. Budak (1999), Clark (2006) ve Eker ve Arker (1995) stres yaratan bir olay ile baş

edebilmede sosyal destek algısının en önemli kaynaklardan biri olduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle sosyal destekten yoksun olan kadınlar, şiddete maruz kalarak stres yaratan bir olay yaşadıklarında sosyal destekten yoksun olmayan kadınlara göre yaşamalarında daha fazla zorlanmaktadır. Yapılan çalışmada kadınların algıladıkları sosyal destek düzeyinin yüksek olduğu bu nedenle de kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddet düzeyinin düşük olduğu söylenebilir. Aydöner'in (2018) yapmış olduğu çalışma bu bulgu ile farklılık göstermektedir; şiddete maruz kalan kadınların algıladıkları sosyal destek puanlarının istatistiksel olarak daha düşük düzeyde olduğu belirtilmiştir.

Yapılan I. çalışmada romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalan kadınların genel öz yeterlik puan ortalamalarının yüksek olduğu (% 62.68) görülmüştür. Yapılan II. çalışmada romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalan kadınların genel öz yeterlik puan ortalamalarının yüksek olduğu (% 62.97) ayrıca psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik puan ortalamalarında yüksek olduğu (% 77.93) görülmüştür. Akpınar'ın (2011) yapmış olduğu çalışmada kadınların şiddetle başa çıkma öz yeterliğinin % 64.76 olduğu görülmüştür. Akpınar (2011) ve Benight ve arkadaşları (2004) şiddete maruz kalan kadının, stres ve travma yaratan şiddetle başa çıkabilmesinde öz yeterliğinin önemli bir kaynak olduğunu belirtmiştir. Çalışmanın bulgularında öz yeterliğinin yüksek düzeyde olması kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddetin düşük düzeyde olmasına neden olduğu söylenebilir.

5.1.2. Kadınların Yaş, Yakın İlişkilerinde Maruz Kaldığı Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Şiddet İle Başa Çıkma Öz Yeterlikleri ve Genel Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki Bulgularının Değerlendirilmesi

Yapılan I. çalışmada, yakın ilişkide psikolojik şiddet ile algılanan sosyal destek ve genel öz yeterlik düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bulguya göre, kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet azaldıkça algılanan sosyal desteğin ve öz yeterlik düzeyinin arttığı belirlenmiştir. Yapılan II. çalışmada ise, yakın ilişkide psikolojik şiddet ile algılanan sosyal destek ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuşken, yakın ilişkide psikolojik şiddet ve genel öz yeterlik inancı arasında

anlamli bir iliŖki bulunmamıŖtır. Yakın iliŖkide psikolojik Ŗiddet ve alt boyutları ile genel öz yeterlik ölçeği arasında herhangi bir iliŖkili bulunmazken, yakın iliŖkide psikolojik Ŗiddet ölçeği ve alt boyutlarından duygusal ve fiziksel ihtiyaçların ihmal ve güven sarsıcı davranıŖlar ile psikolojik Ŗiddet ile baŖa çıkma öz yeterlik ölçeği arasında negatif ve anlamli bir iliŖki olduğu bulunmuŖtur. Karaboğa'nın (2013) yapmıŖ olduğu çalıŖma bu bulgu ile paralellik göstermektedir; psikolojik Ŗiddet ile algılanan sosyal destek arasında negatif ve anlamli bir iliŖki olduğu belirtilmiŖtir. Buna göre, eŖlerinden/partnerlerinden psikolojik Ŗiddet gören kadınların algıladıkları sosyal desteğin azaldığı belirtilmiŖtir. Sezgin'in (2007) yapmıŖ olduğu çalıŖmada, Ŗiddete maruz kalan kadınların algıladığı sosyal desteğin Ŗiddete maruz kalmayan kadınlara göre anlamli derecede düşük olduğu belirtilmiŖtir. CankardaŖ-Nalbantçılar (2008), eŖleri/partnerleri tarafından yok sayılan ve duygusal ve fiziksel ihtiyaçları görmezden gelinen kadınların psikolojik sağlıkları üzerinde hayatlarına son verme ve ya kendilerine fiziksel olarak zarar vermeye yönelik tehdit ve davranıŖların duygusal ve fiziksel ihtiyaçları önemsenen kadınlara göre daha fazla etkisinin olduğunu belirtmiŖtir. EŖleri/Partnerleri tarafından görmezden gelinerek psikolojik Ŗiddete maruz bırakılan kadınların çevreleri tarafından fark edilerek sosyal destek sağlanması önemli olduğu düşünölmektedir. Eyüpoğlu (2014) yapmıŖ olduğu çalıŖmada, yakın iliŖkilerinde Ŗiddete maruz kalan kadınların maruz kaldıkları Ŗiddet türleri arasında en çok duygusal/psikolojik Ŗiddet türüne maruz kaldıklarını ifade etmiŖlerdir. Kadınların sosyal destekleri ve problem odaklı baŖ etme tarzlarının kadınların psikolojik belirtileri ile ters yönde olduğu ve yakın iliŖkilerinde Ŗiddete maruz kalan kadınlarda sosyal desteğin koruyucu bir rol üstlenerek, Ŗiddetin olumsuz etkilerini azalttığı belirtilmiŖtir. Özcan'ın (2009) yapmıŖ olduğu çalıŖmada, Ŗiddete maruz kalan kadınların % 86.1'inin ailelerinden duygusal destek almadıkları belirtilmiŖtir. Tirone ve arkadaŖları (2004) kadınların maruz kaldıkları Ŗiddetle baŖ edebilmelerinde ve Ŗiddet içeren ortamı terk etmelerinde sosyal desteğin ve öz yeterliğin önemli bir ön koŖul olduğunu, Ŗiddete maruz kalan kadınların sosyal desteklerinin ve öz yeterlik düzeylerinin düşük olduğunu belirtmiŖtir. Bu faktörlerin bir araya gelmesi, kadınları Ŗiddet içeren iliŖki dıŖında kendileri için mevcut fırsat ve kaynakları kullanabilmesini sağlamaktadır. Sullivan, Campbell, Angeliqve, Eby ve Davidson'un (1994) yapmıŖ olduğu çalıŖmada, Ŗiddete maruz kaldığı eŖinden/partnerinden ayrılan kadınlar ile 6 ay sonra yapılan görüşmede,

kadınların sosyal desteklerinde artış olduğu belirtilmiştir. Lerner ve Kennedy'nin (2000) yapmış olduğu çalışmaya göre, şiddet ilişkisini sürdüren ve 6 ay ve daha az süredir şiddet ilişkisinden çıkmış kadınların, 6 aydan fazla süredir ilişkisini bitiren kadınlara göre öz yeterliklerinin anlamlı düzeyde düşük olduğu, kadınların stres yaratan bu ilişkiyle başa çıkabilmelerinde öz yeterliğin katkıda bulunduğu belirtilmiştir

Yapılan I. çalışmada, algılanan sosyal destek ve genel öz yeterlik düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Genel öz yeterlik ile algılanan sosyal desteğin alt boyutlarından özel biri, aile ve arkadaş arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Algılanan sosyal destek ile genel öz yeterlik düzeyleri alt boyutlarından başlama, yılmama ve sürdürme çabası/ısrar arasında düşük, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yapılan II. çalışmada, algılanan sosyal destek ile psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı ve genel öz yeterlik arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Genel öz yeterlik ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durumda kadınların aile ve arkadaşlarından algıladığı sosyal destek arttıkça, öz yeterlik düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir. Akpınar'ın (2011) yapmış olduğu çalışma bu bulgu ile paralellik göstermektedir. Bu çalışmaya göre aile içi şiddetle başa çıkma öz yeterliği ile stresle başa çıkma tarzlar ölçeği alt boyutlarından sosyal destek arama arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aile içi şiddete maruz kalan kadınlar yaşadıkları bu stresle başa çıkabilme noktasında aile ve çevrelerinden 'sosyal destek arama'yı kullandıkça bu şiddetle başa çıkma öz yeterlik düzeylerinde artış olduğu belirlenmiştir. Altınay ve Arat (2008), kadınların maruz kaldıkları şiddet karşısında kaderci bir yaklaşım benimseyerek boyun eğici davranmalarının bu şiddetle mücadele edebilme noktasında donanımlı olmadıklarını belirtmiştir. Akpınar (2011) bunu kadınların yetiştirilme tarzları ve kültürel ortamlarından kaynaklanarak bu durum karşısında sessiz kaldıklarını ve boyun eğdiklerini belirtmiştir. Öz yeterlik düzeyleri düşük olan kadınların maruz kaldıkları şiddete boyun eğerek herhangi bir sosyal destek arayışına girmeyecekleri düşünülmektedir. Tirone ve arkadaşları (2004), şiddete maruz kalan kadınların sosyal desteklerinin artırılması durumunda kadınların öz yeterlik inançlarının olumlu etkileneceğini ve yaşadıkları bu stres içeren ortamdan uzaklaşmak için çabalayacaklarını belirtmiştir.

Yapılan I. çalışmada; algılanan sosyal destek ve yaş arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yakın ilişkide psikolojik şiddet ve yaş arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Genel öz yeterlik ve yaş arasında ise herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Kadınların yaşları arttıkça daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları ve algıladıkları sosyal desteğin azaldığı ortaya çıkmıştır. Yapılan II. çalışmada ise; yaş ile yakın ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek, genel öz yeterlik ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çetiner'in (2006) yapmış olduğu çalışmada, şiddet ile yaş arasında herhangi bir ilişki bulunmazken, Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada, genç yaşta kadınların daha çok şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Aydoğan'ın (2018) yapmış olduğu çalışmada; yaş ile algılanan sosyal destek ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir. Öz yeterlik ve yaş arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya ise rastlanmamıştır.

5.1.3. Yakın İlişkide Maruz Kalınan Psikolojik Şiddet Sıklığının Demografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi Sonucunda Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının yaş değişkeni ile arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. 36-60 yaş aralığında olan kadınların, 17-25 ve 26-35 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları, duygusal ve fiziksel olarak ihmal edildikleri, tartışma öncesinde/sırasında zarar vermeye yönelik daha fazla tehdit aldıkları ve aşağılandıkları görülmektedir. 26-35 yaş aralığında olan kadınlarında 17-25 yaş aralığında olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla duygusal ve fiziksel olarak ihmal edildikleri ve tartışma sırasında daha fazla zarar vermeye yönelik tehdit edildikleri belirlenmiştir. Ayrıca 36-60 yaş aralığında olan kadınların, 17-25 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla delirdiklerine inandırılmaya çalışıldıkları belirlenmiştir. Özetle, yaş arttıkça kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddetin arttığı ortaya konmuştur. Cinal'in (2018), çalışması bu bulgu ile paralellik gösterirken, Özcan'ın (2009) çalışması farklılık göstermektedir. Cinal'in (2018) yapmış olduğu çalışmada yaş arttıkça kadınların maruz kaldıkları psikolojik şiddetin arttığı belirtilmiştir. Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada, kadın sığınma evinde kalan

şiddete maruz kalmış kadınların yaş aralığının 18-50 olduğu ve yaş ortalamasının 30.47 olması nedeniyle genç kadınların şiddete daha fazla maruz kaldığını belirtmiştir. Yine Aydoğan (2018), Açıkgöz (2014) ve Çetiner'in (2006) yapmış olduğu çalışma bulguları bu araştırma bulguları ile farklılık göstermektedir, buna göre; yaş ile kadınların şiddete maruz kalmaları arasında herhangi bir ilişki olmadığı belirtilmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eğitim düzeyi değişkeni ile arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Eğitim durumu lise ve altında olan kadınların, eğitim durumu ön lisans ve üzerinde olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Aydoğan (2018), kadınların şiddete maruz kalma eğitim durumları arasında bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Açıkgöz (2014) yapmış olduğu çalışmada, kadınların maruz kaldıkları şiddet ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark bulmadığını; fakat okur-yazar olmayan kadınların diğer gruptaki kadınlara göre daha fazla şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir. Şiddete maruz kalmış kadınların sadece okur-yazar oldukları (Pirincioğlu, 2014) veya ilkökul mezunu oldukları (Urhan 2013) belirtilmiştir. Aydoğan (2018), Çetiner (2006) ve Özcan (2009) yapmış olduğu çalışmada eğitim düzeyinin şiddete maruz kalan ve şiddete maruz kalmayan kadınlar arasında anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Cankardaş-Nalbantçılar'ın (2018) çalışmasında da her eğitim düzeyinde bulunan kadınların yarısının; eşlerinden/partnerlerinden en az bir kez fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Bunun nedeni olarak, bu çalışmaya katılan kadınların da içinde yer aldığı ataerkil toplumlarda eğitim düzeyi artan kadının geleneksel rollere karşı bir tutum sergilemesinin yaşadığı şiddeti artırıyor olabileceği düşünülmektedir. Afşaroğlu (2016) ve Altınay ve Arat'ın (2007) yapmış olduğu çalışmada, kadınların eğitim düzeyi yükseldikçe şiddete maruz kalmalarının azaldığı belirtilmiştir. Altınay ve Arat (2007), en az bir kez şiddete maruz kalan kadınlardan okuma yazma bilmeyenlerin oranının % 43, yüksek öğrenim mezunu kadınların oranının ise % 12 olduğunu ortaya koymuştur. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün (2009) hazırlamış olduğu raporda ise kadınların eğitim düzeyinin yükseldikçe fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma oranlarının azaldığını ifade edilmiştir. Bulgular arasındaki bu farklılık, eğitim düzeyi yüksek olan kadınların yaşadıkları şiddeti utanmaları nedeniyle ifade etmekte zorlanması ve maruz kaldıkları şiddetle baş edebilmelerinde eğitimlerinin kendilerine sağladığı imkânları (iş, para gb.)

kullanarak kendilerini daha rahat güvence altına alabilmeleri ve maruz kaldığı şiddete boyun eğmeyerek, kendisi için çözüm yolları üretebildikleri düşünülmektedir. Bu nedenle yapılan çalışmalarda eğitim düzeyi yüksek olan kadınların daha az şiddete uğradığı sonucunun ortaya çıktığı düşünülmektedir. Pirinçcioğlu (2014) eğitim düzeyinin düşük olmasının kadının geçmişte yaşadığı travma öyküsü ve travma sonrası stres bozukluğu (tssb) ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet ile herhangi bir işte çalışma değişkeni ile aralarına anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Aydoğan (2018), Çetiner (2006) ve Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışma bu bulgu ile farklılık göstermektedir. Aydoğan (2018), çalışmayan kadınların çalışan kadınlara oranla daha fazla şiddete maruz kaldığını ortaya koymuştur. Çetiner (2006) yapmış olduğu çalışmada şiddete maruz kalan kadınların % 65'inin çalışmayan kadınlardan oluştuğunu belirtmiştir. Özcan (2009), çalışan kadınlar ve çalışmayan kadınlar arasında anlamlı bir farklılık bulmuş ve çalışmayan kadınların % 22'sinin fiziksel şiddet ile beraber ekonomik şiddet gördüğünü belirtmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşin/partnerin eğitim düzeyi değişkeni ile arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durumda eğitim düzeyi yüksek olan erkeklerinde eşlerine psikolojik şiddet uygulamakta olduğu söylenebilir. Açıkgöz'ün (2014) yapmış olduğu çalışmada, şiddet ile şiddete maruz kalan kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim durumunu arasında anlamlı bir fark bulunmadığını; fakat eşi/partneri okur-yazar olmayan kadının daha fazla şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir. Urhan (2013), eşine şiddet uygulayan erkeklerin çoğunluğunun ilkokul veya ortaokul mezunu olduklarını belirtmiştir. Çetiner'in (2006) yapmış olduğu çalışmada şiddet uygulayan ve uygulamayan erkeklerin eğitim durumu değişkeni ile arasında anlamlı bir fark olmadığı ifade edilmiştir. Fakat şiddet uygulayan erkeklerin eğitim durumlarına bakıldığında, en çok şiddet uygulayanların ilkökl mezunu oldukları bunu ise lise mezunlarının takip ettiği görülmektedir. Afşaroğlu (2016) ve Altınay ve Arat'ın (2007) çalışmalarına göre ise, kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların şiddete maruz kalmalarının anlamlı olarak azaldığı belirtilmiştir. Altınay ve Arat (2007), eşleri/partnerleri okur-yazar olmayan kadınların en az bir kez şiddete maruz kalma oranının % 50, eşleri/partnerleri üniversite mezunu

olan kadınların şiddete maruz kalma oranının ise % 18 olduğunu belirtmişlerdir. Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada şiddete maruz kalan kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim düzeyi ilkokul olanların daha fazla şiddet uyguladığı ikinci sırada ise ortaokul ve lise mezunlarının olduğu belirtilmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının eşin/partnerin bir işte çalışma değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Eşleri/Partnerleri çalışmayan kadınların eşleri/partnerleri çalışan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının daha fazla ihmal edildiği, tartışma öncesinde/sırasında daha fazla zarar vermeye yönelik tehdit aldıkları ve daha fazla suçlanarak, delirdiğine inandırılmaya çalışıldıkları ortaya konmuştur. Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada, eşlerine şiddet uygulayan erkeklerin yarısından fazlasının herhangi bir işte çalışmadığı veya düşük statülü işlerde çalıştığı belirtilmiştir. Pirinçcioğlu'nun (2014) yapmış olduğu çalışmaya katılan şiddet mağduru kadınların eşlerinin/partnerlerinin % 46.2'sinin düzenli bir işte çalışmadığı veya hiç çalışmadığı, katılımcılardan bir kısmının ise eşlerinin çalışmadığı dönemlerde daha fazla şiddete uyguladıklarını belirtmiştir. Çetiner'in (2006) yapmış olduğu çalışmada ise şiddet uygulayan ve şiddet uygulamayan erkeklerin arasında herhangi bir işte çalışma değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı, şiddet uygulayan erkeklerin % 93.3'ünün herhangi bir işte çalıştığı belirtilmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının çocuk sahibi olma değişkeni ile arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Çocuk sahibi olan kadınların, çocuk sahibi olmayan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları, duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının daha fazla ihmal edildiği, tartışma öncesinde/sırasında daha fazla zarar vermeye yönelik tehdit aldıkları ve güven sarsıcı davranışlara daha fazla maruz kaldıkları görülmektedir. Ayrıca çocuk sahibi olan kadınların daha fazla aşağılanarak, suçlandıklarını ve delirdiğine inandırılmaya çalışıldıkları ortaya konmuştur. Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada, çocuk sahibi olan kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığı ve bunların ortalama 2 çocuk sahibi olan kadınlar olduğu belirtilmiştir. Aydın (2018) çocuk sahibi olan kadınların çocuk sahibi olmayan kadınlara göre daha fazla şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Açıköz

(2014) yapmış olduğu çalışmada, kadınların çocuk sayıları attıkça maruz kaldıkları şiddetin arttığını ifade etmiştir. Çetiner'in (2006), yapmış olduğu çalışmada ise bu bulgu ile farklılık göstermektedir; şiddete maruz kalan ve kalmayan kadınların çocuk sayıları açısından aralarında anlamlı bir fark olmadığı fakat şiddete maruz kalan kadınların sahip oldukları çocuk sayısının ortalama 2 çocuk olduğu belirtilmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının ilişki durumu değişkeni ile arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Evli olan kadınların, nişanlı/sözlü ve flört ilişkisi içinde olan kadınlara göre daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldığı ilişkilerinde duygusal ve fiziksel olarak daha fazla ihmal edildikleri, tartışma öncesinde/sırasında zarar vermeye yönelik daha fazla tehdit aldıkları, daha fazla aşağılandıkları ve suçlanarak delirdiklerine inandırılmaya çalışıldığı ortaya konmuştur. Aydöner (2018), Çetiner (2006) ve Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada, evli olan kadınların diğer kadınlara göre daha fazla şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının ilişki süresi değişkeni ile arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. İlişki süresi 73-480 ay arasında olan kadınlar ilişki süresi 1-12 ay ve 13-72 ay olan kadınlara göre, ilişki süresi 13-72 ay olan kadınlar ilişki süresi 1-12 ay olan kadınlara göre daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları, duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının daha fazla ihmal edildiği, tartışma sırasında daha fazla zarar vermeye yönelik tehdit edildikleri, aşağılandıkları ve delirdiğine inandırılmaya çalışıldıkları ortaya konmuştur. Özetle kadınların ilişki süreleri arttıkça maruz kaldıkları psikolojik şiddetin sıklığının da arttığı görülmektedir. Cinal'in (2018) yapmış olduğu çalışmada, ilişki süresi ile şiddete maruz kalma arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu belirtilmiştir. Buna göre, ilişki süresi arttıkça kadınların maruz kaldıkları şiddetin arttığı belirtilmiştir. Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada kadınların ilişki süreleri ile şiddet arasındaki ilişkinin anlamlı çıkması bu çalışmada elde edilen bulgu ile benzerken, ilişki süresinin artması ile kadının maruz kaldığı şiddetin azalması bu çalışmada elde edilen bulgudan farklılık göstermektedir. Özcan (2009) şiddete maruz kalan ve şiddete maruz kalmayan kadınların ilişki süreleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir. Buna göre, şiddete maruz kalan kadınların ilişki sürelerinin 4-312 ay arasında olduğu, şiddet görmeyen kadınların ise,

48- 408 ay arasında olduğu ve daha uzun süre evli olanların ilerleyen yıllarda maruz kaldıkları şiddetin azaldığı belirtilmiştir. Çetiner'in (2006) yapmış olduğu çalışmada ise şiddete maruz kalan ve şiddete maruz kalmayan kadınlar arasında ilişki süresi açısından anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının aylık gelir değişkeni ile arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aydoğan (2018) ve Cinal'in (2018) yapmış olduğu çalışma bu bulgu ile paralellik göstermekteyken; bu bulgu ile farklılık gösteren çalışmalarda mevcuttur. Sezgin'in (2007), yapmış olduğu çalışmada ailenin sosyo-ekonomik durumunun düşük olması kadının maruz kaldığı şiddeti arttırdığı belirtilmiştir. Çetiner'in (2006) yapmış olduğu çalışmaya göre, şiddete maruz kalan ve kalmayan kadınların sosyo-ekonomik durumları arasında zayıf fakat anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmiştir. Buna göre; sosyo-ekonomik durumu orta düzeyde algılayan kadınların diğer kadınlara göre daha fazla şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Açıkgöz (2014) ve Altınay ve Arat'ın (2007) yapmış olduğu çalışmaya göre, ailenin gelir düzeyi arttıkça kadınların maruz kaldıkları şiddetin azaldığı belirtilmiştir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığının aile tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma değişkenleri ile arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Aileleri tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların romantik ilişkilerinde de psikolojik şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmaya göre, ailesinde şiddete maruz kalan kadınların, kendi aile ortamından ve şiddetten kaçmak için evliliği bir kurtuluş yolu olarak gördüklerini ve evliliği seçtiklerini fakat kadınların % 58.8'inin yapmış olduğu evlilikte de şiddet gördüğü belirtilmiştir. Sezgin'in (2007) yapmış olduğu çalışmaya katılan şiddet mağduru kadınların % 56.6'sı evlenmeden önce ailelerinden şiddet gördüklerini belirtmişlerdir. Çetiner'in (2006) yapmış olduğu çalışmaya göre, şiddete maruz kalan kadınların % 68.3'ünün kendi ve/veya eşinin ailesinden de şiddete uğradığı belirtilmiştir. Altınay ve Arat (2007), ailesi tarafından şiddete maruz bırakılan kadınların eşleri/partnerleri tarafından şiddet gördüklerini belirtmiş ve yapmış oldukları çalışmaya göre, ailesinden şiddet gördüğünü belirten kadınların % 52'sinin eşinden/partnerinden de şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Prinçcioğlu'nun (2014) yapmış olduğu çalışmaya katılan kadınların % 55.7'si evlenmeden önce ailesi tarafından

fiziksel şiddet gördüğünü ve aileden şiddet görmüş olmanın depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkili olduğu belirtilmiştir. Urhan'ın (2013) yapmış olduğu çalışmaya katılan kadınların % 59'unun kendi aileleri tarafından şiddete maruz bırakıldığı görülmüştür. Bireylerin dünyaya gözlerini açmasıyla beraber bir arada buldukları ve en fazla güven duydukları kişiler anne, baba ve kardeşleridir. Kadınların şiddete aileleri tarafından maruz bırakılmaları onların kendileri ve dünya ile ilgili inançlarını olumsuz etkileyerek, daha ağır psikolojik sorunlar yaşamalarına sebep olmuş olabilir. Bu nedenle kadınların ailelerinden şiddete maruz kalmaları, eşlerinden/partnerlerinden de şiddete maruz kalmalarına neden olmuş olabilir.

Kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet sıklığı ile fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkenleri ile arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Psikolojik şiddete maruz kalan kadınların aynı zamanda fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Afşaroğlu'nun (2016) yapmış olduğu çalışmada, kadınların eşleri/partnerleri tarafından en az bir kez % 74.5'inin psikolojik şiddete, % 23.4'ünün fiziksel şiddete, % 24.5'inin cinsel şiddete ve % 34.3'ünün ekonomik şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. Cankardaş-Nalbantçılar'ın (2018) yapmış olduğu çalışmaya göre katılımcıların 223'ünün (% 22.0) fiziksel şiddete uğradığı, 163'ünün (% 16.1) cinsel şiddete uğradığı, % 33.9'unun ekonomik şiddete uğradığı, 192'sinin (% 19.0) ise hem cinsel hem de fiziksel şiddete uğradığı belirtilmiştir. Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmaya göre, kadınların % 58,8'inin evlenmeden önce aileleri tarafından, % 77,8'inin ise evlendikleri eşleri tarafından şiddet gördükleri belirtilmiştir. Karaboğa (2013) yapmış olduğu çalışmada, psikolojik, fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddet türlerinin birbirleri ile pozitif ve anlamlı bir ilişkisinin olduğunu, şiddet türlerinden herhangi birine maruz kalmanın diğer şiddet türlerine maruz kalma ihtimalini arttırdığını belirtmiştir. Çalışmaya katılan kadınların % 15.3'ünün psikolojik, % 23.8'inin fiziksel, % 9.2'sinin ekonomik, % 13'ünün cinsel şiddet gördüğü ve % 34'ünün eşi/partneri tarafından en az bir kez herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığı ifade edilmiştir. Altınay ve Arat'ın (2007) yapmış olduğu çalışmaya göre, kadınların %35'inin en az bir kez fiziksel şiddete, % 36'sının ekonomik şiddete, % 14'ü cinsel şiddete maruz kaldıklarını, % 67'si cinsel şiddet ile beraber fiziksel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Prinçcioğlu'nun (2014) yapmış olduğu çalışmaya katılan kadınların, % 98.1'i eşi/partneri tarafından fiziksel şiddet

şiddete, % 80.2'sinin ekonomik şiddete, % 67'sinin cinsel şiddete, % 88.6'sının eziyet edici muameleye, % 98.1'inin onur kırıcı söz ve davranışa maruz kaldığı, % 92.5'inin eşi/partneri tarafından tehdit edildiği ve % 96.2'sinin özgürlüklerinin kısıtlandığı belirtilmiştir. Urhan'ın (2013) yapmış olduğu çalışmaya katılan kadınların, % 99'unun fiziksel şiddete, % 83'ünün ekonomik şiddete, % 67'sinin cinsel şiddete, % 99'unun onur kırıcı söz ve davranışa, % 80'inin eziyet edici muameleye maruz kaldığı, % 94'ünün özgürlüğünün kısıtlandığı ve % 87'sinin kendisinin ve yakınlarının fiziksel bütünlüğüne yönelik tehdit aldığı belirtilmiştir.

5.1.4. Algılanan Sosyal Desteğin Demografik Değişkenler İle İlişkinin İncelenmesi Sonucunda Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre; 17-25 ve 26-35 yaş aralığında olan kadınların, 36-60 yaş aralığında bulunan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları ortaya konulmuştur. Yaş arttıkça algılanan sosyal desteğin azaldığı ortaya konmuştur. Aydöner'in (2018) yapmış olduğu çalışma bu bulgu ile farklılık göstermektedir; algılanan sosyal destek ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre eğitim durumu ön lisans ve üzerinde olan kadınların, eğitim durumu lise ve altında olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir. Kadınların eğitim düzeyi arttıkça kadınların algıladıkları sosyal desteğin arttığı görülmüştür. Karaboğa'nın (2013) çalışması bu bulguyu desteklemektedir. Buna göre, şiddete maruz kalan kadınların eğitim düzeyinin algılanan sosyal destek üzerinde temel bir etkisinin olduğu belirtilmiştir.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile bir işte çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Aydöner'in (2018) yapmış olduğu çalışma bu bulgu ile paralellik göstermekte ve kadınların algıladıkları sosyal destek ile herhangi bir işte çalışma değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir. Karaboğa'nın (2013) çalışması bu bulgu ile farklılık göstermektedir. Buna göre, şiddete maruz kalan kadınların herhangi bir işte çalışmasının algılanan sosyal destek üzerinde temel bir

etkisinin bulunduğunu ve çalışan kadınların algıladıkları sosyal desteğin çalışmayan kadınlara göre daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile eşin/partnerin eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre eşin/partnerin eğitim durumu ön lisans ve üzerinde olan kadınların, eşin/partnerin eğitim lise ve altında olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir. Bu bulguyu destekleyecek ya da farklılık gösterecek herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile eşlerinin/partnerlerinin bir işte çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eşleri/partnerleri herhangi bir işte çalışmayan kadınların algıladıkları sosyal destek eşleri/partnerleri herhangi bir işte çalışan kadınlara göre daha yüksektir. Ayrıca eşleri/partnerleri herhangi bir işte çalışmayan kadınlar hayatlarındaki özel birinden daha yüksek sosyal destek algıladıkları ortaya konmuştur. Bu durum yaşamını maddi olarak idame etmekte zorlanan kadınların maddi ihtiyaçlarını karşılamada ve evliliklerini devam ettirebilmelerinde ailelerinden ve çevrelerinden daha fazla destek aldığı söylenebilir. Literatürde bu bulguyu destekleyen ya da farklılık gösteren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile çocuk sahibi olma değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çocuk sahibi olmayan kadınlar yaşamlarında ki özel birinden ve arkadaşlarından daha fazla sosyal destek algıladığı belirlenmiştir. Bu bulguyu destekleyecek ya da farklılık gösterecek herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile ilişki durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre; nişanlı/sözlü ve flört ilişkisi içinde olan kadınların, evli olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir. Aydın'ın (2018) yapmış olduğu çalışma bu bulgu ile farklılık göstermektedir; algılanan sosyal destek ile ilişki durumu arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile ilişki süresi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre; ilişki süresi 1-12 ay ve 13-72 ay olan kadınların,

ilişki süresi 73-480 ay olan kadınlara göre ilişkilerinde daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir. İlişki süresi arttıkça ilişkide algılanan sosyal desteğin azaldığı ortaya konmuştur. Bu bulguyu destekleyecek ya da farklılık gösterecek herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile tanışma şekli değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılan çalışmadan farklı olarak Altınay ve Arat'ın (2008) yapmış olduğu çalışmaya göre kendileri tanışarak evlenenlerin % 28', görücü usulü ile evlenenlerin ise % 37'sinin eşleri tarafından şiddet gördüğü ve en az bir kez şiddete maruz kalan kadınların % 49'unun bu şiddete sessiz kaldığı ve sosyal destek arayışına girmediği belirtilmiştir. Açıkgöz (2014) eşi/partneri ile tanışarak evlenen kadınların eşi/partneri ile diğer şekillerde evlenen kadınlara göre daha az şiddete uğradığını belirtmiştir.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile aylık gelir değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Aydın'ın (2018) yapmış olduğu çalışma bu bulgu ile farklılık göstermektedir. Buna göre; şiddete maruz kalan kadının aylık geliri arttıkça algıladığı sosyal desteğinde arttığı belirtilmiştir.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile aileleri tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma değişkenleri ile arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Aileleri tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların algıladığı sosyal destek bu şiddet türlerine maruz kalmayan kadınlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Keskin'in (2013) yapmış olduğu çalışmada ise, şiddete maruz kalan ve şiddete maruz kalmayan kadınlar arasında özel insan ve aile alt boyutlarında anlamlı bir fark görülmezken, arkadaş alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu, bu farklılığın ise şiddet maruz kalmayan kadının lehinde olduğu görülmüştür. Sezgin'in (2007) yapmış olduğu çalışmaya göre şiddet gören kadınların % 75.5'inin maruz kaldıkları şiddeti ailelerine anlattıklarını; kadınların % 57.5'i ailesinden destek görmediklerini, % 37.5'i ailesinin eşini/partnerini uyardığını fakat çözüm aramadıklarını, % 5'i ise ailesinin kendisini desteklediğini ifade etmiştir. Pirinçcioğlu'nun (2014) yapmış olduğu çalışmaya katılan şiddet mağduru kadınların % 53.8'i eşleriyle/partnerleriyle beraber yaşadıkları evden ayrılma aşamasında, ailelerinden gördükleri desteğin azaldığını ve

ailesinin de kendisini tehdit ettiklerin belirtmişlerdir. Kadınların bir kısmı eşlerinin, ailelerini tehdit etmesi, bir kısmı kadının sahip olduğu çocukları ailesinin istememesi, bir kısmı ailesinin eşinden ayrılmasını desteklememesi nedeniyle ailesinden gördüğü sosyal desteğin azaldığını, ayrıca kadınların % 25.5'inin ailesinin dışındaki sosyal çevresinin de desteğinin azaldığını, eşlerinin tehdit etmesi nedeniyle kadına destek vermekten çekindiklerini belirtmişlerdir. Pirinçcioğlu (2014), kadınların ailelerinden şiddet görmeleri ve eşlerinden/partnerlerinden ayrılık döneminde azalan sosyal çevre desteğinin depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Urhan (2013) yapmış olduğu çalışmada, kadınların % 21.1'inin eşlerinden/partnerlerinden ayrıldıktan sonra ailelerinden, % 8.1'inin yakın çevrelerinden gördükleri sosyal desteğin azaldığını belirtmiştir. Aydöner'in (2018) yapmış olduğu çalışmaya katılan kadınların % 83.8'inin ailelerinden destek gördüklerini belirtmiş ve eşleri/partnerleri tarafından şiddet gören ve ailesi tarafından destek gördüğünü belirten kadınların algıladıkları sosyal desteğin ailesi tarafından destek görmeyen kadınlara oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Kadınların algıladıkları sosyal destek ile eşlerinden/partnerlerinden fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkenleri ile arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Eşleri tarafından fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalan kadınların bu şiddet türlerine maruz kalmayan kadınlara göre daha düşük sosyal destek algıladıkları ortaya konulmuştur. Karaboğa'nın (2013) yapmış olduğu çalışmada, eşinden/partnerinden maruz kalınan fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddetin algılanan sosyal destek ile negatif bir ilişkisi olduğu, bu şiddet türlerinden herhangi birine maruz kalan kadınların algıladıkları sosyal desteğin düşük ve özel birinden alınan sosyal desteğin aile ve arkadaşan alınan sosyal destekten daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Şiddete maruz kalan kadının bu desteği akraba, komşu ya da doktor gibi kendisini yakın hissettiği özel birinden sağlamakta olduğu, bu kişilerin kültürel anlamda ve kadının sosyalleşebilmesinde önemli olan bağlara sahip olan kişiler olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmaya göre, kadınların % 66.38'i fiziksel, % 59.67'si ekonomik, % 61.67'si cinsel ve % 66.73'ü psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. Akpınar (2011), eşleri/partnerleri tarafından şiddete maruz kalmış kadınlarla yapmış olduğu bireysel görüşmede kadınların kendi yetiştikleri ailelerden ve/veya yakınlarından herhangi bir şekilde yeterli destek almadıklarını belirtmiştir. Aydöner'in (2018) yapmış olduğu çalışmada,

algılanan sosyal destek ile sözel şiddet arasında bir ilişki bulunmazken, fiziksel ve cinsel şiddet arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur; fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan kadınların algıladıkları sosyal desteğin daha düşük düzeyde olduğu belirtilmiştir. Özcan'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada, şiddete maruz kalan ve kadın sığınma evinde kalan kadınların fiziksel şiddet sonrasında % 30.6'sı ailesinden, % 5.6'sı yakın akrabalarından % 5.6'sı ise yakın arkadaşlarından destek aradıklarını belirtmişlerdir. Bu kadınların % 29.2'si ailesinin kendisini desteklediğini belirtirken, % 70.8'i ailesinden herhangi bir destek alamadıklarını belirtmişlerdir. Yine şiddete maruz kalan kadınların duygusal şiddet sonrasında % 37.1'i bu durumu kimseyle paylaşmazken, % 28.6'sı ailesiyle, %20.0'ı arkadaşlarıyla paylaştığını belirtmiş ve % 86.1'i ailesinden yeterli duygusal destek almadığını, % 11.1'i ise ailesinden yeterli duygusal destek aldığını belirtmiştir. Lengerli'nin (2010) yapmış olduğu çalışmada, eşinden/partnerinden şiddete maruz kalan kadınların, eşinden/partnerinden şiddete maruz kalmayan kadınlara göre algıladıkları sosyal desteğin aile, arkadaş ve özel insan alt boyutlarında daha düşük olduğu belirtilmiştir. Urhan (2013) yapmış olduğu çalışmada, eşlerinden/partnerlerinden şiddet gören kadınların ayrılma sürecinde aile, arkadaş ya da yakın çevrelerinden algıladıkları sosyal destekte herhangi bir değişiklik olmadığını belirtmiştir. Şiddete maruz kalan kadınlara sağlanan sosyal desteğin kadınların depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu gibi travmaya bağlı ruh sağlığı üzerinde herhangi bir iyileştirici etkisinin olmadığı belirtilmiştir.

5.1.5. Genel Öz Yeterliğin Demografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi Sonucunda Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Kadınların genel öz yeterlik düzeyinin yaş, eğitim durumu, ilişki durumu, ilişki süresi, çocuk sahibi olma ve aylık gelir değişkenleri ile arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yine kadınların genel öz yeterlik düzeyinin eşin/partnerin eğitim durumu ve eşin/partnerin herhangi bir işte çalışma durumu değişkenleri ile arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yapılan çalışmada belirtilen değişkenlerle öz yeterlik arasında anlamlı bir fark bulunmama ile beraber literatürde de şiddet ile ilgili çalışmalarda öz yeterlik ile bu kavramlar arasındaki ilişkinin çok fazla incelenmediği görülmüştür. Nitekim Tirone ve arkadaşları da (2014) şiddet içeren ilişkilerde öz yeterlik ve sosyal desteğin bireylerin üzerindeki etkisinin doğru bir şekilde anlaşılması,

bireylerin cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, ırk, etnik köken, cinsel yönelim ve baskı deneyimlerinin dikkate alınmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Gelecekte yapılacak olan çalışmaların literatüre bu açılardan katkı sağlamasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Kadınların öz yeterlik düzeyinin kendilerinin herhangi bir işte çalışma değişkeni ile arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Buna göre; herhangi bir işte çalışan kadınların öz yeterlik düzeyleri herhangi bir işte çalışmayan kadınların öz yeterlik düzeylerin göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kadınların öz yeterlik düzeyinin eşleriyle/partnerleriyle tanışma şekli değişkeni ile arasında ölçeğin toplamında ve yılmama alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Ölçeğin toplamına ve yılmama alt boyutuna göre eşleriyle/partnerleriyle arkadaş ortamında tanışan kadınların, eşleriyle/partnerleriyle diğer şekillerde tanışan kadınlara göre daha yüksek öz yeterlik inancına sahip oldukları görülmektedir. Yine yılmama alt boyutuna göre eşleriyle/partnerleriyle okul ortamında tanışan kadınların, eşleriyle/partnerleriyle diğer şekillerde tanışan kadınlara göre daha yüksek öz yeterlik inancına sahip oldukları görülmektedir.

Kadınların öz yeterlik düzeyinin eşlerinden/partnerlerinden fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkeni ile arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durumda kadınların eşlerinden fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalmaları öz yeterlik düzeyleri üzerinde etkili olmadığı söylenebilir. Bu bulgu Akpınar (2011) ve Benight ve Bandura'nın (2004) yapmış olduğu çalışmalar ile farklılık göstermektedir. Akpınar (2011)'a göre kadınların maruz kaldıkları stres yaratan aile içi şiddet ile baş edebilme noktasında öz yeterliğin önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir. Benight ve Bandura (2004) şiddete maruz kalan kadınların yaşadığı travma, stres ve maruz kaldıkları tehdit ile baş edebilme noktasında öz yeterliğin önemli bir etkisinin olduğunu belirtmiştir.

Kadınların öz yeterlik düzeylerinin, ailelerinden fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma değişkenleri ile arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durumda kadınların öz yeterlik düzeylerini eşlerinden maruz kaldıkları fiziksel, ekonomik ve

cinsel şiddeti etkilemezken, aileleri tarafından maruz bırakıldıkları fiziksel ve ekonomik şiddet olumsuz olarak etkilemektedir.

Lerner ve Kennedy (2000), şiddete maruz kalan kadının travma yaratan bu durumla baş ederek şiddet içeren ilişkiyi terk edebilmesinde kadının öz yeterliğinin önemli olduğunu belirtmiştir. Fakat I. ve II. çalışma grubu ile yapılan bu araştırmada şiddete maruz kalan kadının hem genel öz yeterlik inancının hemde psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik inancının yaş, eğitim durumu, ilişki durumu, ilişki süresi, çocuk sahibi olma ve sosyo-ekonomik durum, eşin/partnerin eğitim durumu ve eşin/partnerin herhangi bir işte çalışma durumu, eşlerinden/partnerlerinden fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma faktörleriyle ilişkisi bulunmamıştır. Ayrıca II. çalışma grubu ile yapılan analizler sonucunda psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterliğinin yakın ilişkide psikolojik şiddet ile arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle yapılacak olan nicel çalışmalarda toplumsal ve kültürel yapı dikkate alınarak şiddete maruz kalan kadının yaşadığı bu şiddetle başa çıkma öz yeterliğini ölçen daha spesifik ölçeklerin geliştirilmesi ve uygulanmasının ve nitel çalışmalar yapılmasının alandaki bu boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

5.1.6. Regresyon Analizi Sonucunda Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

I. çalışmada, yakın ilişkide psikolojik şiddet sıklığının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi üç adımda yapılmıştır. Yakın ilişkide psikolojik şiddeti yordayan ilk değişkenler birinci bloktaki denkleme giren ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ olmuştur. Bu değişkenlerin açıkladığı toplam varyans % 32’dir. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu ilk model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ‘Eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddete maruz kalma’ ve ‘Yakın ilişkide psikolojik şiddet’ arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlı çıkmıştır.

İkinci aşamada, bu değişkenler kontrol altına alınarak ikinci blokta denkleme algılanan sosyal desteğin alt boyutları (aile, arkadaş, özel biri) dahil edilmiştir. ‘Aile, arkadaş ve özel biri’ değişkenleri tek başına bağımlı değişkendeki toplam varyansın % 42’sini açıklamakta olup, diğer üç değişken ile birlikte açıklanan toplam varyansın % 43 olduğu görülmüştür. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu ikinci model istatistiksel

olarak anlamlı bulunmuştur. ‘Aile, arkadaş ve özel biri’ ve ‘Yakın ilişkide psikolojik şiddet’ arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlı çıkmıştır.

Üçüncü aşamada, birinci ve ikinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından üçüncü blokta denkleme giren değişkenler öz yeterlik inancının alt boyutları (başlama, yılmama, sürdürme çabası/ısrar) olmuştur. ‘Başlama, yılmama ve sürdürme çabası/ısrar’ değişkenleri tek başına bağımlı değişkendeki toplam varyansın % 43’ünü açıklamakta olduğu, diğer değişkenler ile birlikte açıklanan toplam varyansın % 44 olduğu görülmüştür. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu üçüncü model istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yapılan regresyon analizi sonucunda, ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ ve ‘algılanan sosyal desteğin alt boyutları’ anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuşken, ‘öz yeterliğin alt boyutları’ anlamlı yordayıcı olarak bulunmamıştır.

II. çalışmada ilk olarak, yakın ilişkide psikolojik şiddet sıklığının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi üç adımda yapılmıştır. Yakın ilişkide psikolojik şiddeti yordayan ilk değişkenler birinci blokta denkleme giren ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ olmuştur. Bu değişkenlerin açıkladığı toplam varyans % 32’dir. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu ilk model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ‘Eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddete maruz kalma’ ve ‘Yakın ilişkide psikolojik şiddet’ arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlı çıkmıştır.

İkinci aşamada, bu değişkenler kontrol altına alınarak ikinci blokta denkleme algılanan sosyal desteğin alt boyutları (aile, arkadaş, özel biri) dahil edilmiştir. ‘Aile, arkadaş ve özel biri’ değişkenleri tek başına bağımlı değişkendeki toplam varyansın % 32’sini açıklamakta olup, diğer üç değişken ile birlikte açıklanan toplam varyansın % 35 olduğu görülmüştür. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu ikinci model istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Üçüncü aşamada, birinci ve ikinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından üçüncü blokta denkleme giren değişkenler genel öz yeterlik inancının alt boyutları (başlama, yılmama, sürdürme çabası/ısrar) olmuştur. ‘Başlama, yılmama ve sürdürme çabası/ısrar’ değişkenleri tek başına bağımlı değişkendeki toplam varyansın % 32’sini

açıklamakta olduğu, diğer değişkenler ile birlikte açıklanan toplam varyansın % 35 olduğu görülmüştür. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu üçüncü model istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yapılan regresyon analizi sonucunda, ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuşken, ‘algılanan sosyal desteğin alt boyutları’ ve ‘genel öz yeterliğin alt boyutları’ anlamlı yordayıcı olarak bulunmamıştır.

II. çalışmada ikinci olarak, yakın ilişkide psikolojik şiddet sıklığının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi üç adımda yapılmıştır. Yakın ilişkide psikolojik şiddeti yordayan ilk değişkenler birinci bloktaki denkleme giren ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ olmuştur. Bu değişkenlerin açıkladığı toplam varyans % 32’dir. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu ilk model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ‘Eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddete maruz kalma’ ve ‘Yakın ilişkide psikolojik şiddet’ arasındaki korelasyon pozitif yönde ve anlamlı çıkmıştır.

İkinci aşamada, bu değişkenler kontrol altına alınarak ikinci blokta denkleme algılanan sosyal desteğin alt boyutları (aile, arkadaş, özel biri) dahil edilmiştir. ‘Aile, arkadaş ve özel biri’ değişkenleri tek başına bağımlı değişkendeki toplam varyansın % 32’sini açıklamakta olup, diğer üç değişken ile birlikte açıklanan toplam varyansın % 35 olduğu görülmüştür. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu ikinci model istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Üçüncü aşamada, birinci ve ikinci blokta denkleme giren değişkenlerin ardından üçüncü blokta denkleme giren değişkenler psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterliği olmuştur. Psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik tek başına bağımlı değişkendeki toplam varyansın % 33’ünü açıklamakta olduğu, diğer değişkenler ile birlikte açıklanan toplam varyansın % 36 olduğu görülmüştür. Bu üç bağımsız değişkenin bulunduğu üçüncü model istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yapılan regresyon analizi sonucunda, ‘eşinden/partnerinden fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet’ anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuşken, ‘algılanan sosyal desteğin alt boyutları’ ve ‘psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik’ anlamlı yordayıcı olarak bulunmamıştır.

Akpınar'ın (2011) yapmış olduğu çalışmada, şiddete maruz kalan kadınların şiddetle başa çıkma öz yeterliğini yordayan değişkenlerin kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve TSSB belirtileri düzeyi olduğunu ve toplam varyansın % 49'unu açıkladığını belirtmiştir. Urhan'ın (2013) şiddete maruz kalmış kadınlar ile yapmış olduğu çalışmada, sosyal desteğin, depresyonu yordadığı ve varyansın % 5.8'ini açıkladığı belirtilmiştir. Lengerli'nin (2010), yapmış olduğu çalışmada, kadınların eşlerinden/partnerlerinden şiddet görme sıklığının artması, aileden ve özel bir insandan algıladığı sosyal desteğin azalması kadınlarında eşe yönelik şiddet davranışı göstermelerini yordamaktadır. Kadınların maruz kaldıkları şiddetin artması ve aile ve özel birinden algıladıkları sosyal desteğin azalması kadınların kendilerini koruma amaçlı eşe/partnere yönelik şiddet uygulama riskini arttırdığını belirtmiştir. Şiddet uygulayan erkeklerin ise sadece arkadaştan algıladıkları sosyal desteğin düşmesi eşlerine yönelik şiddet davranışını yordamakta ve kadına yönelik şiddet uygulama riskini arttırmaktadır. Bu farklılığın toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan literatür incelemesinde, elde edilen bu bulguyu destekleyen araştırma bulguları olmasına rağmen, elde edilen sonuç sadece yapılan çalışma ile ortaya konmuş ve yapılacak olan araştırmaların sonucunda elde edilecek olan bulguların yakın ilişkide psikolojik şiddet konusunun tartışılmasının daha da zenginleştirilmesi beklenmektedir.

5.2. Öneriler

1. Şiddet konusunda literatür incelendiğinde; daha çok şiddetin kadın üzerindeki fiziksel ve ruhsal etkilerine odaklanıldığı, şiddet türlerinin etkilerinin ise kümülatif olarak ele alındığı görülmektedir. Literatür de yakın ilişkide eş/partner şiddetinin sadece psikolojik etkilerini ele alan, nicel ve nitel çalışmaların artması, bu konuya yeni bakış açıları getirerek literatüre önemli katkılar sağlayabilir. Elde edilen katkılar şiddetin ortaya çıkışının önlenmesinde ve şiddet gören kadınların rehabilitesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

2. Algılanan sosyal destek, genel öz yeterlik ve psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik, romantik ilişkide psikolojik şiddeti yordayarak, romantik ilişkide psikolojik şiddet puanlarındaki varyansın belirli bir kısmını açıklamıştır. Buna göre romantik

ilişkide psikolojik şiddetin kalan bölümünün açıklanması gerekmektedir. Bu nedenle romantik ilişkide psikolojik şiddetin farklı değişkenler ile çalışılarak diğer yordayıcıların etkisinin tespit edilmesi alan yazına önemli katkılar sağlayacak ve şiddetin önlenmesinde bireyler ve devletler üzerinde gerekli önlemlerin alınmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

3. Çalışma sonucunda elde edilen bulgularda anlamlı çıkmayan sonuçların literatürde anlamlı çıktığı görülmektedir. Bu nedenle anlamlı çıkmayan sonuçlar ile romantik ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek, psikolojik şiddet ile başa çıkma öz yeterlik ve genel öz yeterlik arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların yapılması literatürdeki bilgi boşluklarını dolduracağı düşünülmektedir.

4. Yapılan bu çalışmada kadınların maruz kaldıkları şiddetle baş edebilmelerinde algıladıkları sosyal desteğin ve öz yeterlik inancının önemi ortaya konmuştur. Bu nedenle tüm sivil ve devlet kuruluşlarının üstlerine düşeni yapmaları, kadınlar için gerekli olan tüm faktörleri bir araya getirerek yaşadıkları bu durumun dışına çıkartılması ve kadınların kendileri için mevcut fırsat ve kaynakları kullanabilmeleri için desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

5. Kadına yönelik şiddet ile ilgili tüm devlet ve sivil kuruluşların bir birlik içerisinde çalışmaları ve sürekli iletişim halinde bulunarak kadının iyilik halinin korunması gerektiği düşünülmektedir.

6. Şiddete maruz kalan kadınlara destek veren kurumlarda çalışan psikolog, psikolojik danışman ve sosyal hizmet uzmanı gibi personellere, şiddet ile ilgili tüm yasa ve kanunlar hakkında, Dünya Sağlık Örgütünün 'şiddet' kapsamında yapmış olduğu tüm çalışmalar hakkında gerekli olan seminer ve psiko-eğitimin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

7. Toplumda bulunan kadınlara, şiddet ve şiddetle baş edebilme konularında bilgilendirme amaçlı eğitimler ve seminerler verilmelidir. Şiddet türlerinden psikolojik şiddetin diğer şiddet türlerinden nasıl farklılaştığı, psikolojik şiddetin gözle görülmemesi nedeniyle bireyin gün içerisinde farkında olmadan psikolojik şiddete nasıl maruz bırakıldığı, bu şiddetin etkisinin birikimli olarak ortaya çıkması nedeniyle ciddi

sorunlara sebep olduğu gibi konularda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca bireylerin çevrelerinde psikolojik şiddete maruz kalan kişilere sağlayacakları sosyal desteğin, kişinin bu şiddetle baş edebilme öz yeterliğini etkilediği konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

8. Özellikle kadına yönelik şiddet ile ilgili çalışan ve alanında uzman olan psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı gibi personellerin, kadınların maruz kaldıkları şiddeti ifade etmekte zorlandıklarını, yaşadıkları bu travmatik süreçle nasıl baş edebileceklerini bilemiyor olmaları nedeniyle bu konuda daha hassas davranmaları gerekmektedir. Bu alanda çalışan görevliler, kadınların ihtiyacı olan sosyal destek merkezlerini harekete geçirebilmeli, kadınların yaşadıkları bu stres verici olay ile başa çıkma tarzlarının, öz yeterliklerinin ve güç kaynaklarının farkına varmalarını sağlamalı, kadınlara gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılabilmesi için psiko-eğitimin, seminerlerin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

9. Yakın ilişkide eş/partner tarafından maruz bırakılan psikolojik şiddet konusu ile ilgili ülkemizde az sayıda kaynak olduğu görülmektedir. Bu konu ile ilgili çalışmalar yapılması ve yabancı dilde hazırlanan kaynakların kültürel öğeleri dikkate alarak Türkçeye çevrilmesi şiddet ile mücadele etmek için çalışan uzmanların bu kaynaklara ulaşmasını kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

10. Erkeklerin genel olarak şiddet konulu çalışmalara katılmamaları nedeniyle çalışmaya erkelerin katılımı sağlanmamıştır, yapılacak olan çalışmalara erkeklerinde katılımı sağlanarak maruz kaldıkları psikolojik şiddet davranışları ve etkilerinin incelenmesinin ayrıca kadınlarla erkeklerin karşılaştırılması yapılarak psikolojik şiddetin cinsiyet değişkeni ile araştırılmasının literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abrahams, H. (2010). *Rebuilding lives after domestic violence: Understanding long-term outcomes*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Açıkgöz, H. O. (2014). *Zonguldak il merkezinde kadına yönelik aile içi şiddetin yaygınlığı, şiddet türleri, şiddet algısı ve kadınların şiddete yönelik tutumları*. Bülent Ecevit Üniversitesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı: Tıpta uzmanlık tezi.
- Afşaroğlu, H. (2016). *Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi'nde doktor, hemşire ve taşeron personel olarak çalışan kadınlarda eş/partner şiddeti ve yıldırma yaygınlığının ve psikiyatrik belirtilere etkisinin değerlendirilmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı: Yüksek lisans tezi.
- Ağaoğlu, C. (2012). *Cinsiyetleri farklı üniversite ikinci sınıf öğrencilerinin iyilik hali boyutlarına göre özyeterlik ve sürekli öfkelerinin incelenmesi*. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Akbaş, E. (2006). *Gebe kadınlarda depresyon ve anksiyete düzeylerinin sosyal destek ile ilişkisinin incelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Akeren, İ. (2017). *Üniversite öğrencilerinde algılanan sosyal destek ve güvengenlik ile psikolojik yardım ihtiyacının incelenmesi*. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Akın, D. ve Ceyhan, E. (2005). Resmi ve özel genel lise öğrencilerinin ailelerinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri açısından kendini kabul düzeylerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2), 69-87.
- Akpınar, O. (2011). *Aile içi şiddete maruz kalan kadınların aile içi şiddetle başa çıkma özyeterliliği düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Doktora tezi.

- Albal, E. (2009). *Depresyonla başa çıkmada öz yeterlik ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişki*. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Ali, P. A. ve Naylor, P. B. (2013). Intimate partner violence: A narrative review of the feminist, social and ecological explanations for its causation. *Agression and Violent Behavior*, 18, 611-619.
- Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2008). *Türkiye’de kadına yönelik şiddet*, İstanbul, Türkiye.
- Arslan, D. (1998). *Aile içinde kadına yönelen şiddet ve İstanbul kadın misafirhanesi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Ayaz, S., Yaman-Efe, Ş. ve Korukluoğlu, S. (2008). Jinekolojik kanserli hastaların algıladıkları sosyal destek düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Türkiye Klinikleri J Med Sci*, 28 (6), 880-885.
- Aydöner, N. H. (2018). *Kadınlarda şiddete maruz alma durumu ile sosyal destek algısı, depresyon ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiler; Karşılaştırmalı bir çalışma*. Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Ayrancı, Ü., Günay, Y. ve Ünlüoğlu, İ. (2002). Hamilelikte aile içi eş şiddeti: Birinci basamak sağlık kurumuna başvuran kadınlar arasında bir araştırma. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3, 75-87.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84 (2), 191-215.
- Bandura, A. (1980). Social learning theory of aggression. *Journal of Communication*, 28(3), 12-29.
- Bandura, A. (1982). Self- efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37 (2), 1-27.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*. 44 (9), 1175-1184.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28 (2), 117-148.

- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.) *Encyclopedia of human behavior* (4, 71-81). New York: Academic Press.
- Bandura, A. (1995). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. A. Bandura (Ed.). *Self-efficacy in changing societies* (s. 1-45). New York: Cambridge University Press.
- Bandura, A. & Jourden, F. J. (1991). Self-regulatory mechanisms governing the impact of social comparison on complex decision making. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60 (6), 941-951.
- Baykal, T. (2008). *Ailede kadına yönelik fiziksel şiddet, bu şiddete ilişkin tutumlar ve kadının şiddet yaşantısı*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Doktora tezi.
- Benight, C. C. & Bandura, A. (2004). Social cognitive theory of posttraumatic recovery: the role of perceived self-efficacy. *Behaviour Research and Therapy*, 42, 1129-1148.
- Benight, C. C., Harding-Taylor, A. S., Midboe, A. M. & Durham, R. L. (2004). Development and psychometric validation of a domestic violence coping self-efficacy measure (DV-CSE). *Journal of Traumatic Stress*, 17(6), 505-508.
- Breiding, M. J., Basile, K. C., Smith, S. G., Black, M. C. & Mahendra, R. (2015). *Intimate partner violence surveillance uniform definitions and recommended data elements*, Atlanta, Gürcistan.
- Bokhorst, C. L., Sindy, R. S & Westenberg, P. M. (2010). Social support from parents, friends, classmates, and teachers in children and adolescents aged 9 to 18 years: who is perceived as most supportive? *Social Development*, 19 (2), 417-426.
- Budak, B. (1999). *Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyi ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E, Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (22. baskı). Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (İ.D. Erguvan-Sarioğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Campbell, J. C. & Soeken, K. L. (1999). Women's responses to battering over tie an analysis of cahnge. *Journal of Interpersonal Violence*, 14 (1), 21-40.
- Cankardaş-Nalbantçılar, S. (2018). *Yakın ilişkide psikolojik şiddet deneyimi ile travmatik stres belirtileri arasında peritratmatik sıkıntı ve kontrol kaybı ile posttravmatik duygularınaracı rolü*. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Doktora tezi.
- Carr, A. (2016). *Pozitif Psikoloji*. (Ü. Şendilek, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Carney, M. M. & Barner, J. R. (2012). Prevalence of partner abuse: Rates of emotional abuse and control. *Partner Abuse*, 3 (3), 286-335.
- Cheng, S. T. & Chan, A. C. M. (2004). The multidimensional scale of perceived social support: dimensionality and age and gender differences in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 37 (7), 1359-1369.
- Chung, E. (1995). *Social support and self efficacy as mediators between stres and depressive symptoms in older adults*. University of Michigan: Doctoral dissertation.
- Cinal, B. (2018). *Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun anksiyete ve depresyon düzeyleriyle ilişkisinin incelenmesi*. Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Cinsel Sağlık Enstitüsü ve Derneği (2006). *Türkiye'de cinsel şiddet artıyor*. <https://cemkece.com.tr/icerik/237/basinda-turkiyede-cinsel-siddet-artiyor-sabah-gazetesi> Erişim tarihi: 2 Ekim 2018.
- Clark, C. M. (2006). *Relations between social support and physical health*. <http://www.personalityresearch.org/papers/clark.html> Erişim tarihi: 5 Ocak 2018.
- Coker, A. L., Smith, P. H., Bethea, L., King, M. R. & McKeown, R. E. (2000). Physical health consequences of physical and psychological intimate partner violence. *Archives of Family Medicine*, 9 (5), 451-457.

- Colodro, H., Godoy-Izquierdo, D. & Godoy, J. (2010). Coping self-efficacy in a community-based sample of women and men from the United Kingdom: The impact of sex and health status. *Behavioral Medicine*, 36 (1), 12-23.
- Çakır, Y. ve Palabıyıkoglu R. (1997). Gençlerde sosyal destek-çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin güvenilirliğinin ve geçerlik çalışması. *Kriz Dergisi*, 5 (1), 15-24.
- Çetiner, Ş. G. (2006). *Aile içi şiddet yaşayan kadınlarda cinsel sorunlar ve intihar olasılığı*. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Demirdüzen, H. (2013). *Ergenlerin algılanan sosyal destek düzeyleri ile duygusal özyeterlik düzeylerinin incelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Dillon, G., Hussain, R., Loxton, D. & Rahman, S. (2013). Mental and physical health and intimate partner violence against women: A review of the literature. *International Journal of Family Medicine*, 1-15.
- Dişçigil, A. G. (2003). *Aile içi şiddet gören kadınlarda psikiyatrik bozukluklar*. İstanbul Üniversitesi, Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı: Yayınlanmamış uzmanlık tezi.
- Dweck, C. S. & Leggett, E. L. (1988). A social-cognitive approach to motivation and personality. *Psychological Review*, 95 (2), 256-273.
- Eker, D. ve Arkar, H. (1995). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10 (34), 45-55.
- Eker, D., Arkar, H. ve Yaldız, H. (2001). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12 (1), 17-25.
- Eyüpoğlu, H. (2014). *The effect of childhood violence history, intimate partner violence, negative attribution style, social support and coping strategies on psychological symptomatology of turkish Professional women*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Doktora tezi.

- Fernandez, M. M., Gracia, E. & Lila, M. (2018). Assessing victim-blaming attitudes in cases of intimate partner violence against women: Development and validation of the VB-IPVAW scale. *Psychosocial Intervention*, 10, 1-11.
- Foa, E. B., Cascardi, M., Zoellner, L. A. & Feeny, N. C. (2000). Psychological and environmental factors associated with partner violence. *Trauma, Violence & Abuse*, 1 (1), 67-91.
- Follingstad, D. R., Hause, E. S., Rutledge, L. L. & Polek, D. S. (1992). Effects of battered women's early responses on later abuse patterns. *Violence and Victims*, 7 (2), 109-128.
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A. F. M., Ellsberg, H., Heise, L. & Watts, C. (2005). *WHO Multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization.
- Gist, M. E. & Mitchell, T. R. (1992). Self-efficacy: A theoretical analysis of its determinants and malleability. *Academy of Management Review*, 17 (2), 183-211.
- Gleason, W. J. (1993). Mental disorders in battered women: An empirical study. *Violence and Victims*, 8 (1), 53-68.
- Goodkind, J. R., Gillum, T. L., Bybee, D. I. & Sullivan, C. M. (2003). The impact of family and friends' reactions on the well-being of women with abusive partners. *Violence Against Women*, 9 (3), 347-373.
- Güngör, A. (1996). *Üniversite öğrencilerinde sosyal destek, negatif yaşam olayları, öfkenin ifade edilme biçimi ile kendini suçlamanın fiziksel sağlık ve sosyal uyumla olan ilişkilerinin incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Güven, S., Şener, A. ve Yıldırım, B. (2011). Eşlerin farklı değişkenlere göre sosyal destek algısı. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, 1-15.
- Hansen, N. B., Eriksen, S. B. & Alklit, A. (2014). Effects of an intervention program for female victims of intimate partner violence on psychological symptoms and perceived social support. *European Journal of Psychotraumatology*, 5, 1-11.

- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2015). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. A. Ustaoglu (Ed.). Ankara: Elma Teknik Basım.
- İpek, C., Bayraktar, C. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine ilişkin özyeterlik algıları. *Ahi Evren Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 67-84.
- Jose, R. & Novaco, R. W. (2016). Intimate partner violence victims seeking a temporary restraining order: Social support and resilience attenuating psychological distress. *Journal of Interpersonal Violence*, 31 (20), 3352-3376.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2008a). *Aile içi şiddetle mücadele el kitabı*. Ankara.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2008b). *Kadın sığınma evleri kılavuzu*. Ankara.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet*. Ankara.
- Kandemir, M. (2015). Öz yeterlik. B. Ergüner-Tekinalp, Ş. Işık-Terzi. (Ed.). *Eğitimde pozitif psikoloji uygulamaları*. (s. 39-74). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karaboğa, I. (2013). *Şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik belirtiler: Kişilik özellikleri ve sosyal destek algısı açısından bir inceleme*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Karademas, E. C. (2006). Self-efficacy, social support and well-being the mediating role of optimism. *Personality and Individual Differences*, 40, 1281-1290.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (26. baskı). Ankara: Nobel A. Yayıncılık.
- Kayhan-Yardımcı, F. (2007). *İlköğretim öğrencilerinde algılanan sosyal destek ile öz-yeterlik ilişkisi ve etkileyen değişkenlerin incelenmesi*. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Doktora tezi.
- Kazancı, D. (2010). *Evliliklerinde maruz kaldıkları şiddet nedeniyle sığınma evlerinde barınan kadınların kaygı ve depresyon düzeyleri*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.

- Kemp, A., Rawlings, E. I. & Green, B. L. (1991). Post-traumatic stres disorder (PTSD) in battered women: A shelter sample. *Journal of Traumatic Stress*, 4 (1), 137-148.
- Keskin, G. S. (2013). *Travmatik bir yaşantı olarak boşanma: Aile içi şiddet, travmatik stres ve sosyal desteğin travma sonrası büyüme ile ilişkisi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (1), 1-7.
- Kocot, T. & Goodman, L. (2003). The roles of coping and social support in battered women's mental health. *Violence Against Women*, 9 (3), 323-346.
- Kozaklı, H. (2006). *Üniversite öğrencilerinde yalnızlık ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması*. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Kurt, T. (2009). *Okul müdürlerinin dönüşümcü ve işlemci liderlik stilleri ile öğretmenlerin kolektif yeterliği ve öz yeterliği arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Doktora tezi.
- Lanier, C. & Maume, M. O. (2009). Intimate partner violence and social isolation across the rural/urban divide. *Violence Against Women*, 15 (11), 1311-1330.
- Leithwood, K. (2007). What we know about educational leadership. J.M. Burger, C. Webber ve P. Klinck. (Ed.). *Intelligent Leadership*, (s. 41-66).
- Lengerli, A. (2010). *Eş şiddeti suçu ile ilişkili olabilecek psiko-sosyal faktörlerin belirlenmesi ve suç analizi*. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Lerner, C. F. & Kennedy, L. T. (2000). Stay-leave decision making in battered women: Trauma, coping and self-efficacy. *Cognitive Therapy and Research*, 24 (2), 215-232.
- Luszczynska, A., Scholz, U. & Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: Multicultural validation studies. *The Journal of Psychology*, 139 (5), 439-457.

- Mechanic, M. B., Uhlmansiek, M. H., Weaver, T. L. & Resick, P. A. (2000). The impact of severe stalking experienced by acutely battered women: An examination of violence, psychological symptoms and strategic responding. *Violence Victims*, 15 (4), 443-458.
- Mihalic, S. E. & Elliott, D. (1997). A social learning theory model of marital violence. *Journal of Family Violence*, 12 (1), 1-27.
- Multon, K. D., Brown, S. D. & Lent, R. W. (1991). Relation of self-efficacy beliefs to academic outcomes: A meta-analytic investigation. *Journal of Counseling Psychology*, 38 (1), 30-38.
- Munoz, R. T., Hellman, C. M. & Brunk, K. L. (2017). The relationship between hope and life satisfaction among survivors of intimate partner violence: The enhancing effect of self efficacy. *Applied Research Quality Life*, 12 (4), 981-995.
- Özbesler, C. (2001). *Çocukluk çağı lösemileri ve sosyal destek sistemlerinin aile işlevlerine etkisi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Doktora tezi.
- Özcan, Ö. (2009). *Partneri tarafından duygusal ve fiziksel şiddete uğramış ve uğramamış kadınların umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Özdemir, İ. (2013). *Aile yanında yaşayan ve ailesinden ayrı yaşayan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek, stresle başa çıkma tarzları, kaygı düzeyleri ve psikolojik belirtiler açısından karşılaştırılması*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Pajares, F. (1996). Self-efficacy beliefs in academic settings. *Review of Educational Research*, 66 (4), 543-578.
- Pajares, F. (2002). *Overview of socialcognitivetheoryand of self-efficacy*. <http://www.uky.edu/~eushe2/mfp.html> Erişim tarihi: 22 Kasım 2017.
- Park, H. S. (2007). *Effects of socialsupport, copingstrategies, self-esteem, mastery, andreligiosity on the relationship between stres and depression among Kore an*

immigrants in The United States: structural equation modeling. The University of Texas at Austin: Doctoral dissertation.

- Pirinçcioğlu, T. (2014). *Ev içi şiddet mağdurlarında travma sonrası stres belirtilerinin yordayıcılarına yönelik çok faktörlü bir analiz*. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Riger, S., Raja, S. & Camacho, J. (2002). The radiating impact of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 17 (2), 184-205.
- Robbins, P. R. & Tanck, R. H. (1995). University students' preferred choices for social support. *The Journal of Social Psychology*, 135 (6), 775-776.
- Rospenda, K. M., Halpert, J. & Richman, J. A. (1994). Effects of social support on medical students' performances. *Academic Medicine: Journal of the Association of American Medical Colleges*, 69 (6), 496-500.
- Sackett, L. A. & Saunders D. G. (1999). The impact of different forms of psychological abuse on battered women. *Violence and Victims*, 14 (1), 105-117.
- Sales, L., Sansonetti, S., Tozlu, Ç., Güngör, D. & Öztürk, A. (2016). *Wave: Kadına yönelik şiddet karşılaştırmalı raporu: İtalya, İspanya, Türkiye*. https://notus-asr.org/wp-content/uploads/2016/05/WAVE_CR_TR_FINA_L_7March2016-2-2.pdf Erişim tarihi: 12 Ekim 2018.
- Saunders, D. G. (1994). Posttraumatic stress symptom profiles of battered women: A comparison of survivors in two settings. *Violence and Victims*, 9 (1), 31-44.
- Scharer, K. (2005). Internet social support for parents: the state of science. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 18 (1), 26-35.
- Schunk, D. H. (1995). Self-efficacy and education and instruction. J. E. Meddix (Ed.). *Self-efficacy, adaptation and adjustment: Theory, research and applications* (s. 281-303). New York: Plenum.
- Sezgin, H. (2007). *Partneri tarafından şiddet görmüş ve kadın sığınma evinde barınan kadınların kullandıkları baş etme yöntemleri ile algıladıkları sosyal desteğin ruhsal sağlıkları ile ilişkisinin incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.

- Sherer, M., Maddux, J. E., Ercandante, B., Prentice-Dunn, S., Jacobs, B., & Rogers, R. W. (1982). The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psychological Reports*, 51, 663-971.
- Sheridan, L., Davies, G. M. & Boon, J. C. W. (2001). Stalking: Perceptions and prevalence. *Journal of Interpersonal Violence*, 16 (2), 1-17.
- Stoeber, J., Hutchfield, J. & Wood, K. V. (2008). Perfectionism, self-efficacy, and aspiration level: differential effects of perfectionistic striving and self-criticism after success and failure. *Personality and Individual Differences*, 45, 323-327.
- Sullivan, C. M., Campbell, R., Angelique, H., Eby, K. K. & Davidson, W. S. (1994). An advocacy intervention program for women with abusive partners: Six-month follow-up. *American Journal of Community Psychology*, 22 (1), 101-122.
- Şalcıoğlu, E., Urhan, S., Pirinçcioğlu, T. ve Aydın, Ş. (2017). Anticipatory fear and helplessness predict PTSD and depression in domestic violence survivors. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice and Policy*, 9 (1), 117-125.
- Tarhan, S. (2012). *Umudun özyeterlik, algılanan sosyal destek ve kişilik özelliklerinden yordanması*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Doktora tezi.
- Taylor, S. E. & Stanton, A. L. (2007). Coping resources, coping processes, and mental health. *Annual Review of Clinical Psychology*, 3, 377- 401.
- Tirone, V., Shorey, R. C., Nathanson, A. M. & Rhatigan D. L. (2014). The effect of self-efficacy on the association between social support and relationship alternatives among female intimate partner violence victims. *Partner Abuse*, 5 (3), 279-296.
- Torun, A. (1995). *Tükenmişlik, aile yapısı ev sosyal destek ilişkileri üzerine bir inceleme*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Doktora tezi.
- United Nations International Children's Emergency Fund (2000). *Domestic violence against women and girls*. <https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf> Erişim tarihi: 02 Ekim 2018.

- Urhan, S. (2013). *Ev içi şiddet mağduru kadınlarda travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon belirtilerinin sıklığı ve bu sorunlarla ilişkili risk faktörleri*. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Ünal, G. (2005). Aile içi şiddet. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9 (2), 1-8.
- Vecchio, G. M., Gerbino, M., Pastorelli, C., Bove, G. D. & Caprara, G. V. (2007). Multi-faceted self-efficacy beliefs as predictors of life satisfaction in late adolescence. *Personality and Individual Differences*, 43, 1807-1818.
- Williams, K. L. & Galliher, R. V. (2006). Predicting depression and self-esteem from connectedness, support and competence. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25 (8), 855-874.
- Wood, R. & Bandura, A. (1989). Social cognitive theory of organizational management. *Academy of Management Review*, 14 (3), 361-384.
- World Health Organization (1998). *Life in the 21st century: A vision for all*, Geneva.
- World Health Organization (2002). *World report on violence and health*, Geneva.
- World Health Organization (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*, Italy.
- Wu, Q. & Mok, B. (2007). Mental health and social support: a pioneering study on the physically disabled in southern China. *International Journal of Social Welfare*, 16, 41-54.
- Yadav, S. (2010). Perceived social support, hope, and quality of life of persons living with HIV/AIDS: A case study from Nepal. *Qual Life Research*, 19, 157-166.
- Yazgan-İnanç, B. ve Yerlikaya E. E. (2011). *Kişilik kuramları* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, F. ve İlhan, İ. Ö. (2010). Genel özyeterlilik ölçeği türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21 (4), 301-308.
- Yoshihama, M., Horrocks, J. & Kamano, S. (2009). The role of emotional abuse in intimate partner violence and health among women in Yokohama, Japan. *American Journal of Public Health*, 99 (4), 647-653.

Zimmerman, B. J. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91.

Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, 41 (2), 64-70.

EKLER

EK 1: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Bu araştırmanın amacı, romantik ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmaya katılım tamamen gönüllük esasına dayanmaktadır. Ankette, sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız tamamen gizli tutulacaktır. Vereceğiniz cevaplar bireysel olarak değerlendirilmeyecek, tüm katılımcıların cevapları bir arada değerlendirilecektir. Araştırmanın sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için verdiğiniz yanıtlarda samimi olmanızı, soruların başındaki yönergeleri okumanız ve size en uygun seçeneğini işaretlemeniz istenmektedir. Lütfen cevaplandırılmamış soru bırakmamaya özen gösteriniz. Bu çalışmaya katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

- 1-Yaşınız:..... Psk. Rufeyde UTKAN
- 2- İlişki Durumunuz: () Evli () Nişanlı/Sözlü () Flört
- 3- İlişki süreniz (gün/ay/yıl olarak belirtiniz):.....
- 4-Yaşadığınız yer:
- 5- Yaşamınızın büyük bir bölümünü nerede geçidiniz:
 () Büyükşehir () İl () İlçe () Kasaba () Köy
- 6- Eğitim Durumunuz: () Okur-yazar değil () Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul
 () Lise () Ön lisans () Lisans () Lisansüstü ve diğerleri
- 7- Şuanda herhangi bir işte çalışıyor musunuz: () Evet () Hayır
- 8- Eşinizin/Partnerinizin Yaşı:.....
- 9- Eşinizin/Partnerinizin Eğitim Durumu:
 () Okur-yazar değil () Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise
 () Ön lisans () Lisans () Lisansüstü ve diğerleri
- 10- Eşiniz/Partneriniz herhangi bir işte çalışıyor mu: () Evet () Hayır
- 11- Eşinizle/Partnerinizle nasıl tanıştınız:
 () Görücü usulü () Arkadaş ortamında () Okulda
 () İş ortamında () Sosyal medyada () Diğer.....
- 12- Aylık Geliriniz: () 0-1000 TL () 1001-1500 TL () 1501-2000 TL
 () 2001-2500 TL () 2501-3000 TL () 3000 TL ve üzeri

13- Sosyo-ekonomik durumunuzu nasıl algılıyorsunuz: () Düşük () Orta () Yüksek

14- Çocuk sahibi misiniz: () Evet () Hayır

15- Çocuk sayınız:.....

16- Birlikteliğiniz süresince eşiniz/partneriniz tarafından herhangi bir fiziksel şiddete maruz kaldınız mı? (örn. tokat atması, saçınızı çekmesi):

() Her zaman () Çoğunlukla () Ara sıra () Nadiren () Hiç

17- Birlikteliğiniz süresince eşiniz/partneriniz tarafından herhangi bir ekonomik şiddete maruz kaldınız mı? (örn. çalışmanıza engel olması, paranızı izinsiz kullanması, isteğiniz dışında borçlandırması):

() Her zaman () Çoğunlukla () Ara sıra () Nadiren () Hiç

18- Birlikteliğiniz süresince eşiniz/partneriniz tarafından herhangi bir cinsel şiddete maruz kaldınız mı? (örn. isteğiniz dışında sizi öpmeye çalışması):

() Her zaman () Çoğunlukla () Ara sıra () Nadiren () Hiç

19- Anneniz: () Sağ () Ölü

20- Babanız: () Sağ () Ölü

21- Kardeşiniz var mı: () Evet () Hayır

22- Kendinizi iyi hissetmediğiniz zamanlarda arayabileceğiniz bir kişi var mı?:

() Evet () Hayır

23- Daha önce tedavi edilmesi gereken psikolojik bir sorun yaşadınız mı:

() Evet () Hayır

24- Yaşadığımız psikolojik sorun ile ilgili aldığımız tanı:

25- Yaşadığımız psikolojik sorun ile ilgili yardım aldınız mı: () Evet () Hayır

26- Büyüdüğünüz aile yapısı: () Çekirdek () Geniş () Parçalanmış

27- Büyüdüğünüz ailede herhangi bir fiziksel şiddet görmüş müydünüz (örn. ailenizden herhangi birinin size tokat atması, saçınızı çekmesi):

() Her zaman () Çoğunlukla () Ara sıra () Nadiren () Hiç

28- Büyüdüğünüz ailede herhangi bir ekonomik şiddet görmüş müydünüz (örn. ailenizden herhangi birinin sizin çalışmanıza engel olması, paranızı izinsiz kullanması, isteğiniz dışında borçlandırması):

() Her zaman () Çoğunlukla () Ara sıra () Nadiren () Hiç

EK 2: YAKIN İLİŞKİLERDE PSİKOLOJİK ŞİDDET ÖLÇEĞİ

İnsanlar zaman zaman yakın ilişkide olduğu kişilerin bazı kırıcı/üzücü davranışlarına maruz kalabilirler. Bu kişi bazen bu davranışlarında ciddi olabilir, bazen bu davranışları şaka yoluyla sergileyebilir, bazen de bu davranışları ilgi ve sevgi ifadesi olarak sergileyebilir. Lütfen bir aydan uzun süren ilişkilerinizi (eş, nişanlı, ya da sevgili) düşünün. Bu ilişkide aşağıda listelenen davranışları ne sıklıkta deneyimlediğinizi uygun şıkkı işaretleyerek cevaplayınız.

Eşim / nişanlım / sevgilim	Hiçbir zaman	Sadece 1-2 Kez	Ayda 1-2	Haftada 1-2	Haftada 3-4	Hemen hemen her gün
1. Bir anlaşmazlık ya da tartışma sırasında yanımdan çekip gitti.						
2. Eğer onu terk eder ya da istediğini yapmazsam beni intihar etmekle tehdit etti.						
3. Duygularımın mantıksız ya da deli saçması olduğunu söyledi.						
4. Yorgun ya da hasta olduğumda yardıma ihtiyacım olduğunu görmezden geldi.						
5. Ailemi ya da arkadaşlarımı küçümsedi.						
6. Herhangi bir sorunumuzu konuşmaya çalıştığımda bilerek konuyu değiştirdi.						
7. Herhangi bir konuyla ilgili konuştuğumda ya da fikir belirttiğimde beni susturdu ya da duymazdan geldi.						
8. Başka biri ile görüşmeye başlamakla, ilişki kurmakla, beni tehdit etti.						
9. Beni kontrol etti. (Örneğin, iş yerinde tekrar tekrar aradı, telefon görüşmelerimi dinledi, arkadaşlarıma ya da yakınlarıma nerede ve kiminle olduğumuzu sordu)						
10. Duygularım (üzüntüm, öfkem, korkum, utancım) hakkında konuşmama izin vermedi.						
11. Konuşmalarımızda beni kırıcı bir şekilde eleştirdi ya da benimle alay etti.						
12. Herkesin önünde benimle alay etti ya da beni kırıcı bir şekilde eleştirdi.						
13. Onsuz yapamayacağımı ya da kendime bakamayacağımı söyledi.						

14. Bana kötü isimler taktı.						
15. Fiziksel görünüşümü ya da cinsel çekiciliğimi aşağıladı.						
16. Beni bana zarar vermekle tehdit etti.						
17. İyi bir eş / sevgili olmadığımı söyledi.						
18. Değerlerimi / ilkelerimi / inançlarımı aşağıladı ya da onlarla alay etti.						
19. Karşı cinsten biriyle konuşmamı ya da arkadaşlık kurmamı istemedi ya da izin vermedi.						
20. Zekâmı küçümsedi.						
21. Gözümün önünde bir eşyayı fırlattı, ezdi, tekmeledi ya da yumrukladı.						
22. Ondan ayrı geçirdiğim her dakikanın ayrıntılı hesabımı sordu.						
23. Bana zarar verebilecek bir bilgiyi herkese yaymakla beni tehdit etti.						
24. Beni aileme, arkadaşlarıma şikâyet etti.						
25. Beni kendisiyle yeterince ilgilenmemekle suçladı.						
26. Yaptığım işle ya da ev işiyle ilgili kusur bulucu yorumlar yaptı.						
27. Çoğu konuşmayı sonlandırdı ve kararları kendi başına aldı.						
28. Bana vurmakla tehdit etti.						
29. Değersiz olduğumu söyledi.						
30. Onu terk edersem ya da istediğini yapmazsam beni öldürmekle tehdit etti.						
31. Beni onu aldatmakla ya da başkalarıyla birlikte olmak istemekle suçladı.						
32. Ben yanında değilken bana ait bir eşyayı kırdı, yırttı, parçaladı ya da ona bir şekilde zarar verdi.						
33. Başarılarımı küçümsedi ya da planlarım için cesaretimi kırdı.						
34. Arkadaşlarımdan, ailemden beni						

kıskandı.						
35. Geçmişteki bir şeyi beni incitmek için gündeme getirdi.						
36. Cinsel ihtiyaçlarım ve arzularıma karşı duyarsızdı.						
37. Bana kaba ve aksi davrandı.						
38. Yaptığım ya da yapmadığım bir şeyle ilgili bana suçlu hissettirdi.						
39. Ailemi, arkadaşlarımı ya da çocuklarımı aklıma kaçırdığıma ikna etmeye çalıştı.						
40. Hayatını nasıl mahvettiğim konusunda bana söylendi.						
41. Okula, işe ya da diğer kişisel gelişim aktivitelerine gitmemi istemedi ya da izin vermedi.						
42. Beni korkutmak için bende arabadayken arabayı tehlikeli bir şekilde kullandı.						
43. Arkadaşlarım ile görüşmeme engel olmaya çalıştı.						
44. Önemli olduğunu düşündüğüm bir sorunun varlığını kabul etmedi.						
45. Hayatındaki diğer insanlara (örn. Arkadaş, aile üyeleri gibi) benden daha fazla önem verdiğini hissettirdi.						
46. Herhangi bir sorunumuz hakkında konuşmayı reddetti.						
47. Beni korkutacak şeyler söyledi. (Örneğin, bana bir şeyler ödeteceğini, yaptıklarımın yanıma kalmayacağını, vb.)						
48. Beni bıçak, tabanca ya da başka bir silahla tehdit etti.						
49. Ailemi görmeme ya da onlarla konuşmama engel olmaya çalıştı.						
50. Duygularımı (üzüntümü, öfkemi, korkumu, utancımı) görmezden geldi ya da hafife aldı.						
51. Bana yakın kişileri korkuttu.						
52. Aileme ya da arkadaşlarıma zarar vermekle beni tehdit etti.						
53. Bana nefret ve öfkeyle baktı.						
54. Bana kötü davranmasına benim davranışlarımın neden olduğunu söyledi.						
55. Kimsenin beni istemeyeceğini söyledi.						

56. Bana kendimi suçlu hissettirmeye çalıştı.						
57. Bana küfür etti.						
58. Bir tartışma sırasında öfkeyle ileri geri yürüdü.						
59. Bir anlaşmazlık ya da tartışma sırasında üzerime yürüdü.						
60. Ruhsal sorunlarım olduğunu, deli olduğumu söyledi.						
61. Gittiğim yerlere haber vermeye geldi.						
62. Onun dediğini kabul edene kadar bana soğuk ya da mesafeli davrandı.						
63. Yapmak istediğim şeyleri (örneğin, sosyal etkinliklere katılım) benimle yapmayı reddetti.						
64. Başka cinsel birliktelikleri olduğunu ya da olmasını istediğini söyledi.						
65. Bilerek beni incitecek şeyler söyledi.						
66. Güvenimi sarsan davranışlar gösterdi.						
67. Gizli kapaklı davrandı, benden bir şeyler sakladı.						
68. Bana yalan söyledi.						
69. Giydiklerime karıştı.						

EK 3: ÇOK BOYUTLU ALGILANAN SOSYAL DESTEK ÖLÇEĞİ

Aşağıda 12 cümle ve her bir cümle altında da cevaplarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümle altındaki rakamlardan **yalnız bir tanesini** daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 12 cümlenin her birine bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz. Lütfen hiçbir cümleyi cevapsız bırakmayınız. Sizce doğru ya en yakın olan rakamı işaretleyiniz.

1. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve ihtiyacım olduğunda yanımda olan özel bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

2. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim özel bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

3. Ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

4. İhtiyacım olan duygusal yardımı ve desteği ailemden (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) alırım.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

5. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve beni gerçekten rahatlatan özel bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

6. Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

7. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

8. Sorunlarımı ailemle (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) konuşabilirim.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

9. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

10. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan duygularıma önem veren özel bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

11. Kararlarımı vermede ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana yardımcı olmaya isteklidir.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

12. Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 **Kesinlikle evet**

EK 3: GENEL ÖZ YETERLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadeler, sizin genel öz yeterliliğinize yönelik inançlarınızı ölçmek için geliştirilmiştir. Lütfen her maddeyi dikkatle okuyarak o maddede yer alan ifadenin size ne derece uygun olduğuna karar veriniz.

Sorular	Sizi ne kadar tanımıyor?				
	Hiç	Çok az	Yeterince	İyi	Çok iyi
1.Planlar yaparken, onları hayata geçirebileceğimden eminimdir.	1	2	3	4	5
2.Sorunlarımdan biri, bir işe zamanında başlayamamamdır.	1	2	3	4	5
3.Eğer bir işi ilk denemede yapamazsam başarana kadar uğraşırım.	1	2	3	4	5
4.Belirlediğim önemli hedeflere ulaşmada, pek başarılı olamam.	1	2	3	4	5
5.Her şeyi yarım bırakırım.	1	2	3	4	5
6.Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
7.Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem.	1	2	3	4	5
8.Hoşuma gitmeyen bir şey yapmak zorunda kaldığımda onu bitirinceye kadar kendimi zorlarım.	1	2	3	4	5
9.Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girişirim.	1	2	3	4	5
10.Yeni bir şey denerken başlangıçta başarılı olamazsam çabucak vazgeçerim.	1	2	3	4	5
11.Beklenmedik sorunlarla karşılaştığımda kolayca onların üstesinden gelemem.	1	2	3	4	5
12.Bana zor görünen yeni şeyleri öğrenmeye çalışmaktan kaçınırım.	1	2	3	4	5
13.Başarısızlık benim azmimi arttırır.	1	2	3	4	5
14.Yeteneklerime her zaman çok güvenmem.	1	2	3	4	5
15.Kendine güvenen biriyimdir.	1	2	3	4	5
16.Kolayca pes ederim.	1	2	3	4	5
17.Hayatta karşıma çıkacak sorunların çoğuyla baş edebileceğimi sanmıyorum.	1	2	3	4	5

EK 4: PSİKOLOJİK ŞİDDET İLE BAŞA ÇIKMA ÖZ YETERLİK ÖLÇEĞİ

Eşi/Partneri tarafından psikolojik şiddete maruz kalan bir kişinin (örn: aşağılamak, alay etmek, kıskançlık yapmak, giydiklerine karışmak gb.) bu durumla başa çıkabilmesiyle ilgili önemli noktaları düşünün. Aşağıda tanımlanan her bir maddeyi psikolojik şiddete maruz kaldığınızı/kalabileceğinizi düşünerek bu durumda etkili bir biçimde başa çıkabilmek için kendinizi ne kadar yeterli hissettiğinizi derecelendirin. Herkesin bu tip problemlerle baş etme yönteminin farklı olması nedeniyle tek bir doğru yanıt yoktur. Aşağıdaki durumlar rastgele sıralanmıştır.

	Hiç yeterli değilim	Çoğu zaman yetersizim	Orta derece yeterliyim	Yeterliyim ama hala şüpheliyim	Tamamen yeterliyim
1. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumdan sonra kendimi iyi hissetmekte					
2. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından yas, kayıp, terk edilmişlik duygularını kontrol edebilmekte					
3. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından bu yana barınma, yiyecek, giyecek ve sağlık ihtiyaçlarımı karşılayabilmekte					
4. Eşim/partnerim bana psikolojik şiddet uygularsa bu durumun ardından karamsarlık duygularını ve /veya intihar düşüncelerini kontrol edebilmekte					
5. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından umutsuzluk ve çaresizlik duygularıyla başa çıkabilmekte					
6. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından “aklımı kaçırmakta olduğum” düşüncelerini kontrol edebilmekte					
7. İstismar edilmemle ilgili suçluluk ve kendimi aşağılama duygularıyla başa çıkabilmekte					
8. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından yalnız kalmayla ilgili korkularla başa çıkabilmekte					
9. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından eşime/partnerime karşı kızgınlık/öfke duygularıyla başa çıkabilmekte					
10. Beni istismar eden kişiyle olan ilişkiyi kesme isteğimi kontrol edebilmekte					
11. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından kaygı ve panik duygularını denetleyebilmekte					
12. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından yalnızlık ve soyutlanmışlıkla başa çıkabilmekte					
13. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından bununla ilgili kabuslar ve bu olayla ilgili tekrar tekrar gözümün önüne gelen görüntülerle başa çıkabilmekte					
14. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından yeterli bir kadın olduğumu düşünmekte					

15.İstismar edilmemele ilgili utanç duygularıyla başa çıkabilmekte					
16. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından “her şeyin altında ezilme, boğulma” duygusuyla başa çıkabilmekte					
17. Ev, iş (annelik) sorumluluklarıma konsantre olabilmekte ve bunlarla etkili bir şekilde başa çıkabilmekte					
18.Eşimin/partnerimin olmayacağı bir gelecekle ilgili kaygılarımla başa çıkabilmekte					
19.“Bunun altından kalkamayacağım” gibi düşünceleri kontrol edebilmekte					
20.Ailem ve arkadaşlarım için duygusal olarak güçlü olabilmekte					
21. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından içimdeki manevi acıyla başa çıkabilmekte					
22.Herhangi bir kişiye güvenebilmekte					
23. Psikolojik şiddete maruz kalmam halinde bu durumun ardından dış görünüşüme bakabilmekte					
24.Bana üzüntü veren duygularla başa çıkabilmekte					
25.Ben aptalım, suçlanacak birisi varsa o da benim, ben başarısızın tekiyim, her şeyi berbat ediyorum, psikolojik şiddete maruz kalmayı hak ettim gibi, kendimle ilgili olumsuz düşünceleri kontrol edebilmekte					
26.Bana psikolojik şiddet uygulayan erkekle olan ilişkimin “iyi” yönlerini kaybetmekle başa çıkabilmekte					
27.Ailemin ve arkadaşlarımla beni tam olarak anlamadıkları duygusuyla başa çıkabilmekte					
28.Utanç duygularıyla başa çıkabilmekte					
29.Diğerleri tarafından reddedilmekle başa çıkabilmekte					

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü

31./07/2019

Tez Başlığı / Konusu

Romantik İlişkilerde Psikolojik Süreçlerin Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İlişkilerinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 122 sayfalık kısmına ilişkin, 31./07/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 13 (On Üç) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Rufeyke UTKAN
31./07/2019
Rufeyke UTKAN
Adı, Soyadı, İmza

Adı Soyadı : Rufeyke UTKAN
Öğrenci No : 159401071
Anabilim Dalı : Eğitim Bilimleri Anabilim
Programı : Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Statüsü : Y. Lisans Doktora

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Gaye Z. Çenesiz
31./07/2019

ENSTİTÜ ONAYI
U Y G Ü N D E R
01.08.2019
Servet CAN
Enstitü Sekreteri